

Raftul
Denisei

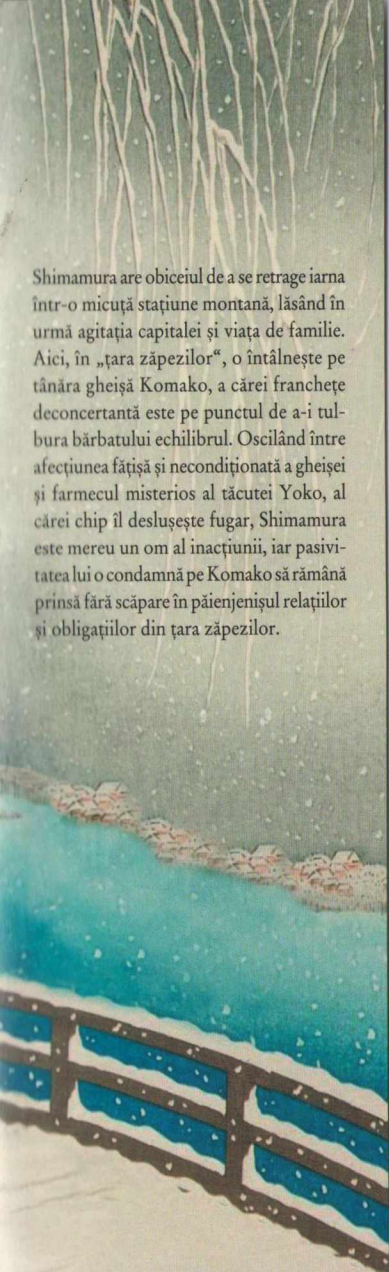
PREMIUL NOBEL PENTRU LITERATURĂ

Yasunari Kawabata

Țara zăpezilor

roman

HUMANITAS
fiction

Shimamura are obiceiul de a se retrage iarna într-o micuță stațiune montană, lăsând în urmă agitația capitalei și viața de familie. Aici, în „țara zăpezilor“, o întâlnește pe tânăra gheișă Komako, a cărei franchețe deconcertantă este pe punctul de a-i tulbura bărbatului echilibrul. Oscilând între afecțiunea fățișă și necondiționată a gheișei și farmecul misterios al tăcutei Yoko, al cărei chip îl deslușește fugar, Shimamura este mereu un om al inacțiunii, iar pasivitatea lui o condamnă pe Komako să rămână prinsă fără scăpare în păienjenisul relațiilor și obligațiilor din țara zăpezilor.

Yasunari Kawabata
Țara zăpezilor

Traducere din limba japoneză și note de
STANCA CIONCA

HUMANITAS
fiction

Redactor: Mona Antohi
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Ioana Vilcu
DTP: Andreea Dobreci, Carmen Petrescu

Tipărit la Fedprint

YASUNARI KAWABATA

YUKI GUNI

Copyright © 1947, The Heirs of Yasunari Kawabata
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2015,
pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

KAWABATA, YASUNARI

Țara zăpezilor / Yasunari Kawabata; trad.: Stanca Cionca. –

București: Humanitas Fiction, 2015

ISBN 978-973-689-983-6

I. Cionca, Stanca (trad.)

821.521-31=135.1

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

Din tunelul lung de hotar trenul intră în țara zăpezilor. Întunericul albi până-n străfunduri. Opriră la halta de semnalizare.

Fata care stătuse pe bancheta din fața lui Shimamura se ridică să deschidă geamul de lângă el. Un suflu de aer înzăpezit se prelinse înăuntru. Aplecată adânc pe fereastră, fata îl strigă pe șeful de haltă, cum strigi pe cineva de tare departe.

Cel chemat, un omuleț îmbrobodit până deasupra nasului cu un fular gros, cu căciula de blană trasă zdravăn peste urechi, pași mărunț prin zăpadă către ei, cu un lămpaș aprins în mână.

Ce frig trebuie să fie, gândi Shimamura privind la niște barăci, desigur ale administrației haltei, care păreau zgribulite, presărate ici și colo sub poalele muntelui. Albeața zăpezii, înghițită de întuneric, nu ajungea până la ele.

— Eu v-am chemat, domnule șef de haltă. Cum o mai duceți?

— A, dumneata ești, Yoko? Te-ntorci acasă? Strașnic ger s-a lăsat.

— Am auzit că l-ați ajutat pe fratele meu să găsească de lucru. V-ați dat multă osteneală cu el.

— Cred că n-o să-i priască în pustietățile astea. E tânăr, bietul băiat.

— E un copil! Vă rog mult să-l ajutați.

— Bucuros. Ce-i drept, muncește cu tragere de inimă. Și-apoi, o să aibă în curând multă treabă la noi. Anul trecut am avut nămeți mari. La vremea avalanșelor au stat trenurile-n loc și nu mai pridideau sătenii cu gătitul pentru călători.

— Dar ce gros v-ați îmbrăcat! Și fratele meu îmi scria de curând că nu poartă nici vestă!

— Eu unul mi-am pus patru chimonouri unul peste altul. Băieții ăștia! Trag la măsea de cum dă frigul și pe urmă cad la pat cu fierbințeală.

Și omul ridică lanterna făcând un semn către barăci.

— Bea și el?

— Nu.

— Sunteți în drum spre casă?

— Încă nu. Am o vătămătură și trec întâi pe la doctor.

— O, îmi pare rău.

Cu tot paltonul îmbrăcat peste chimonouri, șeful de haltă părea dornic să încheie conversația asta în picioare. Așa că îi întoarse spatele fetei și mai mormăi:

— Ai grijă de dumneata. Și să auzim de bine!

— Spuneți-mi, fratele meu o fi de serviciu acum?

Yoko aruncă o privire cercetătoare pe deasupra peisajului înzăpezit.

— Vă rog încă o dată, mult de tot, ocupați-vă de el!

Avea o voce tulburător de frumoasă. Un timbru înalt, ca un ecou venit din zăpada noptatică.

Trenul se urni, dar ea rămase aplecată pe fereastră. Când ajunse în dreptul omului care pășea pe terasament, Yoko îi strigă din nou:

— Nu uitați, domnule, spuneți-i fratelui meu să vină pe-acasă când ia liber. Vă rog!

— Biiine! se mai auzi de-afară.

Yoko închise geamul și-și duse palmele la obrajii îmbujorați de frig.

Trei pluguri de zăpadă așteptau la poalele munților ninsorile mari. La intrările în tunel, spre nord și sud, erau instalate semnalizatoare electrice pentru avalanșe. Cinci mii de muncitori erau gata pentru deszăpeziri, fără a mai socoti pe cei două mii din asociația „Tinerii Pompieri“.

La gândul că fratele lui Yoko lucrează aici, la halta care în curând va fi înghițită de nămeți, interesul lui Shimamura pentru fată crescuse.

Spun „fată“, fiindcă așa o socotea Shimamura. Deși n-avea cum să știe în ce relații se afla cu

tovarășul ei de drum. Judecând după gesturi, păreau căsătoriți. El era vizibil bolnav. Dar, de fapt, rezerva naturală între un bărbat și o femeie dispare când bărbatul e bolnav. Și-atunci, cu cât sunt mai gingașe îngrijirile ei, cu atât mai mult cei doi dau impresia unui cuplu. În fond, o femeie devine aproape maternă îngrijind un bărbat mult mai în vârstă decât ea, și asta pentru un ochi din afară aduce cu intimitatea conjugală.

Dar, desprinzând conștient imaginea fetei de bărbatul pe care-l însoțea, Shimamura își dădu seama limpede că e necăsătorită. Concluzia venea poate și din faptul că o privise lung înainte, în împrejurări oarecum neobișnuite.

Asta se petrecuse cu vreo trei ore în urmă. Shimamura se juca plictisit cu arătătorul mâinii stângi, mișcându-l încolo și-ncoace. Își dădu seama că singur degetul acesta îi aduce în minte, caldă și apropiată, imaginea femeii spre care călătorea. Pe ea o uitase, și amintirea i se împăienjenea de câte ori încerca s-o recheme. Numai degetul părea că păstrează atingerea pielii ei. Shimamura avea senzația ciudată că degetul îl ademenește spre femeia îndepărtată. Îl duse la nas, vrând parcă să simtă din nou parfumul trupului ei și, distrat, trase cu el o linie pe geam. În clipa următoare, își înghiți un strigăt de uimire: pe locul atins de degetul lui plutea deslușit

un ochi ireal de femeie. Reveni brusc din visarea care îl dusese departe: în geam se răsfrângea profilul fetei așezate în fața lui în compartiment. Întunericul de-afară, lumina electrică aprinsă în vagon transformaseră geamul într-o oglindă, dezvăluită numai atunci când, distrat, trăsesse o linie prin aburul ce-l încețoșa.

Ochiul acela singur din oglindă era izbitor de frumos. Shimamura își apropie fața de geam și, cu expresia unui călător plictisit care privește într-o doară afară, își trecu toată palma peste el.

Fata stătea ușor aplecată înainte, cu privirea ațintită la bărbatul culcat alături. Acesta își adunase parcă toată puterea în umeri, și fața lui cu ochi nemișcați avea o expresie gravă. Își sprijinea capul pe marginea ferestrei și-și ridicase picioarele îndoite pe banchetă. Erau într-un compartiment de clasa a treia. Bărbatul stătea pieziș față de Shimamura, astfel încât acesta nu-l putea vedea în geam decât până la urechi. Fata în schimb era așezată chiar în fața lui și ar fi putut s-o privească direct. Dar, când cei doi se urcaseră în tren, Shimamura plecase ochii, izbit de frumusețea rece a fetei, și văzuse atunci mâinile palide ale bărbatului care le țineau încleștate pe ale ei. Fiindcă surprinsese gestul, i se părea acum o indiscreție să privească a doua oară într-acolo.

Bărbatul din oglindă părea destins, faptul că-și odihnea privirea pe bustul fetei îl liniștea

vizibil. Cu toată slăbiciunea lui fizică, în jurul celor doi plutea o atmosferă de blândă armonie. El își făcuse pernă dintr-un capăt al fularului, celălalt îi acoperea gura și obraji. Din când în când fularul se desprindea moale și-i aluneca peste nas. Dar nu apuca să întoarcă ochii, că fata i-l potrivea la loc cu o mână ușoară. Și repetă gestul, inocentă, de atâtea ori, încât Shimamura se simți iritat. În plus, alunecau mereu poalele paltonului care învelea picioarele bărbatului, atârnând pe banchetă. La fel de atentă, fata le potrivea îndată, făcând totul cu cea mai mare naturalețe. Astfel, cei doi păreau să călătorească fără țel într-o depărtare nesfârșită. Pe Shimamura nu-l întrista priveliștea lor, avea senzația că asistă la un joc ireal. Asta fiindcă îi vedea doar prin neobișnuita lui oglindă.

În adâncul ei plutea peisajul de seară. Oglinda și nălucile din ea se mișcau una-ntr-alta, ca într-un film. Personajele n-aveau legătură cu decorul. Purtau în ele o transparență fugară, într-un peisaj care era doar o întunecare încețoșată de seară. Ambele, topite și amestecate, schițau o lume părelnică de umbre. Atunci luci în ochiul fetei o luminiță venită de departe, din câmpie, iar Shimamura se înfioră de atâta frumusețe.

Deasupra munților amurgul mai păstra luciri roșietice și, în peisajul privit prin fereastră, lucrurile îndepărtate nu se stinseseră. Dar își pier-

duseră culoarea și câmpia era una și-aceeași, neîntreruptă, până departe. Nimic în ea nu atrăgea ochiul, și totuși părea însuflețită de o putere nedefinită, de o stare de spirit care venea poate din chipul plutitor al fetei. Imaginea ei, opacă, întrerupea peisajul, dar, înconjurată cum era de umbre fugare, împrumuta o transparență ireală. Shimamura avu iluzia că prin trăsăturile fetei se perindă câmpia, dar din toată această curgere neîntreruptă nu putea reține nici un contur deslușit. Lumina din compartiment era slabă, astfel că fereastra nu dobânda tăria unei oglinzi. Nu era propriu-zis reflectare ce vedea în ea. De aceea, privind-o îndelung, uită de persoanele din fața lui și văzu doar chipul de față plutind ca o nălucire în priveliștea de seară.

Atunci apăru lumina în ochiul din fereastră. Tăria oglinzii nu reușea să stingă luminița din câmpie, dar nici lumina aceasta mică nu desființa oglinda. Apăru doar trecătoare, fără să strălucească în chipul fetei, o luminiță depărtată și rece. Cu pâlparea ei aprinsă în pupilă, ochiul plutitor pe valurile înserării luci o clipă ca un licurici fermecător și bizar.

Yoko nu putea să știe că e privită astfel. Era absorbită de grija pentru bolnav și, chiar dacă și-ar fi întors privirea spre Shimamura, bărbatul care se uita distrat pe fereastră nu i-ar fi atras nici o clipă atenția.

Admirând-o îndelung pe furiș, Shimamura uitase de prezența ei adevărată, răpit cum era de puterea magică a nălucirilor lui. Astfel că, în timpul conversației ei serioase și însuflețite cu șeful de haltă, Shimamura o privise cu interesul pe care îl ai pentru un personaj de roman.

Când ajunseră la halta de semnalizare, fereastra era complet întunecată. Peisajul mișcător se stinsese și lăsase oglinda golită de farmec. Chipul lui Yoko se răsfrângea acum deslușit, și lui Shimamura i se păru că descoperă îndărătul gesturilor ei afectuoase un fel de răceală. Treptat, fereastra se aburi din nou și el n-o mai șterse.

O jumătate de oră mai târziu, Yoko și bărbatul coborâră, neașteptat, la aceeași stație cu Shimamura, și el întoarse capul încurcat, ca și cum lucrul acesta l-ar fi privit în mod direct. Izbit de frigul tăios de pe peron, se rușină de indiscreția lui de adineauri, așa că trecu pe lângă locomotivă fără să mai arunce o privire spre ei.

Bărbatul se pregătea să coboare sprijinindu-se pe umerii lui Yoko, când îi opri un impiecat de mișcare cu mâna ridicată.

Marfarul lung care apăru în clipa următoare din întuneric ascunse apoi privirilor lui Shimamura siluetele celor doi.

Servitorul de la han, ieșit la gară în întâmpinarea oaspeților, era încotoșmănat ca un pompier

la incendiu; avea căciula trasă peste urechi și în picioare, cizme înalte de cauciuc.

În sala de așteptare stătea o femeie îmbrăcată într-un mantou albastru-închis, cu gluga ridicată. Se uita nemișcată pe fereastră, spre șinele de tren.

Fiindcă ieșise din trenul încălzit, Shimamura nu simțea încă frigul de-afară. Venea pentru prima oară iarna în ținutul zăpezilor, așa că îl uimi îmbrăcămintea oamenilor de prin partea locului.

— E chiar atât de frig de vă înfofoliți cu toții așa?

— Deh, ne pregătim și noi pentru iarnă. După o ninsoare ca asta, când se-ndreaptă vremea, se lasă gerul, mai ales seara. O să dea înghețul la noapte.

— Chiar așa?

Shimamura aruncă o privire spre țurțurii lucitori care atârnavă de streșini, înainte de a se urca în mașină alături de servitorul hanului. Înconjurată de albeața zăpezii, acoperișurile scunde, înaintând în stradă, păreau și mai povârnite. Tăcut, satul întreg dădea impresia că s-a retras din fața zăpezilor, chircit și cufundat în sine.

— Adevărat, e frig de-a binelea. O simți cum pui mâna pe ceva.

— Anul trecut temperatura a coborât sub douăzeci de grade.

— A nins mult?

— Am avut zăpadă până pe la șapte-opt *shaku*¹ înălțime. S-a întâmplat să ajungă și la doisprezece și chiar treisprezece.

— Asta ne așteaptă deci și anul ăsta.

— Cam așa e pe la noi. Până acum a căzut zăpadă numai de un *shaku* și s-a mai și topit din ea.

— S-a și topit?

— Cât despre nămeții cei mari, nu știu când or veni în iarna asta.

Era la începutul lui decembrie.

Shimamura avusese nasul înfundat; apoi răceala i se urcase până în creștetul capului, iar acum îi curgea nasul de-a binelea, ca eliberat dintr-odată, spălându-l parcă de orice impuritate.

— Mai e pe-aici fata care locuia la profesoara de *shamisen*²?

— Este, este. N-ați văzut-o la gară? Era într-un palton albastru-închis.

— A, ea era? Aș vrea s-o chem mai târziu la mine.

— Chiar în seara asta?

— Da, chiar în seara asta.

— Spunea că se duce la gară să-l aștepte pe fiul profesoarei, care a venit cu ultimul tren de azi.

Așadar, bolnavul îngrijit de Yoko, pe care Shimamura îl privise în oglindă, era chiar fiul pro-

1 *Shaku* – măsură de lungime de 0,3 m.

2 Instrument tradițional japonez, cu trei coarde.

prietăresei la care locuia ea, femeia pentru care se afla aici. Shimamura avu o tresărire, apoi întâmplarea nu i se mai păru atât de deosebită și se miră chiar că nu-l tulbură mai mult coincidența.

Ce legătură era oare între femeia de care degetul lui își amintea atât de bine și fata în ochii căreia se aprinsese pentru o clipă luminița de dincolo de fereastră? Câte se întâmplaseră oare între ele și câte aveau să se mai petreacă încă? Întrebările se înghesuiau în mintea lui Shimamura. Poate pentru că nu-și revenise încă din mirajul oglinzii în care se răsfrângea peisajul de seară, se pomeni gândind în sinea lui că perindarea priveliștilor din oglindă și fluviul timpului care curgea pe lângă el erau lucruri foarte asemănătoare.

Sezonul de schi nu începuse încă și hanul, înconjurat de izvoarele calde, avea oaspeți puțini. Shimamura ieși din baia fierbinte și, mergând spre camera lui, avu senzația că hanul întreg e adormit. În coridorul de lemn întunecat de vreme, pașii lui făceau să zăngănească ușor geamurile ușilor. La capătul îndepărtat al culoarului, lângă ghișeul de primire, se vedea, dreaptă, o siluetă de femeie. Poala chimonoului ei, desfăcută în evantai, se așternea grea și rigidă pe podeaua de lemn vechi, întunecat și lustruit. Intrase deci între timp în rândul gheișelor? Shimamura avu o tresărire

văzându-i chimonoul cu trenă. Femeia nu făcu nici o mișcare. Nu înaintă spre el. De departe, silueta ei împietrită părea chiar foarte încordată. Continuă să tacă chiar și după ce Shimamura ajunsese grăbit lângă ea. Atunci fața ei se crispă într-un zâmbet care, sub stratul gros de pudră, aducea mai mult cu o schimonoseală. Fără o vorbă, porniră amândoi spre camera lui.

Se întâmplaseră multe între ei, atunci, demult. Iar el nu i-a trimis nici o scrisoare în tot acest răstimp, n-a venit s-o vadă, ba nici chiar cărțile despre dans pe care i le promisese atunci nu i le-a trimis. Ce-și putea ea închipui decât că a izgonit-o cu ușurință din amintire? Ar fi fost momentul să încerce o scuză, măcar acum, cât de târziu. Totuși, mergând alături de ea, fără să-i vadă fața, înțelese că nu era în femeia aceasta nici urmă de reproș; dimpotrivă, venea spre el un fel de chemare duioasă, răspândită de tot trupul ei. Atunci știu că orice cuvânt al lui ar fi sunat fals și ridicol și, fără să se mai împotrivescă, se lăsă învăluit de tulburarea molatică și amețitoare care plutea în jurul ei.

Ajunși lângă scară, Shimamura ridică până-n dreptul ochilor ei pumnul stâng cu arătătorul întins:

— Uite, el te ține minte și-acum.

— Adevărat?

Fata îi luă degetul și, fără să-i dea drumul, urcă scările în urma lui, lăsându-se parcă târâtă în sus. În odaie, lângă *kotatsu*¹, dădu drumul mâinii și se făcu deodată roșie ca para focului, până la ceafă. Încurcată, dădu să se agațe din nou de degetul lui și îngăimă:

— Își mai aduce aminte de mine?

— Celălalt, de la mâna stângă.

Shimamura își trase dreapta dintre palmele ei, o vârî sub *kotatsu* la căldură și-i întinse pumnul stâng. Fața ei se destinse îndată.

— Acuma știu.

Cu un zâmbet mic, îi deschise pumnul și, îngândurată, își lipi obrazii de palma bărbatului.

— E adevărat că mă mai ține minte?

— Dar e un frig aici! Până și părul parcă ți-a înghețat!

— La Tokyo n-a nins până acum?

— Știi, mi-ai spus multe atunci și n-ai avut dreptate. Dacă era cum ziceai tu, cine ar mai fi bătut atâta cale până aici pe frigul ăsta, la sfârșit de an?

„Atunci...” Asta fusese într-o primăvară, la vremea când trece primejdia avalanșelor și încep plimbările pe munții înecați în frunziș proaspăt.

1 Vas pentru jăritic, susținut de un schelet de lemn, acoperit cu o pătură.

La han, crenguțele tinere de *akebi* fuseseră luate de pe mese. Shimamura, care la Tokyo ducea un trai leneș și inactiv, venise să regăsească aici contactul pierdut cu natura și cu sine însuși, făcând plimbări lungi de unul singur prin împrejurimi. Astfel, după șapte zile de peregrinări prin munți, coborâse într-o seară la hanul cu izvoare calde. Atunci îi venise ideea să cheme o gheișă. Dar în sat tocmai se inaugura un drum nou și pentru sărbătorire transformaseră în săli de banchet până și magazia cu gogoși de viermi de mătase din mica sală de teatru a satului. Cele vreo duzină de gheișe de prin partea locului nu făceau față la un banchet atât de mare, astfel încât fusese chemată în ajutor o fată care locuia la profesoara de *shamisen* și care mai luase parte la câteva asemenea petreceri, retrăgându-se însă totdeauna după două sau trei dansuri. Slujnica de la han care îi povestise lui Shimamura toate acestea adăugă că nu va putea să găsească în seara aceea o gheișă liberă; dar poate că fata aceea, care trebuia să se fi întors de la banchet, n-ar avea nimic împotriva să vină. Îi mai explică apoi că fata nu e tocmai o gheișă – de fapt, nu era nici măcar o viitoare gheișă, deși era uneori chemată la petreceri mai mari să danseze pentru oaspeți atunci când celelalte nu aveau chef s-o facă, fiind astfel de mare ajutor. Pe de altă parte, nu prea venea când era vorba de un singur oas-

pete. Cu toate acestea, nu putea fi socotită o simplă diletantă. Iată ce îi spusese slujnica.

Caraghioasă poveste, gândise Shimamura fără să-i dea prea multă importanță.

Totuși, când, o oră mai târziu, fata își făcu apariția în odaia lui, condusă de slujnică, bărbatul se ridică uimit. Fata o reținu de mânecă pe slujnică atunci când aceasta dădu să plece.

Pe Shimamura îl izbise din prima clipă neobișnuita, extraordinara ei curățenie. Își închipui că era curată și proaspătă până și în gropițele de sub degetele picioarelor. Poate era numai o exagerare, o iluzie a ochilor lui impresionați de strălucirea acelu început de vară.

Fata era îmbrăcată ca o gheișă, deși nu purta trenă. Chimonoul de vară, dintr-o țesătură ușoară, era încins cu un *obi*¹ nepotrivit de scump și prețios, ceea ce îi dădea un aer oarecum trist.

Începură să vorbească despre munții dimprejur, și atunci slujnica se retrase. Fata nu cunoștea nici măcar numele piscurilor care se zăreau din sat. Shimamura comandase sake, dar n-avea chef să bea. Atunci începu ea să-i povestească, neașteptat de sincer, viața ei. Se născuse în „țara zăpezilor“, ajunsese la Tokyo și găsisese un protector care s-o răscumpere din ucenicia de gheișă și s-o dea la o profesoară de dansuri japoneze

1 Brâu cu care se încinge chimonoul.

clasice (fiindcă își dorise dintotdeauna să învețe dansul). Protectorul murise după un an și jumătate. Mai departe fata nu voia să povestească, deși viața ei începuse cu adevărat după aceea. Spunea că are optsprezece ani și, dacă era adevărat, faptul că părea de douăzeci și unu era liniștitor pentru Shimamura. Când veni vorba despre teatrul *kabuki*, fata știa mai multe decât el despre stilurile actorilor și despre viața lor particulară. Parcă aștepta de mult un partener de discuții ca el. Transportată de propriile ei cuvinte, vorbea cu un fel de dăruire molatică, în care Shimamura văzu un ecou al lumii de plăceri din cartierele cu gheișe din Tokyo. Părea să știe multe și despre firea bărbaților. Shimamura găsea în ea o înclinație înnăscută pentru profesia de gheișă. Pe de altă parte, el, care trăise o săptămână de izolare și singurătate, se lăsă năpădit de căldura omenească pe care o împrăștia fata și simți un fel de prietenie pentru ea. Lăsă să se reverse asupra ei o parte din entuziasmul pe care-l treziseră în el muntele și singurătatea prelungită.

În ziua următoare, fata își depuse lucrurile de baie în pragul odăii lui și intră să mai stea puțin de vorbă.

Dar Shimamura nu-i dădu timp să îngenuncheze după cuviință pe rogojină, ci o rugă îndată să cheme o gheișă pentru el.

— Eu, să vă chem o gheișă?

— Sper că ai înțeles ce vreau să spun.

— Asta e nemaipomenit. Nici în vis nu mi-ar fi trecut prin gând că mi-ați putea cere tocmai mie așa ceva.

Se îndreptă repede spre fereastra glisantă și privi lung la munții din depărtări, în timp ce în obraji i se urca roșeața.

— Nu sunt pe-aici asemenea femei.

— Asta nu-mi prea vine să cred.

— Dar e adevărul adevărat!

Se răsuci cu o mișcare bruscă spre el și se așeză pe pervaz.

— Nimeni nu poate sili o gheișă să facă așa ceva. Fiecare e liberă să hotărască singură. Și, în ceea ce-l privește pe patronul hanului, el nu se amestecă în lucrurile astea. Vă spun că e adevărat! Puteți întreba pe oricine. De altfel, n-aveți decât să încercați singur.

— Dar eu aș vrea s-o chemi dumneata.

— De ce tocmai eu?

— Pentru că țin la dumneata. Și fiindcă nu vreau să-ți pierd prietenia, n-am de gând să mă ating de dumneata.

— Din prietenie, deci...

Păru o clipă amuzată, apoi indignarea reveni:

— Asta-i bună! Să mi se ceară mie asemenea servicii!

— Dar nu văd nimic deosebit în asta. Am strâns prea multă energie aici, la munte. Nu

mi-e capul limpede. Așa că nu mi-e ușor să stau cu dumneata la taifas așa, în liniște.

Ea plecase ochii și tăcea. Shimamura vorbise cu o lipsă de pudoare proprie bărbaților, dar și fata părea obișnuită să înțeleagă asemenea lucruri. Chiar și așa, cu ochii în pământ, avea în priviri, îndărătul genelor dese, o chemare caldă și ațățătoare. Fata simți că e urmărită și atunci clătină încetîșor din cap în timp ce în obraji îi înflorește roșeața.

— Chemați pe cine doriți.

— Dar tocmai asta te-am rugat pe dumneata. N-am mai fost niciodată pe-aici și nu știu care dintre fete e mai drăguță.

— Nu știu ce înțelegeți prin „drăguță“.

— Mi-ar plăcea, înainte de toate, să fie tânără. Totul e mult mai simplu cu o fată tânără. Și-apoi, nu-i nevoie să fie vorbăreață. Prefer să fie curată și îngrijită, chiar dacă nu-i deșteaptă. Când am chef de vorbă, te chem pe dumneata.

— N-o să mai vin niciodată.

— Vorbești prostii!

— Ba chiar așa. N-am să mai vin deloc. De ce-aș veni?

— Înțelege că vreau să stau liniștit de vorbă cu dumneata – de asta nu vreau să te ating.

— Nu-i deloc amuzant.

— Dacă s-ar întâmpla ceva între noi, pe urmă nu te-aș mai putea privi în ochi la lumina zilei. Și conversațiile noastre n-ar mai avea nici

un farmec. Vin de pe munte și mi-e dor de căldură omenească. Dar nu vreau să se întâmple nimic între noi doi. Și-apoi, nu uita că sunt numai în trecere pe-aici.

— Da, asta așa e.

— Ai văzut? Cât despre dumneata, dacă nu-ți place femeia care vine la mine, îți va fi greu pe urmă să mai treci să mă vezi. E mai bine deci s-o alegi singură.

— Dar nu mă pricep deloc.

Îi întoarse spatele țâfnoasă, apoi se înmuie:

— De fapt, poate că aveți dreptate...

— Oricum, așa ceva merge totdeauna repede. Lucrurile astea n-au nici o importanță. Și nici urmări.

— Da, așa e. Totdeauna e așa. Eu m-am născut într-un port. Iar aici e numai o stațiune termală unde oamenii vin și pleacă.

Vocea ei devenise neașteptat de blândă.

— Da, oaspeții vin și pleacă. Eu sunt încă numai un copil, dar am auzit multe. Un bărbat care te place, chiar dacă nu ți-o spune, îți poate deveni pe urmă foarte drag. Nu-l mai uiți. Multă vreme nu-l mai uiți. Pe urmă, poate își amintește și el, când și când mai scrie... Așa se întâmplă întotdeauna.

Fata se ridică de pe pervaz și îngenunche, zveltă și mlădioasă, pe *tatami*¹-ul din fața ferestrei.

1 Rogojină din paie de orez.

Așa cum stătea cufundată în gânduri, poate în amintiri, Shimamura o simți deodată foarte apropiată. Avea în voce o vibrație sinceră și pasionată. El avu senzația că profită de naivitatea ei și simți pentru o clipă remușcare.

Cu toate astea, n-o mințise. Ea nu era pentru el o gheișă profesionistă, așa că nu voia să răsfrângă asupra ei dorința lui de-acum, de care încerca să scape fără complicații. I se părea prea pură, și din primul moment se ferise să facă vreo legătură între dorința lui și fapta ei.

Mai era ceva: Shimamura căuta de mult un loc în care să-și aducă vara familia, și stațiunea aceasta i se păruse cum nu se poate mai potrivită. Fata, nefiind din fericire o gheișă profesionistă, putea fi o însoțitoare potrivită pentru soția lui, căreia i-ar fi dat eventual chiar lecții de dans ca să-i umple orele de plictiseală. Shimamura cumpanise ideea cu toată seriozitatea. Iar când îi mărturisea că are pentru ea sentimente de prietenie, avea motive serioase să se mențină pe acest teren neutru.

Desigur, mai era aici ceva care aducea cu jocul lui de-a oglinda. Nu numai că detesta complicațiile – iar cu o femeie într-o poziție atât de ambiguă o legătură putea crea oricând complicații –, dar mai mult, ea îi apăruse de la început la fel de ireală cum avea să-i pară, doi ani mai târziu, chipul tinerei fete în fereastra întunecată a trenului.

La fel stăteau lucrurile și cu pasiunea lui pentru baletul european. Crescut într-un cartier comercial din Tokyo, Shimamura se familiarizase de timpuriu cu teatrul *kabuki*. Apoi, în anii studenției, se trezise în el interesul pentru dansul clasic și *shosagoto*¹. Fiindcă i s-ar fi părut de neiertat să nu fie la curent cu toate informațiile, se apucase să strângă mărturii vechi, îi cunoscuse pe maestrul diferitelor școli, apoi pe tinerii dansatori talentați și ajunsese chiar să scrie el însuși din când în când articole și studii despre dans. Pe urmă, cum era și de așteptat, începu să privească cu regret stingerea tradițiilor vechi și infatuarea noilor experimentatori. Când își dădu seama că n-are altă ieșire decât să se alăture mișcărilor înnoitoare, mai ales că în această direcție îl încurajau reformatorii tineri ai dansului japonez, Shimamura abandonează totul și se întoarce spre baletul european. De atunci nu mai asistă la nici un spectacol de dans japonez. Colecționa în schimb cărți despre balet și fotografii, dându-și toată osteneala să adune tot felul de afișe de programe ale reprezentațiilor de balet european. Făcea toate acestea nu din snobism sau dintr-o curiozitate pentru lucrul exotic și fenomenul necunoscut, ci fiindcă găsisese astfel o bucurie nouă, mai ales că nu putea să vadă cu propriii ochi nici un balet european. Și, bineînțeles, nu voise să

1 Dans pantomimic.

vizioneze niciodată spectacole de balet occidental interpretate de japonezi.

Nimic nu era mai simplu decât să scrie despre un asemenea balet străin, bazându-se numai pe texte apărute în străinătate. Un astfel de dans nevăzut ținea parcă de altă lume. Iar închipuirile lui teoretice și abstracte aveau în ele inefabilul poeziei. Deși le numea „studii“, erau în realitate propriile lui fantezii arbitrare și utopice. Nu descria în ele mișcarea unor trupuri vii de dansatoare, ci fantasmemele imponderabile pe care le plăsmuia închipuirea lui din cuvinte și fotografii sosite dintr-o altă lume. Era ca un dor nelămurit după o iubită necunoscută încă.

Mai mult chiar, publicându-și rarele studii și articole despre dansul occidental, Shimamura intra oarecum în categoria oamenilor de litere și, deși îi provoca un zâmbet sarcastic, faptul reprezenta în fond o consolare pentru omul lipsit de ocupație care era.

Shimamura mai trăgea și foloase practice de pe urma cunoștințelor lui în acest domeniu, fiindcă elegantele lui cozerii despre dans cuce-reau inimile femeilor. Dar, privind lucrurile mai de aproape, se putea spune la fel de bine că în purtarea lui față de femei se regăsea ceva din felul în care aborda dansul european.

De aceea, simțind că vorbele lui oarecum melancolice au atins în ea o coardă sensibilă, Shi-

mamura avu un sentiment de vinovăție, ceea ce-l făcu să adauge:

— Dacă păstrăm relațiile de-acum, poate data viitoare îmi aduc familia aici și atunci vei putea sta de vorbă cu soția mea fără să-ți faci probleme de conștiință.

— Da, acum înțeleg.

Vocea îi era blândă și, cu surâsul ei mic în colțul buzelor, părea o fermecătoare gheișă de altădată.

— Mă bucur că e așa. Situațiile limpezi sunt cele mai durabile.

— Așa că te rog să-mi chemi o gheișă.

— Chiar acum?

— Da.

— Mă uimiți. Așa, ziua-n amiaza mare?

— Seara risc să capăt numai ce rămâne de la alții.

— Dar ce vă închipuiți despre satul nostru? Dacă v-ați uita mai bine în jur, n-ați mai vorbi așa, adăugă ea cu o seriozitate neașteptată în voce, și îi repetă că asemenea femei nu se află în sat.

Dar, cum Shimamura tot se îndoia, fata dădu înapoi, prevenindu-l doar că o gheișă e liberă să hotărască singură în privința asta. La fel de copilăroasă, continuă să-i explice că, dacă o gheișă nu-și anunță patronul când rămâne peste noapte la un client, trebuie să suporte singură toate consecințele. Dacă însă anunță la timp și obține

permisiunea patronului, atunci totul se petrece pe răspunderea lui.

— Răspundere pentru ce?

— Ei, se poate naște un copil. Și-apoi, mai sunt și alte pericole.

Lui Shimamura îi veni să râdă de întrebarea lui prostească, dar pe urmă își spuse că poate există într-adevăr în satul acesta asemenea obiceiuri naive.

Viața de trândăvie și lipsită de griji îl făcuse pe Shimamura foarte adaptabil. În călătorii avea o sensibilitate deosebită pentru oameni și locuri. De data asta, coborând de pe munte, simțise în provincialismul anost al stațiunii o notă de veselie înviorătoare. De altfel, i se spusese că satul e, față de altele din ținutul zăpezilor, un loc destul de modern. Până nu demult, pe vremea când nu avea cale ferată, erau aici băi termale pentru localnici. Casele în care stăteau gheișele aveau în general o perdea decolorată în fața intrării, indicând un restaurant ori o prăvălie de *shiruko*¹. Când le vedeai ușile glisante înnegrite de vreme și de fum, te întrebai dacă vor fi avut vreodată oaspeți. Mai era câte o gheișă și pe lângă vreo prăvălie de mărunțișuri sau vreo dugheană cu dulciuri, ai cărei proprietari se ocupau și cu lucratul pământului.

1 Supă de fasole mungo servită cu turte de orez.

În ceea ce o privește pe fată, cât timp stătea la profesoara de *shamisen*, era tolerată de celelalte gheișe la petreceri mai mari, deși nu făcea parte propriu-zis din breaslă.

— Și cam câte sunt aici?

— Gheișe? Vreo douăsprezece-treisprezece.

— Pe care mi-o recomanzi? mai întrebă Shimamura ridicându-se să apese pe butonul soneriei.

— Aș vrea să mă retrag acum.

— Ba n-ai să pleci deloc.

— Dar nu-mi place.

Apoi, ca și cum ar fi scuturat de pe umeri o umilință, adăugă:

— Am să plec. E mai bine așa. N-am să v-o iau în nume de rău. Mai trec eu pe-aici, mai târziu.

Totuși, când intră slujnica, se așează din nou pe *tatami*, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Dar degeaba o întrebă femeia de câteva ori pe cine să cheme, ea rămânea închisă într-o tăcere încăpățanată.

De cum o văzu pe gheișa de șaptesprezece-optsprezece ani care intră la el puțin mai târziu, Shimamura simți că i se stinge într-o clipă toată dorința cu care venise de pe munte. Brațele ei, cu pielea negricioasă, erau osoase și neîmplinite. Dar, cum făptura ei întreagă avea un aer stângaci și cumsecade, se strădui să i se adreseze cât mai

prietenos. Vorbind, privea însă mereu peste umărul ei, pe fereastră, munții înecați în verdeață. Nu reușea să lege o conversație. Fata era într-adevăr o gheișă tare provincială. Și, cum Shimamura însuși era cam morocănos și taciturn din fire, se așternu între ei o atmosferă de stânjenală, mai ales după ce, plină de tact, fata care locuia la profesoara de *shamisen* se retrăsese în tăcere. Trecu așa o oră, timp în care Shimamura căuta un pretext să se descotorosească de ea. Își aminti în fine că primise un mandat telegrafic și, invocând orarul poștei, părăsi odaia împreună cu fata.

La ieșire îl izbi mireasma tare de frunziș proaspăt care adia dinspre munții din spatele hanului. Se simți deodată foarte sprinten și plin de chef și se apucă să urce dealul în fugă. Și așa, fugind, îl pufni din senin râsul; nu se mai putea opri din râs. Tot urca și râdea de unul singur, ca și cum i s-ar fi întâmplat ceva foarte hazliu.

Într-un târziu obosi, și atunci se întoarse, își legă la brâu poalele *yukata*¹-ului și începu să alerge la vale. Și așa cum fugea stârnea roiuri întregi de fluturi galbeni.

Fluturii se rotiră întâi în jurul lui, apoi se ridicară sus de tot; îi vedea pe deasupra munților, iar galbenul lor pălea, alba din ce în ce mai șters acolo, departe.

1 Chimono ușor de vară, din bumbac.

— Ei, cum a fost?

Fata îl aștepta în umbra crângului de cedri.

— Râdeați așa de înveselit!

— Am lăsat-o baltă.

Shimamura pufni din nou în râsul acela fără rost.

— Am renunțat.

— Da?

Fata îi întoarse brusc spatele și intra cu pași domoli în pădure. Bărbatul o urmă în tăcere.

Era un altar șintoist acolo. Ea se așeză pe o lespede netedă năpădită de mușchi, lângă un câine sculptat în piatră.

— Ce răcoare minunată! Aici adie și-n miezul verii o boare de vânt.

— Spune-mi, pe-aici toate gheișele sunt așa?

— Oarecum. Printre cele mai în vârstă, unele sunt foarte frumoase, replică ea sec, ațintindu-și privirile în pământ.

Umbre verzi de frunze jucau pe ceafa ei albă. Shimamura își ridică ochii spre vârfurile cedrilor.

— Nu-i nimic. Ciudat e că mi-a dispărut așa, deodată, tot surplusul de energie de adineauri.

Cedrii erau atât de înalți, încât nu le putea vedea vârfurile decât lăsându-se pe spate. Îndărătul stâncii de alături creșteau trunchiuri drepte ca lumânarea. Acele lor întunecate ascundeau tot albastrul cerului. Împrejurul lor tremura tăcerea.

Trunchiul de care se rezemase Shimamura era tare bătrân. Ciudat, i se uscaseră toate ramurile

dinspre miazănoapte, și cioturile goale arătau ca niște lănci înfipite de-a-ndărătelea în trunchi. Arme fioroase ale vreunei zeități necunoscute, gândi Shimamura.

— M-am înșelat adineauri. Când am coborât din munți și te-am văzut întâia dată, mi-am închipuit cu naivitate că toate gheișele sunt la fel de frumoase ca dumneata.

Shimamura descoperise – și atunci îl pufnise râsul – că dorința lui de a scăpa de surplusul de forță se ivise în prezența acestei femei, care de la început i-a părut atât de proaspătă și de pură.

Ea se uita absentă la râul ale cărui ape licăreau departe în lumina molcomă a după-amiezii. Shimamura avu un moment de stânjeneală. Ea fu aceea care vorbi întâi:

— Era să uit. V-ați întors desigur după țigări. Și adăugă, înveselită: Adineauri, când m-am dus în cameră, nu v-am mai găsit. Tocmai mă întrebam unde puteți fi, când v-am văzut alergând la vale. V-am zărit pe fereastră. Mi s-a părut tare amuzant cum fugeați așa. Atunci mi-a trecut prin minte că vă întorceați probabil după țigări și vi le-am adus.

Scoase țigările din mâneca chimonoului și-i aprinse un chibrit.

— Mă gândesc la biata fată.

— N-are nici un rost. Clientul e liber, doar, să îndepărteze o gheișă când pofteste.

Se auzea numai bolborositul apei pe pietre venind slab din vale. Era un sunet plin, rotund. Printre cedri, de partea cealaltă a văii, se zăreau povârnișurile muntelui în care se strânseseră umbrele.

— Mi-ar fi fost greu să te mai văd pe urmă. Fiindcă fata aceea nu-mi plăcea atât de mult ca dumneata.

— Nu știu. Probabil că nu-i ușor să recunoști un eșec, replică ea îmbufnată și puțin batjocoritoare.

Cu toate astea, se născuse între ei o intimitate care nu existase înainte de venirea celeilalte.

Shimamura știa acum că pe ea o dorise de la început și că, chemând-o pe cealaltă, făcuse numai un ocol, ca de obicei. I se părea dezgustătoare purtarea lui și, în același timp, fata devenise parcă mai frumoasă.

Îl chemă lângă ea la umbră. Stând alături, simțea toată răcoarea și prospețimea făpturii ei învăluindu-l.

Nasul ei fin, puțin în vânt, îi dădea un aer de însingurare, dar buzele pline palpitau întruna, dând impresia că se mișcă chiar și când tace. Dacă ar fi fost cât de puțin încrețite sau mai închise la culoare, poate nu i-ar fi plăcut – dar nu, aveau o strălucire umedă și proaspătă. Colțurile ochilor nu erau nici ridicate, nici coborâte spre tâmpile; parcă se desenau cu un scop anume,

într-o linie perfect dreaptă, ceea ce le dădea un aer amuzant. Sprâncenele scurte și groase se arcuiau cu grație, îndulcind linia severă a ochilor. Trăsăturile feței rotunde, ușor bombate, n-aveau nimic deosebit, dar tenul îi era transparent ca porțelanul sub norul de pudră trandafirie aplicat până la rădăcina gâtului plâpând. Farmecul ei era mai curând prospețime decât frumusețe propriu-zisă. Avea pieptul poate prea plin pentru o fată care se pregătea să devină gheișă.

— Vai de mine, au apărut iar musculițele!

Și fata se ridică să le alunge cu mânecile chimonoului. Stăteau amândoi alături, înconjurați de tăcere, și fețele li se zăreau din ce în ce mai palide în lumina tot mai puțină.

În aceeași seară, în jurul orei zece, Shimamura auzi dinspre coridor vocea ei înaltă strigându-l pe nume, apoi apărură în prag chiar ea, ca împinsă de cineva de la spate. Se prăbuși lângă masa lui scundă și, măturând cu mâneca, amețită, tot ce era pe masă, sorbi cu sete din cana cu apă.

Povesti că veniseră în ziua aceea câțiva domni cu care se împrietenise anul trecut la schi și o chemaseră și pe ea la hanul unde petreceau — mai era și o altă gheișă acolo — și o îmbătaseră până la urmă cu sila.

Vorbea cam dezlânat și-și bălăbănea mereu capul încolo și-ncoace.

— Acum nu pot să mai stau!... Sigur că au să mă caute cu toții. Mai trec eu pe-aici, mai târziu.

Și ieși din odaie clătinându-se.

Nu trecu mai mult de o oră, și Shimamura auzi din nou pași împleticiți pe coridor; cineva venea clătinându-se și se lovea de pereți, tot mai aproape de camera lui. Din nou își auzi numele strigat de vocea ei înaltă.

— Nu văd nimic! Domnule!... Shimamura!

O voce ca de femeie care își cheamă disperată bărbatul în ajutor. Shimamura se simți luat prin surprindere. Glasul ei răsunător umplea tot hanul. Se ridică încurcat. Ea străpunsese cu degetul ușa glisantă de hârtie și se agățase de ramele subțiri de lemn. Când îl zări, se repezi la el căutând sprijin.

— Mă doare! Mă doare rău!

Și îngenunche pe *tatami*, rezemându-se de umărul bărbatului.

— Nu-s beată! Nu m-am îmbătat... Mă doare! Mi-e tare rău!... Sunt trează... Vai, dați-mi apă! Nu-i bine să amesteci whisky cu șampanie! Și acum, pe deasupra, durerea asta de cap!... Domnii aceia au cumpărat tot felul de băuturi ieftine. De unde era să știu?

Își apăsa mereu fruntea în palmă. Afară răpăitul ploii se înteti.

De câte ori Shimamura slăbea strânsoarea brațelor, ea părea gata să se prăbușească. O ținea

atât de aproape, încât părul ei îi atingea obrajii. Într-un târziu, îi desfăcu ușor chimonoul la piept și își strecură mâna sub el.

Fata rămânea tăcută la vorbele și la mângâierile lui. Își încrucișase mâinile strâns deasupra pieptului și se apăra crispată și îndârjită. Unul din brațe îi amorțise de băutură și atârna moale, lipsit de vlagă.

— Ce-i asta? Prostul! Mi-a amorțit de tot!

Își înfipse deodată dinții în brațul care nu mai voia s-o asculte. Shimamura îi dădu drumul speriat și văzu urma dinților imprimată adânc în piele. Dar deodată fata nu se mai împotrivi mângâierilor lui și, absentă, începu să mâzgălească ceva pe un căpețel de hârtie. Îi explică doar că scrie numele câtorva bărbați pe care-i iubește. Înșiră vreo douăzeci-treizeci de nume de actori de teatru și cinema, apoi așternu dedesubt de nenumărate ori numele lui Shimamura.

Sub palma lui, rotunjimea sânelui mângâiat devenise fierbinte.

— Lasă acum. Lasă. E bine, spuse el pe un ton blând și protector.

În ea se trezi din nou durerea. Luptându-se să reziste, încercă să se ridice, dar se prăbuși în celălalt colț al camerei.

— Nu vreau! Nu mai vreau! Acum plec acasă.

— Pe ploaia asta vrei să pleci? Așa, pe jos?

— Plec desculță. Am să mă târăsc cumva până acasă.

— Nu se poate. Dacă ții să te întorci, am să te conduc eu.

Hanul se afla sus, în vârful colinei, și drumul spre sat era destul de povârnit.

— Ar fi mai bine să-ți desfaci *obi*-ul și să te întinzi puțin până-ți trece amețeala.

— Nu. Vreau să rămân așa. Sunt obișnuită. Se îndreptă puțin și respiră adânc. Se vedea că-i vine greu. Trase în lături fereastra glisantă și încercă să vomite, dar nu reuși. Se străduia să nu se prăbușească, să nu se zvârcolească pe jos de durere. Din când în când își venea în fire și atunci repeta întruna că vrea să se întoarcă acasă. Așa se făcu ora două din noapte.

— Vă rog să vă culcați! Trebuie să dormiți!

— Și tu ce-ai de gând să faci?

— Eu rămân așa. Cum îmi trece puțin, mă întorc acasă. Trebuie să plec înainte de a se lumina.

Se târî aproape și începu să tragă de el și să-l zgâlțâie.

— Nu vă mai bateți capul cu mine! Vreau să dormiți!

Shimamura intră în așternut. Fata își apăsă pieptul pe marginea măsuței și sorbi din nou cu sete din cana cu apă. Apoi deodată:

— Sculați-vă! Trebuie să vă sculați!

— Și acum ce mai vrei să fac?

— Bine, bine, puteți dormi mai departe.

— Ce prostii vorbești, replică Shimamura liniștit, ridicându-se.

O luă în brațe și-o trase în așternutul lui. Ea rămase cu fața întoarsă, se zbătu să și-o ascundă de el, apoi deodată îi oferi buzele, pierdută. Totuși, îndată după asta începu să se apere din nou cu disperare, vorbind ca în delir:

— Nu se poate! Nu vreau! Doar ați spus că trebuie să rămânem prieteni. Dumneavoastră ați spus-o, repeta ea întruna.

Pe Shimamura îl mișcă durerea din vocea ei. Fata ducea o luptă disperată, cu sprâncenele încruntate și fața crispată. O clipă, readus la realitate, bărbatul fu gata să-și respecte bunele intenții de la început.

— Să știți că nu mi-ar părea rău de nimic. Nu, n-aș regreta pe urmă, v-o jur. Dar nu sunt ceea ce credeți dumneavoastră, o femeie ca alea. Nu sunt ca ele, zău nu sunt. Așa ceva doar nu durează niciodată. Mi-ați spus-o singur, nu-i așa?

Era încă amețită de beție.

— Eu nu sunt rea. Dumneavoastră sunteți rău. Dumneavoastră ați pierdut. Fiindcă sunteți slab! Nu eu!

Vorbea repezit și-și înfigea dinții în mâneca chimonoului, încercând să se smulgă din plăcerea care o inundase.

După aceea tăcu un timp, descurajată. Apoi își aduse aminte și izbucni:

— Vreți să râdeți de mine! Da, vă bateți joc!

— Dar nu-mi bat joc, nicidecum.

— Sigur că, în fond, luați totul în râs. Chiar dacă nu acum, dar știu că o să râdeți pe urmă.

O podidiră suspinele și se lăsă în voia lor, cu fața îngropată în mâini.

Într-un târziu se opri din plâns și, neașteptat de blândă și supusă, începu să-i povestească viața ei, cu o mulțime de amănunte. Părea să fi uitat cu totul de durerea provocată de beție. Nu pomeni nimic de cele întâmplate acum între ei. Zâmbea senină.

— Vai, nici nu știu cum a trecut timpul! M-am luat, așa, cu vorba...

Repetă că trebuie să se întoarcă acasă înainte de a se lumina.

— E încă întuneric. Dar pe-aici oamenii se scoală cu noaptea-n cap.

Din când în când se ridica și trăgea la o parte fereastra să privească afară.

— Cred că nu m-ar recunoaște încă nimeni, pe întunericul ăsta. Și plouă azi. Nu cred să fi ieșit oamenii la câmp.

Începuseră să se deslușească în ploaie, ca niște umbre, contururile munților; la poalele lor se zăreau în ceață acoperișuri de case, dar ea încă se mai codea să plece. Își potrivea părul înainte ca cineva din casă să se fi trezit, și, fiindcă îi era

teamă să nu fie văzută, nu-l lăsa s-o conducă până la ieșire. Se strecură singură pe coridor și ieși cu băgare de seamă din han.

În aceeași zi Shimamura se întoarse la Tokyo.

— Mi-ai spus multe atunci, dar uite că nu erau adevărate. Altfel crezi că aş fi bătut atâta cale pe frigul ăsta, la sfârșit de an? M-am mai gândit la tine de-atunci, și n-am râs niciodată.

Ea își ridică fața spre el. Pe locul unde și-o apăsase în palma lui, îi apărură prin stratul de pudră două pete roșii care se întindeau de la pleoape până pe obraji. Shimamura se gândi la frigul nopților în țara zăpezilor și i se păru că negrul noptatic al părului fetei păstrează o urmă de căldură.

Pe chipul ei înseninat apăru o umbră de zâmbet. Își amintea oare de ceea ce se petrecuse între ei „atunci“? Vorbele lui păreau s-o fi răscolit adânc. Când își aplecă, încă îmbufnată, capul, el îi văzu ceafa împurpurată până la îmbinarea cu spatele. Avu atunci în fața ochilor, pentru o clipă, trupul ei gol. Sub părul întunecat, ceafa dezgolită îl tulbura și mai mult. Deasupra frunții părul era des, cu firele groase, aproape bărbătești. Îl pieptănase foarte lins și nici un fir nu scăpa din masa compactă și grea a coafurii, cu luciri de mineral.

Îi atinsese părul adineauri, spunând că n-a mai întâlnit coafură atât de înghețată. Dar acum i se

păru că răceala nu vine din frigul din jur, ci emană din însuși părul ei. Fata își scoase mâinile de sub *kotatsu* și începu să numere ceva pe degete. Număra întruna și nu mai termina.

— Ce socotești?

Ea își urmărea mai departe degetele în tăcere.

Apoi:

— În 23 mai a fost.

— A, numărai zilele? Nu uita că iulie și august sunt lungi.

— Așa... Au trecut o sută nouăzeci și nouă de zile.

— Dar ce bine îți aduci aminte că a fost pe 23 mai!

— Mi-ajunge să mă uit în jurnal ca să verific orice dată.

— Așa? Ții un jurnal?

— Da. Îmi place să recitesc însemnări vechi. Notez acolo totul, nu ascund nimic. Când le recitesc pe urmă, așa, de una singură, mi se face uneori rușine.

— De când ții jurnalul?

— Am început cu puțin timp înainte de a pleca la Tokyo. Nu prea aveam bani pe-atunci, așa că n-am putut să-mi cumpăr un caiet ca lumea. Mi-am luat și eu un carnețel de doi-trei bănuți și i-am liniat toate foile. Țin minte că mi-am ascuțit atunci creionul cu mare grijă. Pe urmă am umplut paginile toate, dintr-un colț în altul, cu semne mărunte și înghesuite. Mai

târziu, când am avut bani destui pentru un jurnal adevărat, s-au schimbat lucrurile. La început, de pildă, scriam urât și trebuia să fac exerciții pe ziare vechi înainte de a-mi trece însemnările în caiet. Acum scriu de-a dreptul pe hârtia cea mai fină.

— Și ai ținut jurnal în toți anii aceștia, fără întrerupere?

— Da, de la șaisprezece ani îl țin. Ultimii doi ani au fost cei mai plini. De câte ori mă întorc de la vreun banchet seara târziu, mă schimb întâi pentru noapte și apoi mă pun pe scris. N-apuc să termin niciodată, că mă prinde somnul. Pe urmă, când recitesc, îmi dau seama în ce loc am adormit.

— Așa ți se întâmplă?

— Dar de fapt nu scriu în fiecare zi. Mai fac și pauze. Aici, la munte, petrecerile sunt toate la fel. Anul acesta mi-am cumpărat o agendă în care am câte o pagină, datată, pentru fiecare zi, dar nu-mi place. Fiindcă de câte ori mă apuc de scris, nu-mi ajunge pagina.

Dar mai mult decât jurnalul pe Shimamura îl uimi faptul că fata făcea de pe la cincisprezece-șaisprezece ani însemnări despre fiecare carte citită. Umpluse astfel zece caiete.

— Îți scrii și impresiile?

— Nu. Notez numai titlul, autorul, numele personajelor și legăturile dintre ele. Numai atât.

— Nu crezi că e cam fără rost să umpli așa paginile?

— N-are nici un rost, știu.

— E o trudă zadarnică ceea ce faci tu.

— Știu. Așa e.

Răspundea cu seninătate, ca și cum toate acestea n-ar fi privit-o deloc, și se uita tot timpul drept în ochii lui. Dar tocmai când, fără să știe de ce, el îi repetă că totul e o trudă zadarnică, îl pătrunse pe neașteptate o seninătate ciudată, de parcă ar fi auzit zăpada cântând. Se simți atras de ea cu toată ființa lui. Deși știa că pentru ea lucrurile nu erau zadarnice și lipsite de sens, avu senzația că ideea de zădărnicie reflectă adânc și curat miezul feminității ei.

Poveștile ei despre romane n-aveau nici o legătură cu literatura propriu-zisă. Făcuse un timp schimb de reviste cu câteva prietene din sat, apoi începuse să-și caute singură cărțile. Nu alegea prea mult și nici nu se pricepea să aleagă. Descoperea ici-colo cărți și reviste și le împrumuta să le citească. Spuse din memorie numele câtorva scriitori, cele mai multe necunoscute lui Shimamura. Vorbea despre ei ca despre ceva foarte îndepărtat și străin, ca despre literatura unei țări necunoscute, de pildă. Avea ceva trist și umil în voce, ca de cerșetor care nu îndrăznește să poftască ceva. Shimamura își spuse că, de fapt, nici cu el nu stau lucrurile altfel când își

imaginează dansuri europene, așa, de la distanță, după fotografii și scrieri străine.

La fel pălăvrăgea ea cu încântare despre filme și piese pe care nu le văzuse niciodată. Parcă așteptase luni întregi pe cineva căruia să-i împărtășească gândurile. Părea să fi uitat că, în urmă cu o sută nouăzeci și nouă de zile, stătuseră tot așa de vorbă, și ea se aprinsese ca acum în discuție, și că asta o făcuse să-i cadă pe urmă în brațe. Din nou uita de sine, înfierbântată de propriile ei închipuiri.

Dar dorul după aceste minuni ale orașului care erau filmele și piesele și-l învăluiseră într-o resemnare blândă, ca un vis fără speranță. Nu era stăpânită de nemulțumirea exilaților; dădea doar impresia că tot ce face e zădărnice. Lucrul acesta n-o întrista, și lui Shimamura i se frânse inima gândindu-se la ea. Pe el conștiința unei asemenea zădărnicii l-ar fi aruncat în melancolie și toată viața i-ar fi apărut lipsită de sens. Iar acum vedea înaintea ochilor un chip plin de viață și îmbujorat de aerul de munte.

Fiindcă o vedea cu alți ochi, i se păru și mai greu să poarte o conversație liniștită cu fata care până la urmă nu era decât un fel de gheișă.

Data trecută, amețită de băutură, își înfipsese dinții în brațul amorțit care n-o mai asculta. „Ce-i asta? Prostul! Mi-a amorțit de tot!“ Își mușcase brațul cu furie. Se rostogolise pe jos,

neputându-se ține pe picioare. „Nu mi-ar părea rău de nimic! Nu, n-aș regreta pe urmă, v-o jur! Dar nu sunt ceea ce credeți dumneavoastră, o femeie ca alea! Nu sunt ca ele, zău nu sunt!“ Toată scena prinse din nou viață în amintirea lui Shimamura.

Ea îl văzu cu gândul aiurea și, străduindu-se parcă să-i alunge amintirile, îl făcu atent:

— Auzi? E trenul de miezul nopții, spre Tokyo.

În clipa următoare pătrunse până la urechile lor un fluierat de locomotivă. Ea se ridică brusc, deschise cu o smucitură fereastra glisantă de hârtie și se așeză pe pervaz, cu pieptul sprijinit de balustradă.

Aerul înghețat năvăli în cameră. Zgomotul trenului de noapte se pierdu într-un șuier slab, ca de vânt.

— Ascultă, întră frigul! Ce prostie să deschizi!

Shimamura se ridică de pe *tatami* și veni lângă fereastră. Afară, nici un fir de vânt. Auzeai zăpada cum îngheață până departe, cu un sunet care părea că răspunde în măruntaiele pământului, într-atât era de mare nemișcarea. Era o noapte fără lună. Shimamura ridică ochii și avu senzația că stelele, nemaivăzut de mari și de strălucitoare, prind să curgă din cer năpustindu-se într-un neînterupt șuvoi spre pământ. Pe măsură ce păreau mai aproape, cerul însuși se depărta, adâncindu-și întunericul. Munții de abia

se deslușeau, în schimb le ghiceai masivitatea în întunericul fumuriu. Atârnavu greoi de poalele cerului spuzit cu stele. Noaptea le învăluia pe toate într-o armonie rece și liniștită.

Simțind apropierea bărbatului, fata se aplecă peste balustradă. Proiectat în decorul straniu, gestul ei nu trăda slăbiciune. Era mai curând o nuanță de hotărâre, ba chiar de încăpățănare în atitudinea ei. Iar începe ca atunci, gândi Shimamura.

Până în întunecimea munților pătrunsese albeața zăpezii. Piscurile deveniseră străvezii și păreau însingurate. Era o nepotrivire ciudată între cer și munți.

Shimamura îi cuprinse umerii cu brațul:

— Ai să răcești pe frigul ăsta.

Încercă s-o tragă înapoi, dar ea se agăța mai strâns de balustradă. Apoi, cu o voce sugrumată și rugătoare:

— Am să plec.

— N-ai decât...

— Lasă-mă să mai stau, numai puțin.

— Eu unul mă duc la baie.

— Nu încă! Mai stai puțin cu mine!

— Numai dacă închizi fereastra.

— Încă puțin de tot, lasă-mă încă puțin.

Privit de la fereastra odăii lui, satul apărea ascuns pe jumătate de păduricea de pini din jurul altarului. În clădirea gării, la o depărtare de vreo

zece minute de mers cu mașina, pâlپاia o luminiță vagă, care parcă amenința să se stingă în fiecă clipă cu un pocnet slab.

Obrajii fetei, geamul, chiar și mânecile chimonoului – toate erau ca de gheață. Shimamura nu mai pomenise asemenea ger. Când frigul ajunsese de neîndurat, pătrunzându-l până și prin rogojina de sub picioare, se decisese să plece la baie.

— Așteaptă-mă. Vin și eu.

De data asta fata îl urmă ascultătoare până la izvorul cald din incinta hanului.

Tocmai împăturise într-un coșuleț hainele pe care el le aruncase împrejur în dezordine, când apărură în ușă un necunoscut, pesemne un alt oaspete al hanului.

— O, iertați-mă, spuse el politicoș văzând că femeia, îngenuncheată cuminte lângă Shimamura, și-a întors fața rușinată.

— Dar vă rog! Pofțiți înăuntru. Eu am să trec dincolo, se grăbi Shimamura să răspundă și porni spre baia femeilor, dezbrăcat cum era, cu coșulețul sub braț.

Ea păși în urma lui ca o soție cuviincioasă și ascultătoare. Tăcu și, fără să arunce o privire în jur, Shimamura își cufundă trupul în apa fierbinte. Îl apucă deodată o poftă de răs enormă; puse gura la țeava din care curgea apa rece, apoi împrășcă apa afară, prelung, cu zgomot.

Întorși în cameră, ea își ridică puțin capul de pe pernă, își potrivește părul la tâmpile și spuse încet:
— E foarte trist.

Numai atâta spuse. Privind-o, Shimamura crezu întâi că-și ține ochii întredeschiși, dar când își apropie fața de a ei își dădu seama că genele ei grele împreunate îi dăduseră impresia aceasta. Era agitată și nu închise ochii toată noaptea.

Dimineața, Shimamura se trezi la foșnetul cu care ea își lega *obi*-ul făcut dintr-un material rigid ca hârtia.

— Te-am trezit tare devreme. E încă întuneric. Uită-te la mine.

Stinse lumina.

— Îmi vezi fața? Mă poți vedea?

— Nu văd nimic. E încă întuneric.

— Nu-i adevărat. Mai încearcă. Se vede?

Atunci trase fereastra în lături, larg.

— Nu mai merge. Au să mă recunoască afară. Trebuie să plec.

Pătruns de răceala zorilor, Shimamura se ridică în capul oaselor. Cerul mai avea culoarea nopții, dar sus, pe crestele munților, se crăpase de ziuă.

— Acum e bine. Iarna nu e de lucru la câmp, așa că nu se scoală oamenii la ora asta. Oare or fi drumeți care vor să urce pe munte?

Vorbea ca pentru sine și-și târa prin cameră după ea capătul încă nelegat al *obi*-ului, plimbându-se înapoi și-ncolo.

— Se pare că n-au să vină oaspeți cu trenul de cinci, așa că n-are să se scoale lumea de la han cu noaptea-n cap.

Termină cu legatul *obi*-ului, dar tot se mai învârtea prin cameră. Se așeza, se ridica iar, deschidea pe urmă fereastra să arunce o privire afară. Era în ea o neliniște ca a animalelor de noapte, care se foiesc iritate când simt apropierea zorilor. Ținuta ei dreaptă și mândră îi dădea un aer straniu de sălbăticiune.

Între timp se făcu lumină în odaie și obrajii ei căpătară o strălucire purpurie. Shimamura ținu să-și exprime uimirea:

— Ce roșii îți sunt obrajii! Ți-au înghețat!

— Nu de frig sunt roșii. Mi-am șters pudra de pe față, asta e. N-am decăt să intru o clipă în așternut, și mă încălzesc îndată până în vârful picioarelor.

Se întoarse spre măsuța de toaletă de la căpătâiul lui.

— Acum s-a luminat de-a binelea. Am să plec.

Shimamura o privi, apoi întoarse capul. În oglindă, albeața zăpezii reflectate era orbitoare, și în mijlocul ei se răsfrângeau obrajii purpurii ai fetei. Toată imaginea era de o puritate neasemuită. Soarele începuse să urce, întețind în oglindă flăcările reci ale zăpezii, în timp ce lucirile vineții din părul ei băteau tot mai mult în negru.

Împotriva nămeților hanul fusese înconjurat de un șanț prin care se scurgea apa din puținile de baie. În fața intrării șanțul se lărgea într-un mic heleșteu ornamental. Pe pietrele plate, înșirate decorativ în heleșteu, se urcase un câine mare și negru care lipăia apa de o bună bucată de vreme. Câteva schiuri scoase din magazie în așteptarea oaspeților erau înșirate la soare, la uscat. Mirosul lor ușor de mucegai avea un iz dulceag, amestecat cu aburii care se ridicau din șanț. De pe ramurile cedrilor zăpada se scutura pe acoperișul băii publice, formând grămăjoare mici care se topeau văzând cu ochii.

Anul era pe sfârșite și în curând drumul avea să fie acoperit de nămeți grei. Fata va fi nevoită să se ducă la petreceri înfocolită în pantaloni largi de munte, încălțată cu cizme înalte de cauciuc, cu palton și cu basma pe cap. Și zăpada va fi înaltă de un *jō*¹.

Așa se gândea Shimamura în timp ce cobora drumul în pantă spre sat, același drum pe care o văzuse pe ea îndepărtându-se în aceeași dimineață, când o petrecuse cu privirea de la fereastra odăii lui. Pe sub rufele atârinate la uscat, vedea acum crestele munților lucind blând în lumină. În grădini, zăpada nu acoperise încă brazdele de ceapă.

1 Măsură de lungime egală cu 10 *shaku* (3,03 m).

Copiii se dădeau cu schiurile pe câmp. La intrarea în sat, Shimamura auzi de pretutindeni, dinspre toate streșinile, un clipocit slab ca o ploaie domoală.

Țurțuri străvezii și delicați scânteiau sub acoperișuri. Un bărbat cu o lopată în mână dădea jos zăpada de pe casă.

— Ei, n-ai vrea să-mi cureți și mie acoperișul? îi strigă o femeie care părea să fie în drum spre casă, venind de la baia publică.

Femeia își trecu peste frunte prosopul ud, apărându-se de soare. Era probabil o îngrijitoare chemată în grabă cine știe de unde, fiindcă începuse sezonul de schi și era de lucru. Casa de alături spre care se îndrepta era o cafenea cu picturi învechite pe geamul ferestrelor. Avea acoperișul strâmb.

Pe cele mai multe acoperișuri erau înșirate scânduri groase, ținute în loc cu pietre grele. În bătaia soarelui, pietroaiele întunecate aveau o culoare ștearsă, palidă, bătută de viscole. Casele înseși păreau niște pietroaie, îndesate în pământ una lângă alta, cu streșinile lor scunde ca de bordeie dintr-o țară îndepărtată, de la miazănoapte.

Cete de copii se jucau cu bucăți de gheață pe care le scoteau din șanț și le trânteau cu zgomot în drum, urmărind apoi cioburile scânteietoare ce săreau în toate părțile. Shimamura se opri și el în soare să se uite la bucățile de gheață care i se păreau nemaipomenit de groase.

O fată de vreo doisprezece ani împletea lână rezemată de un zid. Purta sandale de lemn cu talpa groasă și pantaloni de munte și, fiindcă n-avea șosete în picioare, i se vedeau călcâiele înroșite și crăpate de frig. Alături, cocoțată pe un morman de vreascuri, o fetiță de vreo doi ani îi ținea ghemul, în timp ce se uita distrată împrejur. Firul negru de lână avea un luciu moale și cald.

Cu vreo șapte-opt case mai încolo, de la un atelier de schiuri se auzea zgomot de rindea. Sub ștreășina casei de peste drum se adunaseră la taclale vreo cinci-șase gheișe. Shimamura se întreba dacă e și Komako printre ele – acesta era numele de gheișă al fetei, pe care i-l spusese dimineață slujnica de la han.

Ea îl văzuse apropiindu-se și-l urmărea cu o privire serioasă și încordată. Neîndoielnic, avea să roșească și o să se străduiască din răspuțeri să pară nepăsătoare, își spuse Shimamura, dar n-avu timp să-și termine gândul, că ea se și făcuse ca para. În loc să se uite în altă parte, cum s-ar fi cuvenit, se crispă toată și, cu ochii plecați, îi urmărea pe sub gene mișcările, întorcând capul încetișor după el.

Simți că i se urcă și lui roșeața în obraji. Grăbi pasul. Dar într-o clipă Komako fu lângă el.

— Nu înțelegi în ce situație grea m-ai pus trecând pe-aici?

— Cred că pentru mine e și mai penibil. E de speriat cum stați cu toatele în mijlocul drumului. Totdeauna vă adunați așa în drum?

— Da, după prânz venim aici.

— Nu crezi că e și mai jenant să alergi după mine roșie ca sfecla, așa, sub ochii tuturor?

— Nu-mi pasă.

Spunând asta, Komako roșise din nou; se opri din mers și se rezemă de trunchiul unui copac.

— Am vrut să te invit la mine, de asta am alergat după dumneata.

— Locuiești pe-aproape?

— Chiar alături.

— Vin, dacă-mi arăți jurnalele.

— Am să le ard înainte de a muri.

— Spune-mi, nu-i așa că aveți și un bolnav în casă?

— Dar multe mai știi!

— Păi, n-ai ieșit la gară în întâmpinarea lui, într-un mantou albastru-închis? Știi, în tren am stat foarte aproape de bolnavul acela. Era o fată cu el, care-l îngrijea cu multă atenție. E soția lui? Sau e altcineva din Tokyo? Îl îngrijea ca o mamă, nu m-am putut opri s-o admir.

— De ce nu mi-ai spus de ieri? De ce-ai tăcut? izbucni Komako, deodată iritată.

— E soția lui?

Dar ea nu se sinchisi de întrebare.

— De ce nu mi-ai spus ieri nimic? Ce ciudat ești!

Lui Shimamura nu-i plăcea deloc să-i ceară socoteală o femeie. În plus, nu vedea de ce ar avea Komako dreptul să pretindă explicații. Se pare că acesta era felul ei de-a fi. Dar, cum continua să-l asalteze cu întrebări, Shimamura avu până la urmă senzația că a atins-o într-un punct foarte vulnerabil. De fapt, dimineață, pe când o privea în oglinda în care se reflectau munții înzăpeziți, îi venise în minte chipul fetei din tren, răsfrânt în geam după apusul soarelui. Oare de ce nu-i povestise atunci lui Komako despre întâlnirea din tren?

— Nu face nimic dacă e un bolnav în casă. În odaia mea tot nu urcă nimeni.

Ea intră prima, printr-o deschizătură într-un zid scund de piatră. Dincolo se întindea spre dreapta o arătură acoperită de zăpadă. Spre stânga, de-a lungul zidului care mărginea grădina vecină, era un șir de copaci. În fața intrării se vedeau câteva straturi de flori și un heleșteu cu lotuși, de pe care gheața fusese îndepărtată și stivuită ordonat pe maluri. În apa heleșteului înota un crap auriu. Casa era veche și dărăpănată, la fel de bătrână ca trunchiurile copacilor. Pe acoperiș, care mai păstra ici-colo pete de zăpadă, putrezeau câteva scânduri. Sub ele acoperișul era îndoit, valuri-valuri.

În antreul întunecos, Shimamura fu izbit de o undă de frig. Înainte ca ochii să i se fi putut obișnui cu întunericul, fu poftit să urce pe o scară. Era o scară rudimentară, cu stîngii de lemn. Iar sus odaia nu era altceva decît un pod.

— Înainte aici era o magazie unde se creșteau viermi de mătase. Te surprinde, nu?

— Mă întreb cum de nu cazi pe scara asta când te întorci noaptea amețită de la petreceri.

— Mi s-a întîmplat și așa ceva. Dar când beau prea mult rămân de obicei jos. Mă ghemuiesc lângă *kotatsu* și adorm acolo.

Komako vâri mâna sub învelitoarea de la *kotatsu*, ca să-și dea seama dacă mai sunt cărbuni aprinși. Shimamura cercetă cu privirea odaia atît de ciudată. Avea o singură fereastră, care dădea spre sud, dar între cercevelele subțiri fata lipise de curînd hîrtie nouă, prin care lumina de-afară pătrundea veselă. Pereții erau și ei tapetați cu hîrtie nouă. Shimamura avea impresia că se află într-o cutie demodată de carton. Bărnele îi treceau pe deasupra capului, coborînd spre fereastră. În toată casa plutea o singurătate mohorâtă. Încercă să-și imagineze ce se afla în-dărătul pereților și i se păru că odaia atîrnă în gol. Gîndul acesta îl tulbură. În jurul lui pereții și rogojinile vechi luceau de curățenie.

Shimamura avu o închipuire ciudată: Komako, cu trupul mic și transparent, stînd ghemuită

în odaia ei de hârtie, ca un fluture de mătase în cocon.

Învelitoarea de pe *kotatsu* era croită din aceeași pânză aspră din care se făceau prin partea locului pantalonii de munte. Dulapul învechit era desigur o amintire din timpul petrecut la Tokyo. Era din lemn delicat de *kiri*¹, cu nervurile verticale. Alături stătea o măsuță de toaletă cu oglindă, destul de modestă, care nu se potrivea câtuși de puțin cu dulapul. În schimb, cutia pentru cusut, de lac roșu, era de o eleganță izbitoare. Biblioteca improvizată din rafturi de scânduri, ținute din loc în loc în perete, era ascunsă îndărătul unei perdele subțiri de muselină.

Chimonoul de seară cu care fusese îmbrăcată în noaptea trecută atârna pe perete, lăsând să se vadă cămașa lungă pe care Komako o purta pe dedesubt. Fata se întoarse, urcând scara cu sprinteneală, cu o lopățică cu cărbuni aprinși în mână.

— I-am adus din camera bolnavului, dar n-au microbi. Se spune că focul e purificator.

Se aplecă să-i rânduiască în *kotatsu*. Aproape că atingea cărbunii cu părul proaspăt aranjat. Îi spuse între timp că bolnavul are o tuberculoză intestinală și că s-a întors să moară în satul lui. De fapt, nu era satul lui. Numai mama lui se născuse aici; fusese în tinerețe gheișă într-un

1 *Paulownia imperialis*.

port, pe urmă profesoară de dansuri japoneze și de *shamisen*, dar înainte de a împlini cincizeci de ani făcuse o paralizie și se întorsese în satul acesta cu izvoare calde pentru tratament. Băiatul ei se pricepea la tot felul de mașinării, încă de când era mic. Fusese angajat întâi la un ceasornicar în port, dar de acolo plecase la Tokyo să urmeze o școală serală. Se pare că efortul l-a îmbolnăvit. N-avea decât douăzeci și cinci de ani.

Komako își dăduse drumul la gură și-i povestea tot felul de lucruri. Numai despre fata care-l însoțise pe bolnav în tren și despre împrejurările în care ajunsese Komako să locuiască aici nu pomeni deloc.

Pe Shimamura îl neliniștea odaia pe care o simțea încă suspendată în gol și în care vocea fetei părea să se răsfrângă din toate direcțiile ca un ecou.

De cum intrase pe ușă, îi atrăsese privirile un obiect albicios aflat într-un colț pe *tatami*. Se întoarse într-acolo și-și dădu seama că era o cutie de *shamisen* din lemn de *kiri*, parcă mai mare decât cele obișnuite. Nu și-o putu închipui pe Komako târând după ea asemenea povară la petreceri.

O ușă veche și afumată fu trasă în lături și cineva întrebă de afară:

— Komako, pot să trec prin camera ta?

Era o voce înaltă și limpede, cu rezonanță tulburătoare. O voce care trezea ecouri. Shimamura

o mai auzise o dată. În gara aceea mică, vocea îl chemase pe șeful de gară care venise tropăind prin zăpadă spre trenul lor. Era Yoko.

— Poftim, intră.

Yoko intră pășind ușoară peste cutia *shami-sen*-ului, îmbrăcată în pantalonii ei de munte. În mână ținea un vas de noapte.

Judecând după felul cum i se adresase șefului de gară și după pantalonii largi cum se purtau numai pe aici, Shimamura se gândi că e și ea de prin partea locului. Capătul unui *obi* în culori strălucitoare îi atârna peste pantaloni. Contrastul scotea în evidență dungile negre și cafenii ale mânecilor lungi și grațioase ale chimonoului de lână. Pantalonii erau despicați deasupra genunchilor și se lărgeau moale spre coapse. Țesătura grosolană de bumbac avea, cu toată rigiditatea ei, o anumită grație.

Yoko aruncă o singură privire scurtă spre Shimamura, apoi trecu prin cameră fără să scoată o vorbă.

Chiar și după ce părăsi casa, Shimamura simți privirea ei pătrunzătoare arzându-i pe frunte; și continuă să-l obsedeze în timp ce își îndrepta pașii spre han. Era o privire rece, ca luminița aceea din câmpie. Poate de asta îl tulburase frumusețea stranie a luminiței care trecea călătoare prin trăsăturile fetei, venită de departe să strălucească o clipă în ochiul ei. Își aminti apoi de cealaltă

oglinză, de Komako cu obrazii îmbujorați, înconjurată de scânteierea zăpezii de pe munți.

Cufundat în visare, Shimamura iuți pasul. În ciuda picioarelor lui grăsulii și albe, îi plăcea să urce. Își plimbă îndelung privirea pe deasupra creștelor înzăpezite și se lasă furat de imaginație. Pășea din ce în ce mai repede, fără să-și dea seama. Cu obișnuita lui ușurință de a se transpune în propriile utopii, Shimamura își închipui că oglinzile lui, cea cu peisaj de seară și cealaltă, cu zăpezi, din zori, nu erau nici una făurite de mâna omenească. Le simțea apărute din natură, venind dintr-o lume a lor, străină și îndepărtată.

Până și odăița din care ieșise, cămăruța locuită de Komako, ținea de aceeași lume de fantasmă. Uimit de sine însuși, bărbatul se opri în vârful dealului. O maseuză oarbă trecea prin dreptul lui. Atunci el simți brusc nevoia să se agațe de ceva și o opri.

— Spune-mi, ai avea timp să-mi faci un masaj?

— Să vedem. Cât e ceasul acum?

Luându-și sub braț bastonul de bambus cu care își căuta calea, femeia scoase din *obi* un ceas de buzunar cu capac și-și trecu buricele degetelor peste cadran.

— E trei fără douăzeci și cinci, nu-i așa? La trei și jumătate trebuie să fiu la cineva dincolo de gară. Dar nu e nici o nenorocire dacă am să-ntârzii puțin.

— Dar ce bine te descurci dumneata cu ceasul!

— Am scos geamul de pe cadran, de asta.

— Și cunoști cifrele pe pipăite?

— Cifrele nu le deslușesc, replică ea, scoțând din nou din *obi* ceasul mare de argint, pe care îl deschise și puse câte un deget pe 12, pe 6 și între ele, pe 3 și pe 9. Așa află și celelalte cifre. E greu să-mi dau seama întocmai cât e ora, dar de obicei nu mă înșel cu mai mult de două minute.

— Vasăzică așa... Dar nu ți-e greu să urci și să cobori pe povârnișul ăsta?

— Când plouă, iese fiică-mea să mă întâmpine. Seara fac masaje în sat și rămân uneori peste noapte acolo; nu mai urc până aici. Slujnicele de la han vor să mă necăjească și spun că nu mă lasă bărbatul să lipsesc noaptea de-acasă. Dar mie nu-mi pasă de glumele lor.

— Sunt mari copiii dumitale?

— Da, cea mare are doisprezece ani.

Tot pălăvrăgind intrară în odaia lui, unde femeia îl masă o vreme în tăcere. Apoi se opri din masat, să asculte sunetul îndepărtat al unui *shamisen*.

— Cine-o fi cântând?

— Îți dai seama după sunet cine cântă?

— Uneori da. Pe unele le recunosc, pe altele nu. Domnule, cred că o duceți bine la oraș. Aveți mușchii cam moi.

— N-am noduri?

— Ceafa e parcă puțin înțepenită. Sunteți tocmai bine: nici prea slab, nici prea gras. Nu vă prea place băutura, sau așa mi se pare?

— Ai ghicit bine.

— Mai știu eu doi domni care-s la fel făcuți. Oaspeți la hanul ăsta și ei.

— Înseamnă că am o constituție destul de obișnuită.

— Să știți de la mine că cine nu bea habar n-are cât e de frumoasă viața. O sticlă de sake te face să uiți de toate relele.

— Omul dumitale trage la măsca?

— Trage, bată-l supărarea.

— Nu cântă prea bine fata asta, oricine o fi ea.

— Într-adevăr, nu-i prea grozavă.

— Dumneata știi să cânți la *shamisen*?

— De la opt ani și până la nouăsprezece, am luat și eu lecții. Pe urmă m-am măritat și acum sunt vreo cincisprezece ani de când n-am mai pus mâna pe el.

Shimamura se întreba dacă toți orbii or fi arătând mai tineri decât vârsta lor.

— Ce înveți de mic nu mai uiți.

— Mâinile mi s-au obișnuit între timp cu masajul. Dar ureche tot mai am. Și-acum, de câte ori aud o gheișă cântând, mă apucă un soi de neliniște, de parcă aș fi iar tânără ca pe vremuri.

Femeia ciuli din nou urechea.

— Poate e Fumiko de la hanul Izutsuya. Pe cele foarte bune și pe cele foarte slabe mi-e mai ușor să le recunosc.

— E vreuna pe-aici care cântă într-adevăr bine?

— E una Komako. Deși e încă tânără, a învățat mult în ultimul timp.

— Da?

— O cunoașteți, domnule? Știți, noi o socotim foarte pricepută, dar aici, în munții noștri, asta nu înseamnă prea mult pentru cei care vin din alte părți.

— Pe ea n-o cunosc prea bine. Dar am venit aseară în tren cu fiul profesoarei de dans.

— Așa?... S-a făcut bine?

— Nu prea cred. Pare să-i meargă mai rău.

— Mai rău?... Oamenii spun că Komako s-ar fi făcut gheișă în vara asta ca să poată trimite bani pentru spital la Tokyo. Așa se vorbește.

— Komako spui?

— Da, face pentru el tot ce poate, deși sunt doar logodiți.

— Logodiți? Să fie adevărat?

— Așa cred. Eu una nu știu mai multe, spun și eu ce-am auzit.

Nu e deloc un lucru neobișnuit să afli de la o maseuză câte ceva despre gheișele hanului, totuși vestea era destul de neașteptată. Komako devenise gheișă ca să-și ajute logodnicul – asta

aducea a melodramă ieftină. Vestea era oricum greu de înghițit, poate și din considerente morale.

Shimamura ar fi vrut să mai afle și alte amănunte, dar maseuza nu mai adăugă nimic. Komako era deci logodnica, Yoko, după toate aparențele, iubita cea nouă, în timp ce el, bărbatul, trăgea să moară. Lui Shimamura îi veni iar în minte gândul că totul la ea era o trudă zadarnică. Nu erau oare lipsite de sens eforturile fetei, care se vindea ca să-și țină până la capăt promisiunea dată logodnicului, ca să-i plătească medicii și îngrijirea?

Când o s-o întâlnească, îi va spune în față că tot ce face e zadarnic. Cu toate astea, ciudat, Shimamura o simțea în sinea lui pură și nevinovată.

El însuși era incapabil să deosebească falsitatea și goliciunea într-un gest. Recunoscu în apatia lui germenii primejdiei. Mult timp după plecarea maseuzei, rămase întins, cufundat în gânduri. Zăcu nemișcat până-l pătrunse frigul. Atunci abia văzu că fereastra odăii era larg deschisă.

Dedesubt, valea se umplea de umbre. Înserarea atârna friguroasă deasupra. Se-ntuneca devreme, și piscurile îndepărtate pe care mai scânteia palid zăpada părură deodată foarte aproape.

Curând căpătară relief toate încrețiturile și scobiturile muntelui. Umbrele se îndeseau în văi. Pe creste întârziiau lumini palide care pluteau roșietice peste zăpezi.

Cedrii își arătau siluetele negre, răsfirați pâlcuri-pâlcuri pe valea râului, pe părțile de schi și în păduricea care înconjura templul.

Pe Shimamura îl copleșise o apăsare surdă, venită din golul pe care-l simțea căscându-se în el; când, deodată, în pragul ușii apăru Komako. Se simți ca și cum s-ar fi aprins o lumină caldă în preajmă-i.

La han avea loc o adunare la care se puneau la punct pregătirile pentru sezonul de schi, și o chemaseră la banchetul ce urma să aibă loc în continuare. Fata se ghemui lângă *kotatsu*, alături de el, și-și trecu mâna peste obrazul lui, într-o mângâiere:

— Ce palid ești azi! Ciudat.

Apoi, frământându-i între degete carnea moale a obrazului:

— Și ce prostuț!

Părea să fi băut ceva.

Mai târziu, după banchet, se întoarse iar la el.

— Nu știi ce-i cu mine. Nu mai știi nimic. Capul, capul mă doare îngrozitor! Îngrozitor!

Se prăbuși lângă măsuța de toaletă. Băutura îi împurpurase obrajii.

— Vreau apă! Dă-mi puțină apă!

Se ghemui jos, apăsându-și obrajii în palme, fără să mai țină seama de pieptănătura complicată și fragilă. După o vreme se așeză cuviincios pe călcâie, cu genunchii strânși, și începu să-și

șteargă cu grijă fardul dând din nou la iveală obrajii ei rumeni de munteancă. Uitându-se în oglindă, o pufni și pe ea râsul. Acum umerii îi tremurau ușor, de frig.

Prinse să povestească cu voce domoală și liniștită că suferise în august o depresie nervoasă.

— Mi-a fost teamă să nu-mi pierd de-a binelea mințile. Eram în stare să mă gândesc la ceva ore întregi din toate puterile, și de fapt nu știu la ce mă gândeam. Ce spaimă am tras atunci! Ajunsesem să nu mai dorm deloc. Nu-mi puteam aduna gândurile decât când eram nevoită să plec la câte un banchet. Aveam tot felul de vise și-mi pierise cu totul pofta de mâncare. Ședeam pe *tatami* și-l zgândăream cu un ac de cusut, îl împungeam așa, cât era ziua de lungă. Și ce fierbinți erau zilele în august!

— Când ai devenit gheișă?

— În iunie. Înainte de asta mă gândeam să plec la Hamamatsu.

— Să te măriți?

Komako aprobă din cap. Îi făcuse curte un bărbat din Hamamatsu, care o ceruse apoi în căsătorie, dar ea nu-l iubea. Multă vreme fusese nehotărâtă.

— De ce nu te-ai putut hotărî de la început să-l lași baltă, dacă nu-l iubeai deloc?

— Nu-i chiar atât de simplu.

— Te atrăgea căsătoria în sine?

— Ești imposibil! Sigur că nu, dar vezi, mă simt nenorocită când nu e totul curat și pus la punct în jurul meu.

— Hm.

— Nu prea ești îngăduitor cu alții.

— A fost ceva între voi?

— Crezi că atunci aș fi stat atâta pe gânduri? Dar el mi-a interzis să mă mărit cu altul cât timp mai stau aici. Mi-a spus că o să mă împiedice cu orice preț.

— Dar e destul de departe Hamamatsu de-aici. N-avea de ce să-ți pese de el.

Komako tăcu un timp, se întinse de parcă voia să-și simtă căldura corpului, apoi spuse deodată, ca într-o doară:

— Crezusem că sunt însărcinată. Acum îmi vine să râd când mă gândesc.

Komako chicoti înveselită. Se ghemui ca un copil, agățându-se cu amândouă mâinile de chimonoul lui. Și din nou genele ei dese îl făcură pe Shimamura să creadă că ține ochii întredeschiși.

Dimineață, când deschise ochii, o văzu pe Komako sprijinită în cot de *kotatsu*. Mâzgălea ceva pe dosul unei reviste vechi. Se întoarse spre el:

— Acum nu mai pot pleca. Când a intrat slujnica să facă focul, am sărit din pat, așa de

tare m-am speriat. Mi-era tare rușine. Dar soarele era sus. Cred că am băut prea mult, de asta am dormit atât de adânc.

— Cât e ceasul?

— S-a făcut opt.

— Mergem la baie?

Shimamura ieși din așternut și, dintr-un salt, fu în picioare.

— Eu nu vin. M-ar putea vedea cineva pe coridor, replică ea, din nou cuminte și reținută.

Când se întoarse de la baie, o găsi măturând harnică prin cameră, cu un prosop legat cu cochetație în jurul capului. Lustruise lună picioarele măsuței și marginea de la *kotatsu* și aranjase cărbunii pe grătar.

Shimamura își vârî picioarele la căldură în *kotatsu* și începu să fumeze în tihnă, scuturând cenușa țigării pe jos. Komako se repezi s-o ridice cu un șervețel și-i aduse îndată o scrumieră. El pufni în răs, binedispus. Râse și ea.

— Ce ți-ai mai cicăli bărbatul dacă ai avea familie!

— Nu l-aș cicăli deloc. Dar așa sunt eu. Râde lumea de mine că împăturesc cu grijă până și rufele murdare.

— Se spune că e destul să deschizi dulapul unei femei ca să-ți dai seama de firea ei.

Luară micul dejun în odaie, pe care razele soarelui o încălzeau încet-încet.

— Ce vreme frumoasă! Dacă m-aș fi întors acasă la timp, aș cânta acum la *shamisen*. Pe o vreme ca asta i se schimbă și sunetul.

Komako își ridică ochii spre albastrul limpede și adânc al cerului. Munții îndepărtați erau învăluiți într-o ceață alburie. Pe ei zăpada părea că fumegă.

Shimamura își aduse aminte de cuvintele maseuzei și-i spuse că ar putea să exerseze în odaia lui. Komako se ridică de îndată să telefoneze acasă. Ceru un chimono de schimb și caietele de note cu *Naga-uta*¹. La gândul că vorbea cu cineva din casa în care fusese ziua trecută, Shimamura avu din nou în față ochii lui Yoko.

— Ți le aduce domnișoara aceea?

— Nu știu. Cred că ea o să le aducă.

— Spune-mi, ai fost logodită cu fiul profesoarei?

— Vai de mine! Când ai auzit așa ceva?

— Ieri.

— Ce om ciudat! Și nu mi-ai spus-o de ieri!

Komako nu mai vorbea pe tonul iritat din ziua trecută. Un zâmbet înveselit îi juca în jurul buzelor.

— Mi-e greu să vorbesc despre astfel de lucruri, fiindcă nu-mi ești indiferentă.

— N-o spui din inimă. Urăsc oamenii din Tokyo, fiindcă nu spun decât minciuni.

1 Cântec epic foarte lung.

— Nu încerca să schimbi vorba.

— Nici nu-ncerc. Ai crezut povestea aceea?

— Mi se pare verosimilă.

— Iar nu spui adevărul. Știu că n-ai crezut-o deloc.

— De fapt, mi-a fost cam greu s-o admit. Mai ales ideea că te-ai făcut gheișă ca să-i plătești doctoriile.

— Dezgustător. Asta sună ca o comedie ieftină. E o minciună. Deși știu că multă lume crede că aș fi logodnica lui. N-au decât să creadă. N-am devenit gheișă de dragul nimănui. Am făcut-o fiindcă n-aveam de ales.

— Vorbești cam enigmatic, nu?

— Am să-ți povestesc de-a fir a păr totul. A fost un timp când profesoara cred că s-ar fi bucurat să ne știe împreună, pe fiul ei și pe mine. Dar asta în sinea ei, că de spus n-a spus-o nici odată. Noi doi am avut o bănuială, dar nu prea precisă. Și n-a fost nimic între noi. Asta-i tot.

— Ați fost deci prieteni în copilărie?

— Da, dar pe urmă am trăit departe unul de altul. Când m-au trimis pe mine la Tokyo, el a fost singurul care m-a condus la gară. Am însemnat asta în primul meu jurnal.

— Poate că dacă rămâneți amândoi în portul acela acum ați fi împreună.

— Nu prea cred.

— Ești sigură?

— Nu te mai ocupa atâta de problemele altora. El tot nu mai are mult de trăit.

— Totuși, nu-i frumos să-ți petreci nopțile prin alte părți.

— Dar e frumos ca tocmai dumneata să mi-o spui? La urma urmei, fac ce-mi place. De ce să mă oprească un om care și așa va muri curând?

Shimamura nu replică nimic. Totuși, Komako nu pomenise nimic de Yoko. De ce oare? Pe de altă parte, Yoko, cea care în tren îl îngrijise pe bolnav cu gesturi de mamă, îi va aduce acum hainele lui Komako, uitând de relațiile acesteia cu bărbatul bolnav. Lucrurile nu se împăcau în mintea lui Shimamura.

Rămase pierdut în gânduri, după cum îi era obiceiul. Îl întrerupse din visare vocea limpede a lui Yoko, strigând-o încetișor pe Komako.

— Da, îți mulțumesc mult, răspunse aceasta ridicându-se și trecând alături în odăița de trei rogojini¹.

— Ai venit chiar tu cu ele? Cred că ți-a fost cam greu.

Bărbatului i se păru că Yoko a părăsit camera fără să răspundă ceva.

Lui Komako îi sări coarda a treia de la *shamisen* în timp ce o încerca. Urmărindu-i mișcările pe când schimba coarda și acorda instrumentul,

¹ Suprafața camerelor se măsoară în Japonia în rogojini *tatami*; o rogojină = 0,90/1,80 m.

Shimamura își putu da seama că fata cântă cu siguranță și forță. Ea desfăcu apoi pe *kotatsu* o boccea destul de mare, din care scoase un caiet de note voluminos și douăzeci de volumașe cu bucăți pentru *shamisen*, compuse de Kineya Yashichi. Shimamura le luă în mână uimit.

— După astea exersezi?

— Nu e nimeni în sat de la care să mai pot învăța. Așa că mă mulțumesc cu astea, n-am ce face.

— Dar stai chiar în casa profesoarei.

— E pe jumătate paralizată.

— Totuși, ți-ar putea da unele indicații.

— Nu mai poate vorbi. La dans mai corectează cu mâna stângă mișcările greșite, dar *shamisen*-ul o obosește și-o irită numai cât îl aude.

— Și reușești să cânti după notele astea?

— Da. Merge destul de bine.

— Cum s-ar mai bucura compozitorul să știe că o gheișă adevărată se căznește aici, în creierul munților, să exerseze după notele lui!

— Când eram la Tokyo și mă pregăteam să devin gheișă, m-au învățat mai ales să dansez. Lecții de *shamisen* am luat foarte puține. Dacă aș uita acum și ce am învățat atunci, n-aș mai găsi aici pe nimeni să mă corecteze. Așa că mă bazez numai pe note.

— Cânti și din gură?

— Nu prea am voce. Dar am reținut câteva cântece de la lecțiile de dans și cu ele mă descurc.

Dar altele noi nu mai aud decât la radio, și pe-astea nu le-am învățat bine. Adică – le cânt într-un stil cam... personal. Știu că e caraghios. Și mai e ceva: îmi pierd vocea când e de față cineva la care țin. Pentru necunoscuți, în schimb, sunt în stare să cânt cât mă ține gura.

Se opri un moment, rușinată, pe urmă își aținti ochii asupra lui Shimamura cu o expresie care voia să spună că e pregătită să-l acompanieze la *shamisen*, dacă el vrea să cânte. Asta îl puse în încurcătură.

Crescut într-un cartier elegant din Tokyo, cunoștea încă de copil teatrul *kabuki* și dansul clasic. Îi rămăseseră textele unor *Naga-uta*, dar de cântat nu le cânta niciodată. De altfel, un asemenea cântec era legat în mintea lui de teatru și dans, și nu-l găsea potrivit la un banchet cu gheșe.

— O, ești un oaspete tare dificil, rupse Komako tăcerea.

Mușcându-și buza de jos, își rezemă *shamisen*-ul de genunchi. Când deschise caietul de note, fața ei căpătă o expresie cu totul nouă.

— Bucata asta o exersezi din toamnă, anunță ea liniștită.

Era *Kanjinchō*¹.

1 *Naga-uta* despre viața viteazului Minamoto Yoshitune (personaj istoric, care a trăit între anii 1159–1189).

La primele note, Shimamura se cutremură și fiori reci îl străbătură din cap până-n picioare, încrețindu-i pielea. O seninătate străvezie creștea dinlăuntrul ființei lui, în timp ce muzica singură inunda imensele spații, vide ca țăriile cerului, pe care le simțea deschizându-se în el. Era uimit, învins, biruit ca de o lovitură năprasnică. Sunetele răscoleau în el spaimă și venerație. Se simți cuprins de remușcări. Golit de puteri, se lăsa purtat cu voluptate, legănat, dus de forța voinței ei.

Căuta să-și dea seama cât de autentică e arta acestei fete de nouăsprezece ani, atât de izolată în creierul munților. Komako cânta cu o concentrare și o seriozitate de parcă s-ar fi aflat pe scenă, iar nu în odăița lui strâmtă. Shimamura se simți cuprins de entuziasmul lui obișnuit când se afla la munte. Komako pronunța cuvintele intenționat monoton, când rar, când iute, trecând grăbită peste câte un pasaj obositor, ca pe urmă să-și dezlănțuie din nou vocea. Bărbatul se întreba cu spaimă până unde are să-l mai poarte cântecul ei puternic și sigur. Se sprijini în cot, ca și cum gestul acesta i-ar fi putut da siguranța pe care o căuta.

Când sunetele amuțiră, Shimamura răsufă ușurat. Mă iubește deci, își spuse, dar pe urmă se rușină singur de gândul lui.

— Pe o vreme ca asta sună mult mai bine, i se adresă Komako simplu, în timp ce se uita la cerul albastru și tăios, boltit deasupra zăpezii.

Și aerul era parcă altul acum. Lipseau pereții teatrului, lipseau și ascultătorii, și praful marilor orașe. Sunetele străbăteau dimineața limpede de iarnă și se răspândeau până în depărtările munților niși.

Fata cânta singură, nepăsătoare la tot ce era în jur. Neștiute, valea și povârnișurile își trimiteau puterile în cântecul ei. În detașarea ei, fata depășise tristețea și-i rămăsese numai o voință neîmblânzită. Lecțiile de *shamisen*, luate demult, însemnaseră foarte puțin, și-i trebuiseră puteri nemăsurate ca să descifreze singură notele și să cânte pe dinafară bucăți atât de grele.

Shimamura vedea aici o irosire de forțe, o trudă zadarnică. Și totuși îl atrăgea inutilitatea asta, părând că-l ademenește de undeva, de foarte departe. Știa că pentru viața ei cântatul la *shamisen* e un lucru neprețuit, care dă intensitate clipelor ei.

Cum Shimamura nu pricepea prea mult din finețea tehnică a execuției, ci se lăsa doar transportat de sunete, era pentru Komako un ascultător foarte generos.

Ea începu să cânte a treia bucată, *Miyakodori*¹. Într-o clipă, unduirile moi și senzuale ale melodiei alungară din el toată încordarea. O privea

¹ *Naga-uta* pe un motiv din culegerea clasică de povestiri *Ise monogatari*.

cald, destins, în timp ce simțea cum îi pătrunde în carne apropierea trupului ei, dinspre care veneau spre el chemări molatice.

În jurul nasului ei subțire plutea de obicei o undă de însingurare. Acum îi ardeau însă obrazii și toată ființa ei era o afirmare, o prezență vie și puternică. Buzele sângerii se apropiau umede, răsfrângând lumini jucăușe, apoi se întindeau după cum o cerea cântecul, și din nou se strângeau, tulburătoare. Și cât de puternic era farmecul ascuns al făpturii ei! Sub sprâncenele dese, ochii desenau o linie dreaptă, care nu urca, nici nu cobora spre tâmpile. Ochii erau umezi, scânteiatori, de copil. Nu se pudrase. În locul tenu-lui străveziu și sensibil pe care-l căpătase la Tokyo, strălucea acum culoarea sănătoasă de munte.

Avea tenul proaspăt ca bulbul crinului sau al cepei descojite, și puteai vedea sângele pulsând sub piele până la linia desenată de gulerul răsfrânt al chimonoului. Dar, înainte de toate, era de o curățenie fără seamăn.

Komako se ghemui din nou cu călcâiele sub ea, cu un gest care i se păru lui Shimamura mai feciorelnic ca oricând. Îi cântă apoi după note *Urashima*¹. Îi mărturisi că mai are mult de exercitat la bucata asta. Când sfârși, puse tăcută pana sub corzi și se destinse.

Era toată numai ademenire.

¹ *Naga-uta* despre povestea pescarului Urashima Taro.

Shimamura nu spunea nimic, dar nici ea nu părea să-i aștepte părerea. Era pur și simplu senină.

— Poți recunoaște pe oricare dintre gheișele de aici după felul cum cântă?

— Nu e greu. Sunt numai vreo douăzeci de gheișe. Mai ales când cântă *dodoitsu*¹, mi-e ușor să le recunosc. Acolo iese în evidență stilul fiecăreia.

Komako luă din nou *shamisen*-ul și-l rezemă de genunchiul drept, în timp ce-și coborî șoldul stâng, mutându-și greutatea corpului pe dreapta.

— Așa am învățat să stau când eram mică, explică ea amuzată, mimând o privire neajutorată spre gâtul *shamisen*-ului.

Începu să cânte cu voce de copil *Kurōkami*², acompaniindu-se destul de neîndemânatic la *shamisen*.

— E primul cântec pe care l-ai învățat?

— Îhî, și Komako dădu din cap ca o fetiță.

După ziua aceasta, dacă i se întâmpla să rămână peste noapte la el, Komako nu mai stăruia să plece înainte de a se crăpa de ziuă.

— Komako! strigă un glas subțirel de copil din capătul celălalt al coridorului, și Komako o aduse lângă ea pe fetița de doi ani a patronului.

1 Gen de cântec popular, în patru versuri (26 de silabe).

2 *Plete negre*, cântec pentru copii.

O așeză lângă *kotatsu*, se jucă împreună cu ea și la prânz o duse la baie. Când se întoarse de-acolo, îi spuse lui Shimamura, trecându-și pieptenul prin păr:

— Cum vede o gheișă, fetița asta strigă după ea „Komako“, cât o ține gura. Și, de câte ori găsește în vreo poză o coafură tradițională, pentru ea tot Komako e. Eu o înțeleg, că-mi plac copiii mult. Hai, Kimi! Vino, să mergem la căsuța lui Komako.

Se ridică să plece, dar se trânti din nou le-neșă într-un fotoliu de pai, pe verandă.

— Cum se grăbesc oaspeții din Tokyo! Au și ieșit pe pârție.

Din camera lui, privirea cuprindea spre nord toată pârția de schi de la poalele muntelui. Shimamura, care ședea lângă *kotatsu*, își întoarse ochii spre fereastră. Petece de zăpadă acopereau pârția din loc în loc. Vreo cinci-șase mogâldețe în costum de schi în culori întunecate lunecau pe zăpadă. Răzoarele nu erau încă acoperite de omăt și, cum panta nu era deosebit de înclinată, totul avea un aer caraghios.

— Ai zice că sunt niște școlari. Azi e duminică, nu?... Crezi că e plăcut să schiezi așa?

— Când te uiți de-aici, n-arată rău, spuse Komako de afară, vorbind pentru sine. Toți oaspeții se minunează când îi salută o gheișă pe pârție. Nu ne recunosc când ne văd așa bronzate, fiindcă seara ne văd numai pudrate.

— Porți și tu costum de schi?

— Am pantaloni de munte. Uf! M-am săturat de toată povestea! Seara petrecerile, pe urmă dimineața aceiași oaspeți pe pârție – mereu același lucru. Ei, la revedere. Hai să mergem, Kimi. Are să ningă la noapte. Și serile sunt friguroase înainte de a ninge.

Shimamura ieși pe verandă și se așeză pe locul lăsat liber de Komako. Se uită după cele două siluete care coborau dealul care se întindea până la pârția de schi ținându-se de mână.

Pe cer se îngrămădeau nori. Munții întunecați apăreau mohorâți, alături de creste pe care mai era soare. Umbre și lumini se fugăreau fără încetare peste piscuri. Vederea lor îi dădea fiori de frig lui Shimamura. Curând se mohorî și pârția de schi. Sub fereastră, Shimamura descoperi în gardul viu de crizanteme țurțuri mici care atârnavă de fiecare floare: parcă erau de gelatină albăstrie.

Dar noaptea nu ninse, totuși. Căzu doar măzărice, care se transformă în ploaie.

În noaptea cu lună din ajunul plecării sale, dădu înghețul. Shimamura o mai chemă o dată pe Komako la el. Se apropia de ora unsprezece, când ea îi propuse deodată să mai facă o plimbare împreună. Rămase surdă la toate împotrivirile lui. Încăpățânată, îl trase de sub *kotatsu* și-l sili s-o însoțească.

Drumul era înghețat. Satul dormea tăcut sub cerul rece. Komako își ridică poalele chimonoului și le vârî sub *obi*. Pe cer scânteia o lună geroasă, ca un tăiș de sabie prins într-o pojghiță de gheață.

— Acum mergem până la gară.

— Ți-ai pierdut mințile? Asta face un *ri*¹ dus și-ntors.

— Dar tot pleci în curând la Tokyo. Aș vrea să vedem împreună gara.

Shimamura simțea cum frigul îl pătrundea din umeri până-n călcâie.

La întoarcere, Komako păru cuprinsă de disperare. Cu mâinile vârâte sub *kotatsu*, își lăsă capul în jos și rămase așa, nemișcată. Nu-l mai însoți pe Shimamura la baie.

Când se întoarse, o găsi în aceeași poziție, ghemuită lângă *kotatsu* și privind fix înaintea ei. Întinsese așternutul pe rogojini, astfel încât pătura de dedesubt ajungea până la *kotatsu*, iar un capăt al plapumei se întindea deasupra.

— Ce-i cu tine? —

— Vreau să plec.

— Prostii.

— Bine, bine. Culcă-te acum. Eu mai rămân puțin aici.

— Ce-ți veni cu plecatul?

1 Măsură de lungime de aproximativ 4 kilometri.

— Nu mai plec. Stau aici până se luminează de ziuă.

— Văd că vrei să mă superi.

— Nu vreau deloc. Nu vreau să te supăr.

— Atunci?

— Nimic. Nu mă... simt bine azi.

— Cum ai spus? A, asta-i tot? Dar n-are nici o importanță, zise Shimamura râzând. N-am să mă ating de tine.

— Ești groaznic!

— Și mai umbli pe o vreme ca asta pe-afară, ca o nesocotită.

— Acum plec.

— Din partea mea, poți să rămâi.

— E îngrozitor. În curând o să fii din nou la Tokyo. Nu mai pot îndura.

Fața ei atinse ușor pătura de pe *kotatsu*.

Era disperată fiindcă se simțea prea legată de un oaspete care pleca, sau o amăra faptul că trebuia să se stăpânească într-un astfel de moment? Shimamura se întreba în sinea lui ce se petrece oare în sufletul ei.

— N-ai decât să pleci și acum la Tokyo!

— De fapt, am de gând să plec mâine.

— Cum? De ce?

Komako ridică brusc capul, ca speriată din somn.

— Știi că, oricât aș rămâne, tot nu pot face nimic pentru tine.

Ea îl fixă cu privirea un timp, apoi izbucni pe un ton nestăpânit:

— Nu spune asta! Nu vorbi așa!

Se aruncă deodată de gâtul lui și începu să-l zgâlțâie.

— Nu te las să vorbești așa! Scoală-te! Scoală-te, când îți spun!

Vorbea repezit, agitată. Apoi se lăsă să cadă moale alături de el, uitând cu totul de starea de care pomenise înainte.

După un timp, deschise ochii. Avea o privire caldă și umedă.

— Într-adevăr, trebuie să te întorci la Tokyo, vorbi ea blând și ridică de pe jos meșa de păr care-i căzuse din coc.

A doua zi, pe când Shimamura se îmbrăca pentru a lua trenul de trei după-masă, un angajat al hanului o chemă încetișor pe Komako pe coridor. Shimamura auzi glasul ei răspunzând în șoaptă la întrebarea acestuia: „Să vedem, cum ar fi să-i socotim unsprezece ore?” Pesemne ceilalți i s-a părut exagerat să-i pună la socoteală toate cele șaisprezece-șaptesprezece ore cât stătuse Komako la el în fiecare zi.

Pe nota de plată pe care o primi scria într-adevăr „ora 5” pentru noaptea când ea îl părăsise la cinci și „ora 12” când plecase în ziua următoare la amiază. Totul era trecut la socoteală.

Komako, în palton și cu un fular alb la gât, îl conduse la gară. El cumpără câteva conserve de fructe și alte nimicuri pentru cei de-acasă, mai mult ca să-și omoare timpul. Îi mai rămăseseră douăzeci de minute până la plecarea trenului. Începu să se plimbe înapoi și-ncolo, alături de Komako, prin piațeta din fața gării. Privită de-aici, valea i se părea strâmtă, înconjurată cum era din toate părțile de munți. Îl deprimă până și negrul prea întunecat al părului fetei, în singurătatea mohorâtă a acestei văi dintre munți. Foarte departe, în josul râului, strălucea pe un versant o mică pată de soare.

— S-a topit multă zăpadă de când sunt aici, nu găsești?

— Totuși, e destul să ningă două zile și zăpada se ridică până la șase *shaku*. Când țin ninsorile și mai mult, îngroapă uneori stâlpii de telegraf până sus. Atunci pot nimeri cu gâtul în firele electrice, cum umblu eu neatentă, tot cu gândul la dumneata.

— Atât de mare e omătul pe-aici?

— După astfel de ninsori, băieții de la internatul școlii din orașul vecin se aruncă dimineața în zăpadă, ieșind pe ferestrele de la etaj. Sar pe fereastră goi-goluți și înoată în nămeți ca prin apă. Ia uită-te acolo, au și ieșit cu plugul de zăpadă.

— Mi-ar plăcea să prind odată ninsorile mari pe-aici. Dar în ianuarie hanul e plin de oaspeți.

Și pe urmă, mai sunt și avalanșele care pot îngropa calea ferată.

— Spune, duci o viață îmbelșugată, nu-i așa? Trăiești tot timpul așa ca acum? întrebă Komako, aruncându-i o privire cercetătoare. Dar de ce nu-ți lași mustață?

— Mustață?... Da, m-am gândit și eu la asta.

Shimamura își trecu degetele peste obrazul ras, care mai păstra o ușoară umbră albăstrie. Deasupra cutei care pornea din colțurile gurii, pielea obrazilor era fină și moale. Se întrebă dacă nu cumva această moliciune a lui o atrăgea pe Komako atât.

— Știi că fără pudră și tu ai obrații atât de bronzăți încât par proaspăt bărbieriți?

— Ascultă cum croncăne corbii a rău. Unde-or fi croncănind? Și ce frig e!

Komako se uită la cer, cu brațele încrucișate pe piept. Era înfrigurată.

— Hai să ne încălzim mai bine lângă sobă, în sala de așteptare.

În clipa următoare văzură amândoi o siluetă care fugea spre ei, venind de pe un drum lăturalnic. Recunoscură pantalonii de munte ai lui Yoko.

— Vai, Komako! Domnul Yukio! Komako!

Cu răsuflarea tăiată, se opri lângă ei și o apucă pe Komako de umeri, ca un copil speriat care se agață de mama lui.

— Vino repede acasă! I-e rău! Hai, repede!

Komako închise ochii, parcă străduindu-se să uite de mâinile care îi strângeau umerii. Palidă, clătină apoi din cap, cu o hotărâre înspăimântătoare.

— Întâi îmi duc oaspetele la tren. Înainte de asta nu mă întorc acasă.

Shimamura rămase uluit.

— La tren? Dar nu-i nevoie.

— Ba e. Cine știe dacă o să te mai întorci vreodată.

— Dar mai vin. Vin neapărat.

Yoko nu părea să le fi auzit conversația. Continuă agitată:

— Înainte am telefonat la han. Mi-au spus că ești la gară. Am venit într-un suflet. Te cheamă Yukio!

O zgâlțâia pe Komako, care o lăsă o vreme ca împietrită, după care o îmbrânci deodată cu furie:

— Dă-mi pace!

Făcu câțiva pași înapoi. Îi era rău. Îi venea să verse, dar nu putea. Avea ochii plini de lacrimi și pielea i se încrețise toată.

Yoko o privea încremenită, cu niște ochi din altă lume. Nu se putea ști dacă expresia împietrită de pe fața ei ascunde mânie, uimire sau tristețe. Impersonală, fața ei avea o simplitate nemișcată de mască.

Cu aceeași expresie, Yoko se întoarse brusc spre Shimamura, apucându-l de mână.

— Iertați-mă! Trimiteți-o acasă! Vă rog!
Vocea ei înaltă și serioasă îl implora.

— Am s-o trimit.

Shimamura se întoarce autoritar spre Komako.
Aproape că strigă:

— Du-te acasă! Nesocotito!

Dar Komako nu-l lăasă să termine. Se întoarce spre Yoko:

— Dar tu ce cauți aici? Cu ce drept? se răsti la ea, smulgând cu violență mâna care o ținea încă strâns pe a bărbatului.

Shimamura avu intenția să cheme un taxi, dar degetele scăpate din strânsoarea fetei parcă nu mai voiau să-l asculte.

— O trimit îndată acasă cu taxiul. Ia-o dumneata înainte, că au și început oamenii să se uite la noi.

Yoko aprobă scurt din cap și, cu o repeziciune de necrezut, se întoarce și dispăru de lângă ei. Shimamura o urmări cu privirea, întrebându-se de ce fata asta e întotdeauna atât de serioasă. Dar îndată gândul i se păru nepotrivit cu împrejurarea de acum.

Vocea ei dureros de frumoasă îi rămăsese în urechi. Din nou i se păru că-i aude ecoul întors din zăpezile munților.

— Unde te duci? îl întrerupse Komako când îl văzu că vrea să cheme un taxi. Nu, n-are rost. Tot nu plec acasă.

Shimamura simți că se ridică în el o ură aproape fizică împotriva ei.

— Nu știi ce s-a petrecut între voi trei, dar știi că bărbatul acesta e pe moarte. Și că fata a venit în goană după tine ca să-l mai vezi o dată. Îmbunează-te și du-te. Are să-ți pară rău pe urmă. Poate că el se stinge în clipa asta. Lasă odată încăpățânarea la o parte.

— Nu-i nici o încăpățânare. Nu înțelegi nimic.

— Când te-au trimis pe tine la Tokyo, el a fost singurul care te-a dus până la gară. Ai scris asta în primul tău jurnal, chiar pe prima pagină. Și acum nu vrei să-ți iei ultimul bun-rămas de la el? Are să te înscrie pe ultima filă din viața lui.

— Nu vreau! Să merg să-l văd cum moare?

Shimamura se întrebă dacă o spune din indiferență sau, dimpotrivă, fiindcă îl iubise prea mult pe bărbatul acela.

— N-am să mai țin niciodată jurnal. Am să le ard pe toate câte le am, spuse Komako aproape în șoaptă, în timp ce sângele i se urca în obraji. Dar dumneata ești atât de bun. Dumitale îți pot trimite toate jurnalele mele, nu-i așa? N-o să râzi de mine? Știi că ai o inimă foarte bună.

Shimamura fu cuprins de o senzație de neînțeles: se simți deodată cel mai minunat om din lume și nu mai stăruia pe lângă ea să plece acasă. Komako tăcea.

Slujitorul de la han apăru să anunțe că s-a deschis peronul.

Nu erau decât vreo patru-cinci oameni din partea locului, care urcau și coborau tăcuți din tren, încotoșmănați cu toții în haine mohorâte de iarnă.

— Pe peron nu mai pot să ies. La revedere.

Komako rămase îndărătul ferestrei, în sala de așteptare. Fereastra era închisă. Privită din tren, fata părea un fruct rar și minunat, părăsit într-o vitrină prăfuită de dugheană, într-un cătun uitat de lume.

Trenul se puse în mișcare și atunci fereastra sălii de așteptare se luminează o clipă, prinzând în lucirea ei chipul lui Komako. Imaginea se stinse îndată.

Obrajii fetei străluciseră la fel de aprinși ca în oglinda cu zăpezi pe care o privise Shimamura îndelung într-o anume dimineață. Acum, ca și atunci, priveliștea ținea parcă de altă lume.

Trenul urcă spre munții de la nord și trecu prin tunelul cel lung, apoi începu din nou să coboare printre rânduri întregi de piscuri, spre valea largă de dincolo. Întunericul înghiți lumina slabă a după-amiezii de iarnă. Trenul parcă își lăsase în tunel învelișul de metal cu luciu învechit. Prin părțile de la câmpie nu era zăpadă.

Coborând de-a lungul unei văi, dădură într-o câmpie deschisă, cât vedeai cu ochii. Acolo se ridica un singur munte sub lună, cu vârful zimțat

și crestat, coborând în jos în linii blânde și domoale, până se topea în câmpie. Muntele acesta domina singuratic împrejurimile, ridicându-se în mijlocul peisajului masiv și violet, în lumina palidă de asfințit. Luna nu mai era albă. Luciul ei mat n-avea aici limpezimea tăioasă a nopților de iarnă. Pe cer nu se vedea nici o pasăre. Șesul se întindea neîntrerupt la poalele muntelui, fără sfârșit spre dreapta și spre stânga. Lângă râu se înălța o construcție albă, probabil un baraj. Toate contururile se întunecau în fereastra trenului, care străbătea peisajul încremenit de iarnă.

Geamul începu să se aburească de la umezeala caldă de dinăuntru și, în timp ce se stingeă imaginea câmpiei de-afară, apărură în geam chipurile încă străvezii ale pasagerilor din vagon. Se repeta jocul oglinzii cu priveliște de seară.

Trenul se deosebea de cele obișnuite de pe linia Tokyo, căci avea numai vreo trei-patru vagoane învechite și decolorate. Parcă se găsea în cine știe ce țară îndepărtată. Până și lumina electrică din vagon era fantomatică.

Shimamura deveni cu totul absent. Se lăsă dus de visare, își imaginează că e purtat în gol, scos din spațiu și timp. În hureitul monoton al roților, i se părea că aude glasul lui Komako, vorbind în frânturi de cuvinte, rostogolite grăbit, cu forță, cu furie. Era în ele toată puterea cu care fata aceasta știa să se agațe de viață. Cuvintele nu le deslușea bine, dar nici nu și le putea

goni din minte. Își dădea seama că n-o va putea uita și gândul că o lasă în urmă, tot mai departe, îi adâncea melancolia pe care o trezeau în el toate călătoriile.

Poate tocmai în clipa asta bărbatul acela numit Yukio își dă ultima suflare. De ce atâta încăpățănare la ea? De ce se ferise să-l mai vadă? Oare mai ajunsese la timp lângă el?

Vagonul era deprimant de pustiu. În fața lui, un bărbat de vreo cincizeci de ani și o fată cu obraji roșii păreau cufundați într-o discuție interminabilă. Fata își înfășurase un șal negru în jurul umerilor grăsulii. Avea pielea îmbujorată și proaspătă. Cu bustul aplecat înainte, asculta atentă la vorbele bărbatului și răspundea totdeauna cu însuflețire. Amândoi arătau de parcă porniseră împreună într-o lungă călătorie.

Trenul opri într-o gară lângă care se înălțau coșurile unei filaturi de mătase, și iată că bărbatul își luă geamantanul de nuiele din plasă și-l aruncă grăbit pe fereastră.

— Ei, poate ne mai vedem cândva! îi strigă el fetei înainte de a coborî.

Shimamura se simți deprimat până la lacrimi de această scenă. Acum i se păru și mai apăsătoare despărțirea de Komako.

Nici în vis nu și-ar fi închipuit că cei doi din fața lui se întâlniseră întâmplător, fără să se cunoască. Bărbatul era pesemne un comis-voiajor.

Înainte ca Shimamura să plece din Tokyo, soția lui îi spuse să nu-și lase hainele atârinate în cuier; era vremea la care moliile își depun ouăle pretutindeni. Într-adevăr, când ajunse la han, văzu vreo șase-șapte sub streășină. Pe un umerăș pentru haine din anticamera lui de trei rogojini se oprise o molie grasă, cu un trup prea mare pentru aripile ei scurte.

La fereastră mai atârna încă plasa de sârmă pentru țânțari, rămasă din lunile de vară. Pe ea era o singură molie, nemișcată și tăcută, de parcă ar fi lipit-o cineva acolo. Avea antenele scurte și depărtate, ca un puf de culoarea chiparosului. Aripile erau aproape străvezii, palide, verzui și lunguiețe. Pe fundalul munților cu frunziș tomonic, mângâiat de raze palide de seară, verdele slab al aripilor moliei părea ca de mort. Numai acolo unde aripile din față și cele din spate se suprapuneau, culoarea devenea mai adâncă, căpătând o nuanță saturată. La fiecare pală de vânt, aripile fluturau scurt, ca niște foițe din hârtie subțire de mătase.

Shimamura se ridică, întrebându-se dacă molia e moartă sau vie. Bătu ușor cu degetul în plasa de sârmă, din interior. Molia nu se mișcă. Atunci lovi plasa cu pumnul. Ca o frunză moartă, molia se desprinse și căzu, învârtindu-se în cercuri, pe rogojină.

Dincolo, în fața crângului de cedri, roiau ne-numărate libelule, umplând aerul cu aripile lor ca puful de păpădie împrăștiat.

La poalele muntelui râul apărea printre cedri, dând impresia că izvorăște din vârfurile lor.

Shimamura contemplă multă vreme fără să obosească florile albe – probabil de *hagi*¹ – care se revărsau în cascade, acoperind piciorul muntelui cu scânteieri argintii.

Când se întoarse de la baie, găsi la intrarea hanului o vânzătoare de mărunțișuri, o rusoaică. Se apropie și el să vadă cu ce marfă a bătut femeia atâta cale până în satul acesta din creierul munților: nu erau decât niște banale obiecte de toaletă și piepteni de pus în păr, toate japoneze. Femeia arăta de peste patruzeci de ani, cu o față nespălată și plină de zbârcituri. Gâtul, în schimb, îi era rotund, poate prea plin, cu pielea lucioasă, de o albeață fără pată.

— De unde vii? o întrebă Shimamura.

— De unde? De unde-oi fi venind?!

Rusoaica părea să se minuneze singură, repetându-și întrebarea ca pentru sine, în timp ce-și strângea gânditoare mărunțișurile.

Fusta ei, care semăna cu o fâșie de pânză murdară înfășurată strâns în jurul șoldurilor, nu mai

1 Specie de trifoi (*Lespedeza bicolor*).

avea în ea nimic european. După toate aparențele, se obișnuise bine cu viața japoneză.

Își legă lucrșoarele într-o bocceluță pe care o luă în spate și părăsi hanul. Shimamura observă că în picioare avea totuși pantofi europeni.

Stăpâna hanului, care o urmărise și ea cu privirea, îl invită pe Shimamura îndărătul ghișeului. Pe rogojină, lângă foc, ședea cu spatele la ei o femeie înaltă, care-și ridică îndată poalele chimonoului și plecă din încăpere. Purta un chimonou negru de ceremonie, cu embleme pe el. Shimamura o mai văzuse o dată pe gheișă aceasta, pe o fotografie de reclamă pentru sporturile de iarnă. Acolo era îmbrăcată în pantaloni de munte trași peste chimonoul de seară – și lângă ea în fotografie era Komako. Acum i se păru ceva mai în vârstă, puțin cam durdulie și tare de treabă.

Stăpâna hanului încălzea deasupra focului turtițe ovale de orez.

— Gustați și dumneavoastră! E sărbătoarea ei de rămas-bun. Luați câteva.

— Sunt din partea celei care tocmai a ieșit?

— Da.

— E o gheișă apreciată, nu?

— Și-a încheiat anul de contract și acum își ia rămas-bun de la toți. A fost tare îndrăgită.

Shimamura suflă peste turta fierbinte, înainte de a mușca din ea. Avea coaja tare, cu un gust puțin acrișor și un iz slab de mucegai.

În fața ferestrei soarele bătea din plin peste niște fructe roșii, coapte. Lucirile de jăratic ale fructelor se reflectau până pe tija de bambus prin care trecea cârligul ceanului.

— Ce înalte sunt pe-aici ierburile de *susuki*! se minună Shimamura, privind afară pe drumul de costișă.

O bătrânică ducea în spate snopi lungi, de două ori cât ea, cu spicul uriaș.

— Da, sunt trestii *kaya*¹.

— Așa? Astea-s *kaya*?

— La expoziția băilor termale, pregătită de Ministerul Căilor Ferate, s-a ridicat un pavilion de ceai sau un chioșc de grădină, ce va fi fost, cu acoperișul făcut numai din *kaya*. Cineva de la Tokyo a cumpărat pe urmă pavilionul întreg, așa cum era.

— Vasăzică asta e *kaya*! repetă Shimamura ca pentru sine. Deci ceea ce luasem eu drept flori de *hagi*, cascadele de flori de pe munte, nu erau altceva decât spice de *kaya*.

De cum coborâse din tren, îi atrăseseră privirile florile acestea albe de munte. Până și pe versantul abrupt de sub vârf străluceau și scânteiau argintii valuri de flori sub soarele de toamnă. Priveliștea lor izbitoare îl făcuse să-și înăbușe un strigăt de uimire. Le luase drept flori de *hagi*. Dar

1 Trestie japoneză.

ierburile lungi cu spicul greu, pe care le vedea acum de aproape, i se păreau cu totul altceva. Snopii uriași ascundeau silueta femeii care-i purta în spate. Cozile lor se izbeau hârșăit de pietrișul drumului. Aveau spicele uriașe.

Intrând în anticamera odăii lui, Shimamura văzu că molia cea grasă își lăsase ouăle pe lacul negru al umerășului de haine din anticameră. Alte câteva molii se loveau mereu de felinarul de sub streășină. Încă de la prânz, începeau să zumzăie insectele.

Komako întârzie puțin. Când veni, în sfârșit, rămase în picioare pe coridor, privindu-l nemișcată.

— De ce ai venit iar? Ce cauți aici?

— Am venit să te văd.

— N-ai inimă. Bărbații din Tokyo spun numai minciuni. Îi urăsc pe toți.

Apoi, îngenunchind pe *tatami*, continuă cu o voce blândă și mică:

— N-am să mai conduc niciodată pe cineva la gară. Nici nu pot să-ți spun cât de groaznic m-am simțit atunci.

— Dacă-i așa, am să plec data viitoare fără să-ți spun.

— Să nu faci asta! Am vrut doar să spun că nu te mai conduc la gară.

— Ce s-a întâmplat atunci cu el?

— A murit, firește.

— În timp ce tu îți luai rămas-bun de la mine?

— N-are nici o legătură una cu alta. Nu mi-aș fi închipuit că e atât de greu să conduci pe cineva la gară.

— Poate.

— Și în 14 februarie, ce-ai făcut? M-ai mințit. Ce mult te-am așteptat! N-am să mă mai încred niciodată în promisiunile dumitale.

Pe 14 februarie e sărbătoarea „izgonirii păsărilor“, o festivitate a copiilor din ținutul zăpezilor. Cu zece zile înainte, copiii încep să bătătorească zăpada cu încălțărilor lor și s-o taie în blocuri de câte doi *shaku* pătrați, pe care le stivuiesc unul peste altul și construiesc un palat înalt de vreo trei metri, întins pe vreo șase metri pătrați. În noaptea de 13 spre 14, adună frânghiile rămase de la Anul Nou și le dau foc în fața acestui palat. Frânghiile se mai păstrează, fiindcă satele de pe-aici țin Anul Nou pe 11 februarie. Pe urmă, copiii se cațără pe acoperișul palatului lor de zăpadă și cântă, legănându-se ritmic, cântecul „izgonirii păsărilor“. După care intră în palat și, cu făcliile aprinse, stau acolo până se crapă de ziuă. Dimineața cântă iar, cocoțați pe acoperișul palatului de gheață.

La vremea aceea sunt zăpezile cele mai mari, iar Shimamura promisese să vină la sărbătoarea „izgonirii păsărilor“.

— În februarie am stat acasă. Am lăsat lucrul o vreme, ca să mă odihnesc. Dar, fiindcă știam că vii, m-am întors pe 14 februarie la han. Aș fi putut s-o îngrijesc mai departe, dacă știam că nu vii.

— S-o îngrijești, pe cine?

— Pe profesoară, care plecase la oraș și făcuse o pneumonie. Mi-a telegrafiat de-acolo și, fiindcă eram liberă, m-am dus să stau cu ea.

— S-a făcut bine?

— Nu.

— Îmi pare rău.

Îi părea rău că nu-și ținuse cuvântul dat, sau se gândea la moartea profesoarei de dans? Komako nu știa ce să înțeleagă.

Plecă tăcută capul și se apucă să lustruiască măsuța cu o batistă, oftând:

— Gângăniile astea îngrozitoare!

Musculițe mărunte cădeau mereu de pe masă pe rogojină. Molii mici se roteau în jurul lămpii. Pe plasa de sârmă se lipiseră cu zecile, în timp ce altele zburau în roiuri afară, la lumina lunii.

— Ce rău mă doare stomacul! Vai, ce rău mă doare!

Cu mâinile vârâte amândouă sub *obi*, acolo unde simțea durerea, Komako se ghemui și se încolăci, până ce capul îi ajunse pe genunchii lui.

Pe ceafa ei pudrată din belșug se așează un roi de gâze mărunte, mai mici decât musculițele.

Mureau una după alta, sau poate rămâneau numai nemișcate acolo, în timp ce el le privea atent.

Gâtul ei era mai rotund și mai împlinit decât anul trecut. Avea douăzeci de ani acum, îi trecu prin minte lui Shimamura. Simțea pe genunchi răsuflarea ei caldă și umedă.

— Fetele de la ghișeu m-au trimis în odaia cameliilor. Chicoteau pe înfundate în spatele meu. Mi-a fost tare greu. Tocmai fusesem la gară s-o conduc pe Kikuyu și aveam de gând să mă odihnesc puțin, când m-am pomenit chemată iar la han. Un client, atâta mi-au spus. Eram frântă de oboseală, am cam băut aseară la banchetul în cinstea lui Kikuyu. Când ajung aici, toată lumea râdea la ghișeu. Și-acum văd că ești dumneata... După un an întreg! Ești dintre aceia care vin numai o dată pe an?

— Am mâncat și eu o turțiță de la Kikuyu.

— Da?

Komako se ridică. Obrazul i se înroșise în locul apăsător pe genunchiul bărbatului, și asta îi dădea un aer de fetiță. Povesti apoi că a condus-o pe Kikuyu cale de două stații cu trenul.

— E așa de trist! La început lucram toate împreună, acum fiecare se gândește numai la ea. Ne-am împrăștiat. Totul e altfel acum. Vin mereu gheișe noi, cu care nici nu te poți împrieteni. Acum, că a plecat și Kikuyu, mă simt singură de tot. Ea era întotdeauna în centrul

evenimentelor. Câștiga cel mai mult. Și ne era dragă la toți.

Kikuyu își îndeplinise contractul și acum se întorcea acasă. Shimamura voia să știe dacă avea de gând să se căsătorească sau să lucreze mai departe.

— Mi-e tare milă de ea. A mai avut o dată ghinion cu măritișul, înainte de a veni aici.

Komako tăcu o vreme, de parcă nu se hotăra să-i povestească mai multe. Se uita gânditoare la fereastră, la câmpia luminată de lună. Apoi deodată:

— Îți mai amintești că pe deal, la jumătatea drumului spre sat, e o casă nouă?

— Micul restaurant Kikumura?

— Exact. Kikuyu trebuia să fie stăpână acolo. Dar în ultima clipă și-a schimbat gândul. S-a vorbit pe atunci mult despre asta. Să renunțe ea așa, netam-nesam, la o casă ridicată cu atâta trudă pentru ea! Tocmai când era să se mute, Kikuyu a lăsat totul baltă. S-a îndrăgostit, a sperat că se va mărita și pe urmă bărbatul acela a părăsit-o. Așa se întâmplă de câte ori îți pierzi capul pentru cineva. Pe urmă, după întâmplarea cu bărbatul acela, nu s-a mai putut întoarce. Acum îi e rușine să mai stea prin părțile astea și-și caută de lucru aiurea. Dacă mă gândesc bine, e de compătimit. Noi, fetele, n-am prea știut de la început toată povestea. Fiindcă se pare că au fost mai mulți bărbați în joc.

— Câți să fi fost? Vreo cinci?

— Știu și eu? Poate.

Komako păru amuzată și întoarse capul să-și ascundă râsul.

— Kikuyu e foarte neajutorată. Prea moale și lipsită de apărare.

— Ei, n-ai ce-i face.

— Nu-i tocmai așa. Chiar dacă te îndrăgostești, n-ai voie să-ți pierzi capul de tot.

Fără să se uite la el, Komako se juca cu un ac de păr.

— Mi-a fost inima grea când am petrecut-o azi la tren.

— Și cu restaurantul ce s-a întâmplat?

— L-a preluat nevasta acelui bărbat.

— Nevasta! Nostimă poveste!

— Păi, totul era pregătit pentru deschidere, așa că n-a avut ce face. Și-a luat copiii cu ea și s-a mutat la restaurant.

— Și casa ei cui a lăsat-o?

— A rămas bunica singură acolo. Omul e țăran, dar se vede că-i plac asemenea lucruri. E cam sucit.

— Vreun ușuratic. Pesemne că se ține încă bine.

— Dar e tânăr! N-are mai mult de treizeci și unu, treizeci și doi de ani.

— Atunci pesemne e mai bătrână ea decât nevasta.

— Au amândouă douăzeci și șase de ani.

— Vasăzică numele restaurantului vine de la Kikuyu. Și nevasta îl acceptă?

— E prea târziu ca să mai schimbe firma. Numele restaurantului e lansat de multă vreme.

Shimamura își strânse în jurul gâtului gulerul de la chimono. Ea se ridică îndată să închidă fereastra.

— Kikuyu știe totul despre dumneata. Ea m-a anunțat azi că ești aici.

— Am întâlnit-o în spatele ghișeului, pe când își lua rămas-bun.

— Ți-a spus ceva?

— Firește că nu.

— Îți poți da seama ce simt eu acum?

Și Komako deschise smucit fereastra glisantă pe care abia o închisese. Se așeză pe pervaz, aplecată mult pe fereastră, de parcă ar fi vrut să se arunce de-acolo. După o vreme, bărbatul rupse tăcerea.

— Stelele lucesc aici altfel decât la Tokyo. Le simți cum plutesc în spațiu.

— Azi nu-i așa, fiindcă e lună... A nins mult în iarna care a trecut.

— Am auzit că s-au înzăpezit trenurile.

— A fost ceva de speriat. Mașinile n-au putut să treacă pe-aici până în mai. Cu o lună mai târziu decât în alți ani. Și știi că era un fel de dugheană mică lângă pârtia de schi. Ei bine, a venit o avalanșă și i-a măturat etajul și acoperișul.

Oamenii care dormeau jos au crezut după zgomot că au năvălit șobolanii în bucătărie. Când să se uite – nu mai era nimic la etaj. Numai grămezi uriașe de zăpadă. Până la obloanele de jos le-a rupt avalanșa. S-a anunțat și la radio, deși n-a fost la urma urmei decât o avalanșă de suprafață. Dar lumea s-a speriat și n-au mai venit oaspeți la schi. Și eu am hotărât să nu mai ies pe pârtie și mi-am dat schiurile la sfârșitul anului. Pe urmă tot am mai ieșit de vreo câteva ori să schiez. Spune-mi, m-am schimbat mult?

— Ce-ai făcut după moartea profesoarei?

— Nu te mai interesa atâta de soarta altora. M-am întors doar în februarie să te aștept.

— Dacă tot ai ajuns la oraș, puteai să-mi scrii măcar o dată de-acolo.

— Să-ți scriu? Asta nu. Eram atât de nenorocită... N-ar fi ieșit o scrisoare pe care s-o poți arăta liniștit soției dumitale. Nu știu să mint de dragul altora.

Komako vorbea repezit, aproape violent. Era vizibil agitată. El dădu numai din cap.

— Cum poți suporta gângăniile astea? Stinge mai bine lumina.

Luna era atât de luminoasă, încât desena umbre deslușite până și în încrețiturile urechilor ei. Razele pătrundeau adânc în odaie și așterneau pe *tatami* licăriri albastre, reci.

Buzele fetei luceau umede și vii.

— Acum am să plec.

— Ca de obicei. Nu te-ai schimbat deloc.

Shimamura se răsuci spre ea și se uită lung la fața rotundă, cu umerii obrazilor ieșiți în afară.

— Da, toată lumea spune că nu m-am schimbat deloc de la șaisprezece ani, de când sunt aici. Nici viața mea nu se schimbă. Zilele seamănă una cu alta și totul e mereu la fel.

Era îmbujorată, arsă de soare ca o fetiță dintr-un ținut de miazănoapte. Lumina lunii arunca reflexe sedefii pe pielea ei delicată.

— Știi că m-am mutat?

— După moartea profesoarei? Ai părăsit cămăruța viermilor de mătase? Stai acum într-o adevărată casă de gheșe?

— Casă de gheșe? Da, de fapt e o prăvălioară unde se vând dulciuri și țigări. Dar sunt singura gheșă acolo. Am de data asta un contract adevărat. Seara, când mă întorc târziu acasă, citesc la lumina lumânării.

Pe el îl pufni râsul.

— Fiindcă avem contor și nu vreau să fac risipă de curent.

— A, asta e.

— Totuși, cei din casă se poartă foarte frumos cu mine. Parcă nici n-aș fi în serviciul lor. Când plânge câte un copil, îl ia maică-sa îndată în spate și-l duce afară, să nu mă deranjeze. Nu-mi lipsește nimic la ei. Atâta doar că păturile

mele sunt mereu răsucite. Când mă întorc noaptea, găsesc așternutul pus și niciodată păturile de dedesubt nu sunt întinse cum trebuie și cearșaful e mereu într-o parte. Asta mă îmbolnăvește. Se-nțelege că nu mă pot apuca să-mi pun așternutul din nou. I-aș jigni și doar sunt cu toții tare cumsecade cu mine.

— Îmi închipui că dacă ai avea casa ta ți-arda multă bătaie de cap gospodăritul.

— Toată lumea îmi spune asta. Dar ce să fac, așa sunt eu. În casa unde stau acum, sunt patru copii mici care întorc totul pe dos, așa că e o neorânduială de nedescris. Toată ziua strâng după ei, deși știu că nu folosește la nimic, că ei răscolesc la loc de cum întorc spatele. Dar nu mă pot obișnui cu dezordinea. Pe cât pot, încerc să trăiesc într-o curățenie desăvârșită.

— Da, îmi închipui.

— Dumneata mă înțelegi.

— Te înțeleg.

— Dacă-i așa, atunci spune-mi ce simt. Încearcă să-mi spui.

Vocea ei se făcu deodată tăioasă:

— Vezi? Nu-mi poți spune nimic. Numai minciuni. Dumneata trăiești în lux și-ți poți permite orice. Pe mine n-o să mă înțelegi niciodată.

Apoi se împlânzi din nou:

— Sunt tare amărâtă. Ce proastă pot să fiu! Mai bine pleacă mâine la Tokyo.

— Dacă te repezi așa la mine, sigur că n-ajung să-ți spun nimic.

— Ce nu-mi poți spune? O, ești atât de rău!

Avea o voce mică și neajutorată. După felul cum stătea, cu ochii închiși, părea să simtă și să accepte totuși afecțiunea pe care el încerca să i-o arate.

— Mi-e de-ajuns dacă vii o dată pe an. Cât timp mai stau aici, să vii la mine în fiecare an.

Avea un contract pe patru ani.

— Când am rămas iarna acasă, nici nu mă gândeam să lucrez mai departe, ca gheișă. Mi-am dat chiar și schiurile. Dar din toate, n-am reușit decât să mă las de fumat.

— Așa e, fumai cam mult înainte.

— Și acum primesc mereu țigări de la oaspeți. Le ascund însă în mânăca chimonoului și le duc acasă. Au să se strângă o mulțime până îmi termin contractul.

— E vreme lungă patru ani, nu crezi?

— Au să treacă repede.

— Ce caldă ești!

Komako se înclină spre el și se lăsă cuprinsă în brațe.

— Mi-e totdeauna cald, ți-am mai spus.

— Acum a început să se răcească vremea pe aici. Serile și diminețile sunt friguroase.

— S-au împlinit cinci ani de când am venit aici. La început m-am simțit foarte singură și

părăsită. Mă îngrozea gândul că am să trăiesc într-un loc ca ăsta. Înainte, când nu exista nici cale ferată, totul era tare pustiu. Dar acum sunt aproape trei ani de când te-am cunoscut pe dumneata.

În cei trei ani, el venise de trei ori, și de fiecare dată găsea câte ceva schimbat în viața ei.

De afară se auzea țârâitul insistent al greierilor.

— Ce gălăgie fac!

Komako se ridică de pe genunchii bărbatului.

O boare dinspre nord împrăștie toate moliile de pe oblon. Fata părea că ține ochii întredeschiși, într-atât îi erau de dese genele împreunate. El știa asta, totuși o privi de aproape, să se convingă.

— M-am îngărașat de când nu mai fumez.

Avea într-adevăr mijlocul mai împlinit.

În anul care se scursesese departe de ea, mâinile lui uitaseră forma trupului ei, dar acum îl străfulgeră într-o clipă toată intimitatea lor de odinioară.

Komako își cuprinse sâni în palme.

— Unul dintre ei e mai plin.

— Ce prostii vorbești! Poate așa obișnuiește „el“, să-l mângâie numai pe unul.

— Ești rău și mincinos.

Expresia ei se schimbă îndată. Asta era deci, gândi el.

— Spune-i să nu-l mai nedreptățească pe celălalt. Așa să-i spui data viitoare.

— Să nu-l nedreptățească? Să-i spun așa?

Komako își apropie blând fața de a lui. Odaia era la etaj. Curând se auzi din toate părțile orăcăitul broaștelor. Nu era una singură, pesemne erau vreo două-trei care înconjurau casa. Orăcăiau prelung și gălăgios.

Când Shimamura se întoarse de la baie, Komako începu să-i povestească cu voce domoală întâmplări din viața ei.

Îi spuse că la întoarcerea în sat avusese primul control medical. Ea a crezut că va fi ca pe vremea când intrase la început în ucenicia de gheișă, așa că s-a dezbrăcat numai până la brâu. Doctorul a râs de ea și atunci a izbucnit în plâns.

Îi povestea totul, până și astfel de detalii. La întrebările lui, îi spuse că la ea anumite zile vin cu o regularitate de ceasornic. Întotdeauna cu două zile înainte de a se împlini luna.

— Asta nu te pune uneori în încurcătură, la banchete?

— O, vasăzică dumneata înțelegi așa ceva?

Komako se îmbăia zilnic în izvoarele fierbinți, ca să se încălzească. Făcea lungi drumuri pe jos în orele libere. Avea de mers un *ri* de la hanul vechi la cel nou și, făcând atâta mișcare, se simțea foarte sănătoasă. Șoldurile îi erau înguste, cum se întâlnește adesea la gheișe, dar din profil avea rotunjimi îmbietoare. Shimamura se înduioșă la gândul că femeia din fața lui avea puterea

să-l ademenească, să-l recheme mereu, deși trăia atât de departe.

— Oare aş putea să am vreodată copii? îl întrebă ea, devenind deodată foarte serioasă.

Apoi ţinu să ştie dacă nu e ca şi cum ar fi măritată, câtă vreme e credincioasă unui singur bărbat.

Era prima oară că Shimamura afla de existenţa aceluşi bărbat în viaţa ei. Komako îl cunoştea de cinci ani, de pe vremea când ea avea doar şaisprezece. Acum înţelegea el de ce fata fusese atât de neştiutoare, aproape uşuratică în unele privinţe; până acum i se păruse totdeauna ciudată.

Îi spuse că l-a cunoscut în port, după moartea celui care a răscumpărat-o din ucenicia de gheişă. Poate de aceea el nu i-a plăcut niciodată şi, în cei cinci ani care au trecut de-atunci, ea nu şi-a deschis inima în faţa lui.

— Totuşi, nu se poate să nu te simţi legată de el. Povestea durează de cinci ani.

— De două ori m-am gândit serios să mă despărţ de el. O dată când am venit aici, apoi când am plecat din casa profesoarei. Dar sunt prea slabă să fac un astfel de pas. Mult prea slabă.

Îi mai spuse că bărbatul locuia în port şi că o trimisese înapoi dând-o în grija profesoarei. În oraş i-ar fi fost greu s-o ţină. Pe ea o întrista faptul că nu simţea nimic pentru omul care se purtase atât de frumos cu ea. De fapt, el era

mult mai în vârstă și nu venea decât rareori s-o vadă.

— Uneori îmi vine să fac cine știe ce, un lucru urât, ca să-l pot părăsi. Mă gândesc chiar serios la soluția asta.

— Să nu te porți urât cu el.

— Nu, nici nu sunt în stare. Așa-s eu. De fapt, țin foarte mult la sănătatea mea. Dacă aș vrea, mi-aș putea îndeplini contractul în doi ani, dar n-am de gând să exagerez. Țin prea mult la mine însămi. Aș putea să câștig o groază de bani, dar mie-mi ajunge să nu aduc pagubă patronului la capătul celor patru ani. Știu întocmai cât cheltuiește cu mine în fiecare lună, știu la cât se ridică dobânzile și impozitele, la asta mai adaug cheltuielile mele personale, și gata. Nu caut să câștig mai mult. Când nu-mi place societatea la un banchet, mă scol și plec. La ore târzii din noapte, cei de la han nici nu mă mai cheamă decât pentru clienți pe care-i cunosc bine. Aș putea să câștig destul de mult, dar prefer să lucrez numai cât îmi place. Am și plătit jumătate din sumă patronului și n-a trecut decât un an. Îmi mai rămân și câte treizeci de yeni pe lună, bani de buzunar.

Adăugă că o sută de yeni pe lună îi ajung. Luna trecută, cea mai liniștită a anului, i-a adus șaizeci. A avut nouăzeci de banchete, mai multe

decât oricare altă gheișă din sat. De la fiecare banchet pune deoparte o sumă fixă, din care nu-i mai dă nimic patronului. Tot pălăvrăgind așa, fata îi spuse că, de fapt, nu e gheișă în stațiune care să-și fi prelungit contractul fiindcă n-a câștigat destul.

În dimineața următoare, Komako se sculă cu noaptea-n cap.

— Am visat că pregătesc odaia profesoarei pentru o ceremonie de *ikebana*, și m-am trezit îndată.

În oglinda măsuței de toaletă de lângă fereastră străluceau crâmpoie de munți acoperiți cu frunziș ruginiu. Se răsfrângea în oglindă și lumina blândă a soarelui de toamnă.

O fetiță de la prăvălia cu dulciuri aduse un chimono de schimb pentru Komako. O strigă pe nume din coridor. Nu mai era de data asta vocea lui Yoko, atât de înduioșător de frumoasă.

— Ce s-a întâmplat cu fata aceea?

Komako îi aruncă o privire grăbită, cercetătoare.

— Își petrece vremea în cimitir. Jos, la capătul părții de schi, e un câmp de hrișcă, plin de flori albe – și acolo, puțin mai la stânga, e mormântul lui.

După plecarea fetei, Shimamura ieși să se plimbe prin sat.

Lângă un perete orbitor de alb, sub streșină, o fetiță în pantaloni de munte noi, din flanelă roșie, se juca cu mingea. Shimamura se gândi că se făcuse toamnă cu adevărat.

Casele din sat aveau formă veche, construite ca pe timpul când temuții *daimyō*¹ treceau pe drumuri cu escortă.

Acoperișurile ieșite în stradă ajungeau cu streșina aproape de pământ. La etaje, ferestrele glisante prelungi aveau doar un *shaku* înălțime. Ghirlande de *kaya* atârnavă de streșini ca perdelele.

Alte ierburi de toamnă, subțiri și lungi, creșteau stufoase pe o ridicătură de pământ. De sub mănunchiurile de flori de culoarea dudei coapte țâșneau frunzele zvelte, împrăștiate în evantai, ca apa în fântâni arteziene.

Alături de drum, pe o rogojină în plin soare, Yoko bătea fasole roșie de mungo. Boabele roșii mărunte săreau din păstăile uscate în toate părțile, ca niște stropi de lumină.

De sub băsmăluța care-i acoperea fruntea, Yoko nu putea să-l vadă. În pantaloni, cu genunchii depărtați, fata cânta bătând păstăile. Cânta cu vocea ei limpede și dureros de frumoasă, vocea ei cu mlădieri de ecou:

Fluturi, libelule, greieri
Cântă sus în munte.

1 Clasa aristocrației militare din Japonia feudală.

Greierii pinului,
Greierii-clopot,
Greierii guralivi.

„De pe creanga cedrului se desprinde în vântul de seară un corb. Cât e de mare!“ – suna un cântec vechi. Shimamura și-l aminti pe când privea pe fereastră la crângul de cedri, în umbra cărorora se alungau roiuri mari de libelule. Odată cu lăsarea serii, zborul lor era din ce în ce mai agitat.

Shimamura își cumpăraseră la chioșcul din fața gării un ghid nou al munților dimprejur. Răsfoindu-l la întâmplare află că în apropierea unui vârf care se vedea din sat se găseau câteva lacuri mici, alpine, legate între ele prin poteci înguste, și că în jurul lacurilor înfloresc, crescute în solul mlăștinos, tot soiul de plante de munte. Vara roiesc pe-acolo libelulele roșii și se-așază pe pălăriile, pe mâinile, ba chiar și pe ochelarii călătorilor. Față de libelulele pipernicite care se văd prin orașe, acestea sunt, scria în ghid, ca norul cerului pus lângă o băltoacă murdară.

Libelulele din fața ochilor lui păreau gonite din urmă, hărțuite de un dușman invizibil. Parcă se străduiau să scape de noapte, se grăbeau pentru ca întunericul care se întindea dinspre cetinile cedrilor să nu le înghită siluetele minuscule.

Departe pe creste mai zăboveau luminile asfințitului. De sub piscuri porneau să se lățească pădurile cu frunzișul ruginiu.

„Ce firav e omul!“ spusese Komako în aceeași dimineață. „Capul și oasele s-au sfărâmat și zac zdrobite la poalele stâncii. Un urs n-ar fi pățit nimic chiar dacă ar fi căzut de la o înălțime mai mare.“ Și arătase cu degetul spre munți, către locul unui accident întâmplat de curând.

Dacă omul ar avea o piele ca blana ursului, i s-ar schimba și reacția simțurilor. Or, oamenii iubesc tocmai prin pielea lor fină și catifelată, gândi Shimamura în timp ce privea la munții scăldați în lumina după-amiezii târzii, și-l cuprinse pe nesimțite un dor nestăpânit de o asemenea piele omenească.

Se așeză devreme la cină. O gheișă cânta undeva, acompaniindu-se neîndemânică la *shamisen*, același „Fluturi, libelule, greieri...“.

Ghidul lui indica doar câteva trasee mai importante și locuri potrivite pentru excursii, înșirând locuri unde se putea rămâne peste noapte și prețurile lor. În rest totul era fantezie în broșura aceea.

Când o cunoscuse pe Komako, Shimamura coborâse la han dinspre munți, unde verdeța începuse deja să apară de sub zăpadă. Acum, în anotimpul plimbărilor de toamnă, se simțea din nou atras și tulburat de munții care mai păstrau urmele pașilor lui de odinioară. Pentru el, căruia îi plăcea să se cufunde în voluptăți leneșe, efortul ascensiunilor pe creste era întruchiparea

însăși a trudei zadarnice, dar poate tocmai de aceea îl atrăgea cu farmecul pe care îl au numai iluziile.

La fel, cât timp era departe de Komako, îi rechema mereu imaginea în amintire. Acum, când o avea alături, dorința pe care i-o trezea pielea ei fină devenea la fel de abstractă și de ireală ca tulburarea lui în fața priveliștilor de munte. Poate că apropierea ei îi liniștise dorințele, ori îi cunoștea trupul prea bine. Sau i se părea așa fiindcă rămăsese noaptea trecută la el. Cum stătea așa, înconjurat de tăcere, nu-i mai rămânea decât să aștepte ca ea să apară lângă el fără să trebuiască s-o cheme.

Auzi voci gălăgioase și subțirele de fetițe venind de undeva de departe – poate niște eleve în excursie. Simți că-l fură somnul și se culcă devreme.

În timpul nopții căzu răpăind o ploaie scurtă de toamnă timpurie.

Când deschise ochii în dimineața următoare, Komako ședea pe *tatami*, citind cuminte o carte. Purta un *haori*¹ de zi din mătase obișnuită.

— Te-ai trezit? întrebă ea încetișor întorcând capul spre el.

— Ce faci aici?

— Te-ai trezit de-a binelea?

1 Veșmânt tradițional purtat peste chimono.

Shimamura se uită în jur, întrebându-se dacă nu cumva ea stătuse acolo toată noaptea, intrată cine știe de când. Ceasul de la căpătâi arăta ora șase și jumătate.

— Te-ai sculat azi cu noaptea-n cap.

— Fata a și adus cărbunii pentru foc.

Din ceaunul de pe *hibachi*¹ se ridicau aburi. Atmosferă de dimineață.

— Scoală-te!

Komako veni să se așeze lângă căpătâiul lui, ca o soție atentă și grijulie. El se întinse cu poftă, îi luă mâna pe care ea o ținuse cuminte pe genunchi și, jucându-se cu degetul ei mic, umflat puțin de la cântatul la *shamisen*, se alintă:

— Mi-e încă tare somn. Abia a răsărit soarele.

— Ai dormit bine, așa singur?

— Da.

— De ce nu-ți lași barbă?

— A, da, mi-ai mai spus asta o dată, înainte de a ne despărți. Voi ai să mă convingi să-mi las barba să-mi crească.

— Dar bineînțeles că ai uitat. Nu-i nimic... Ai totdeauna pielea puțin albăstrie după bărbierit.

— Și tu arăți ca proaspăt bărbierită când îți ștergi pudra de pe față.

— Mi se pare că ți s-au mai rotunjit obrajii. Erai așa de nostim adineauri în somn, cu tenul alb și obrajii rotunzi!

1 Recipient pentru jăratice.

— Am pielea moale, nu-ți place?

— Nu denotă prea multă tărie de caracter.

— Așa deci! Te-ai zgâit la mine în timp ce dormeam și nu puteam ști nimic.

— Da.

Komako dădu simplu din cap, zâmbind. Pe urmă pufni într-un râs adevărat și mâna ei care-i ținea degetele i le strânse deodată cu putere.

— M-am ascuns în dulapul de haine. Slujnica nici n-a observat.

— Și când ai intrat în dulap? Cât ai stat acolo?

— Adineauri am intrat, când a venit fata să facă focul.

Nu se mai putea opri din râs. Roșeața se întinse până la rădăcina părului, și ea începu să-și facă vânt cu un colț al păturii, încurcată.

— Scoală-te! Te rog!

— Dar mi-e frig.

Bărbatul se ghemui mai bine sub pătură.

— Oare s-o fi trezit lumea la han?

— Habar n-am. Am intrat pe ușa din dos.

— Pe unde-ai venit?

— M-am cățărat pe deal, pe lângă păduricea de cedri.

— E vreun drum pe-acolo?

— Nu-i drum, dar e mai aproape.

Shimamura o privi mirat.

— Nu știe nimeni că sunt aici. La bucătărie am auzit zgomote, dar ușa de la intrare nu era încă deschisă.

— Dar devreme te mai scoli!

— N-am putut să dorm în noaptea asta.

— Știi că a plouat?

— A plouat? A, de-aia erau ude tufele de bambus. Acum mă întorc. Poți să mai tragi un pui de somn.

— Nu, mă scol și eu.

Shimamura sări din pat, ținând încă mâna fetei într-a lui. Se duse la fereastră să vadă pe unde a putut să urce Komako. Sub tufele înalte, cam la jumătatea drumului spre păduricea de cedri, creștea stufos bambusul pitic. Chiar sub fereastră, în bătaia soarelui, creșteau ridichi, cartofi dulci, ceapă și alte legume. I se păru că n-a mai văzut nicicând atâtea nuanțe de frunze laolaltă.

Din coridorul deschis ce ducea spre baie, un servitor al hanului zvârlea în lac hrană pentru pești.

— S-a făcut cam frig. Nu prea mănâncă peștii la vremea asta, i se adresă el lui Shimamura, care urmări un timp cum plutesc pe apă fărâmițe de gogoși de mătase uscate, hrana crapilor.

La întoarcere, Komako îl aștepta în cameră, așezată cuminte pe *tatami*. Era curată și proaspătă.

— E atâta liniște azi, încât mi-ar plăcea să mă apuc de cusut.

Camera lui era curată ca un pahar. Soarele proaspăt al acestei dimineți de toamnă bătea din plin pe rogojinile vechi și lustruite.

— Te pricepi la cusut?

— Vrei să mă necăjești. La noi acasă am muncit cu toții foarte mult. Anii în care am crescut au fost cei mai grei pentru familia mea, adăugă ea ca pentru sine. Apoi, cu o voce neașteptat de veselă: Slujnica s-a schimbat la față atunci când m-a văzut aici și m-a întrebat înțepată când am intrat. A fost penibil, dar nu puteam să mă ascund întruna în dulap... Acum te las. N-am putut dormi în noaptea asta și atunci m-am gândit că aș face bine să-mi spăl părul. Dacă nu-l spăl acum, nu mi se mai usucă până după-masă și doar trebuie să mă mai duc și la coafor înainte de banchet. E și aici, la han, o petrecere azi, dar pe mine m-au anunțat abia aseară și promisesem să mă duc și în altă parte. Azi e sâmbătă și am mult de lucru. N-am să mai pot trece pe-aici.

Cu toate astea, Komako nu se grăbea să plece.

Până la urmă renunță la spălatul părului și-l luă pe Shimamura cu ea în grădina din spatele hanului. Sub verandă găsiră încălțările și șosetele ei albe lăsate acolo de dimineață. Erau încă ude.

Tufele de bambus pitic prin care spunea că-și croise drum la venire erau anevoie de străbătut, așa că trecură de-a lungul ogorului, luându-se după susurul apei până dădură de malul înalt al râului. Din frunzișul castanilor de pe mal veneau

glasuri de copii. În iarbă, la picioarele lor, zăceau împrăștiate o mulțime de castane cu învelișul țepos. Komako începu să le dezghioace, călcându-le în picioare. Aveau fructul foarte mic.

Dincolo de râu, pe coasta înclinată a muntelui, înfloreau din belșug splendide ierburi de *kaya*, mișcându-și într-o unduire neîntreruptă spițele argintii. Cât de orbitoare era strălucirea lor metalică, și totuși te făcea să te gândești la vremelnicia ce plutea nevăzută prin cerul de toamnă.

— Vrei să trecem dincolo să vedem mormântul logodnicului tău?

Komako se ridică brusc, se uită scurt la Shimamura și, pe nepregătite, îi azvârli un pumn de castane în obraz.

— Îți bați joc de mine.

El nu avusese timp să se ferească. Fruntea îl durea în locul unde îl plesniseră castanele.

— Ce nevoie ai să vezi mormântul lui?

— Dar de ce te înfurii așa?

— De-aia, fiindcă pentru mine lucrurile astea sunt foarte serioase. Fiindcă eu nu-mi pot permite să trăiesc în lux și nepăsare, ca alții.

— Dar cine trăiește în lux și nepăsare? bâigui el moale.

— De ce spui „logodnicul tău“? Nu ți-am spus destul de limpede că n-a fost logodnicul meu? Dar probabil că ai uitat și asta.

El nu uitase deloc cuvintele ei de-atunci. „A fost un timp când profesoara cred că s-ar fi bu-

curat să ne știe împreună, pe fiul ei și pe mine... De spus, n-a spus-o niciodată. Noi doi am avut o bănuială, dar nu prea precisă. Și n-a fost nimic între noi... Pe urmă am trăit departe unul de altul. Când m-au trimis pe mine la Tokyo, el a fost singurul care m-a condus la gară.“ Acestea fuseseră întocmai cuvintele ei, pe care Shimamura și le amintea bine.

Își mai amintea că bărbatul acela era pe moarte în vremea când Komako își petrecea nopțile la el, la Shimamura. „Fac ce-mi place“, spusese ea, vrând parcă să arate că i se dăruiește toată, fără reținere.

Mai mult, în ziua când l-a condus la gară, bolnavul își dădea sfârșitul; Yoko venise după ea într-o fugă, dar Komako s-a încăpățânat să rămână cu el, riscând să nu-l mai vadă pe celălalt niciodată. Lui Shimamura îi rămăsese bine întipărită în amintire figura acelui bărbat pe care îl chema Yukio.

Komako evita cu îndârjire orice discuție despre el. Chiar dacă nu fuseseră logodiți, era fără îndoială un lucru „serios“, dacă făcuse ce făcuse ca să-i plătească doctoriile.

Văzând că Shimamura nu se înfurie, deși primise castanele acelea în față, Komako îl mai cercetă un timp nesigură, cu coada ochiului, apoi toată împotrivirea i se spulberă.

— Ești într-adevăr un om foarte bun. Dar parcă te întristează ceva acum. Ce e?

— Copiii din castani se uită la noi.

— Nu înțeleg. Oamenii din Tokyo sunt prea complicați pentru mine. Poate fiindcă e prea mult zgomot în oraș, sunt și ei atât de împrăștiați. Li se fărâmițează și sentimentele.

— Da, totul se fărâmițează. Se împrăștie tot.

— Și viața și-o risipesc așa. Vrei să mergem la mormânt?

— La mormânt? Știu eu?

— Poftim! Acum nu mai ai chef să vizităm mormântul.

— Fiindcă te-ai opus cu atâta înverșunare.

— Eu însămi n-am fost niciodată acolo, de-asta n-am vrut. Mai ales de când e și profesoara îngropată alături, mă simt și mai vinovată. Mi-e și mai greu să merg. Mi se pare o ipocrizie.

— Cum complici tu toate lucrurile!

— De ce? Nu-mi pot permite să fiu sinceră de tot cu cei în viață, așa că aș vrea să fiu sinceră cu morții, cel puțin.

În umbra cedrilor tăcerea parcă picura în stropi reci în jurul lor. Trecură mai departe pe lângă pârtia de schi, apoi merseră de-a lungul liniei ferate. Cimitirul era aproape. Pe un loc mai ridicat, într-un colț, erau înșirate vreo zece lespezi vechi de morminte străjuite de un *Jizo*¹ de piatră. Totul era simplu și sărăcăcios. Flori nu erau.

¹ Zeitate ocrotitoare a copiilor.

Dindărătul unei tufe scunde, crescută în spațele statuii, se ridică pe neașteptate bustul lui Yoko. Fata avea fața împietrită ca o mască. Își aținti privirea arzătoare asupra lui Shimamura, se înclină scurt schițând un salut și rămase apoi în picioare, țeapănă și nemișcată.

— Ai venit devreme încoace, Yoko. Eu... voiam să mă duc la coafor, dar...

Komako rămase cu vorba neterminată, căci în clipa următoare vâjâi pe lângă ei, foarte aproape, o arătare întunecată. Era un marfar care trecea pe linia de cale ferată de lângă cimitir.

— Yoko! se auzi o voce străbătând prin hruitul asurzitor al roților.

Dintr-un vagon întunecos de marfă se ivi capul unui băiat care făcea semne cu șapcă în mână.

— Saichirō, Saichirō! strigă după el Yoko, cu aceeași voce cu care îl chemase iarna, într-o stație, pe șeful de haltă.

Glasul ei, tulburător de frumos, se împrăștie în văzduh, pierzându-se. Parcă ar fi chemat pe cineva aflat pe un vapor, departe în larg, atât de departe, încât n-o mai putea auzi.

Trenul trecu și în fața lor se deschise brusc priveliștea strălucitoare a lanurilor de hrișcă legănate în soare. Văzură totul într-o clipă, de parcă le-ar fi dezlegat cineva ochii. Spicele împrăștiate ca într-o înflorire în vârfurile tulpinilor roșietice adunaseră în ele toată tăcerea din jur.

Surprinși de apariția neașteptată a lui Yoko, cei doi nu observaseră trenul care se apropia. Apoi șocul produs de marfar îi făcu să uite de clipa penibilă a întâlnirii.

Peste zgomotul roților le rămase în urechi vocea limpede a fetei, ca un ecou curat și străveziu.

Yoko se uită lung după tren:

— Era fratele meu. Oare să mă duc la gară să-l întâlnesc?

Komako râse de ea.

— Crezi că trenul stă în gară să te aștepte?

— Așa e, nu m-așteaptă.

— De fapt, n-am venit azi ca să văd mormântul lui Yukio.

Yoko dădu din cap. După un moment de nehotărâre, îngenunche lângă mormânt împreună și mâinile. Komako stătea mai departe în picioare, țeapănă.

Fiindcă nu știa ce să facă, Shimamura se apucă să cerceteze pe-ndelete statuia lui *Jizo*. Acesta avea trei fețe prelungi și, în afara mâinilor încrucișate pe piept, mai avea două perechi de brațe, în dreapta și în stânga.

— Eu mă duc să mă coafez, i se adresă Komako celeilalte.

Le întoarse apoi spatele și porni spre sat de-a lungul răzorului dintre lanuri.

Țăranii din partea locului uscau tulpinile de orez, înșirându-le pe pari de bambus legați în

rânduri paralele între doi copaci, ca frânghiile pentru rufe. Clădeau astfel un fel de paravane înalte din paie de orez. Paravane de felul acesta străjuiau în dreapta și-n stânga drumul pe care porniră Shimamura și Komako.

Văzură o fată îmbrăcată în pantaloni care arunca cu mișcări scurte, din șold, snopi către un bărbat cocoțat sus. Acesta îi prindea și-i desfăcea îndemânatic cu o mișcare a mâinii, ca să-i înșire apoi pe stinghii la uscat. Repeta mereu aceeași mișcare, cu gesturi aproape mecanice.

Komako luă un spic de orez, ca pentru a cântări greutatea boabelor prețioase. Legănă spicul în mână, încoace și-ncolo.

— Ce plin e de boabe! E o plăcere să le simți în palmă. Anul trecut nu erau nici pe departe așa! exclamă ea, și de bucurie închise pe jumătate ochii, ca să simtă mai bine greutatea boabelor.

Pe cer, pe deasupra capului ei, zburătăceau în neorânduială vrăbii.

Pe un zid de lângă drum rămăsese lipit un anunț vechi: „Angajăm muncitori la orez. Plată bună, 90 de yeni pe lună, și pe deasupra tainul. Femeile capătă 60 la sută.“

Și în fața casei lui Yoko atârnavă aceleași paravane de orez. Grădina ei, care dădea în câmp, era așezată ceva mai jos de drum. Înăuntru, în stânga, spre zidul alb al casei vecine, se aliniau câteva stinghii fixate între copaci. Mai erau și

altele în partea cealaltă a grădinii, unde creștea un șir de copaci chiar la marginea câmpului. Acolo se afla și o deschizătură strâmtă în perdeaua de orez, prin care se putea intra și ieși din casă. Totul arăta ca un mic teatru ambulant, în care în locul rogojinilor obișnuite se ridicaseră paravane de orez.

În fața daliilor și a trandafirilor veștezi creșteau frunze mari de *sato-imo*¹. Heleșteul cu crapi aurii nu se vedea din cauza paravanelor care atârnavă în fața lui. Nu se vedea din stradă nici fereastra camerei „viermilor de mătase“, unde locuise Komako anul trecut.

O zărise pe Yoko trecând prin deschizătura îngustă făcută în perdeaua de orez, spre locuința ei. Mergea cu capul mereu în pământ, apăsată parcă de o mare supărare.

— Stă acum singură în toată casa? întrebă Shimamura urmărind cu privirea silueta mică, ușor adusă din spate, a fetei.

— N-aș crede, replică Komako pe un ton cam acru. E groaznic. Nu mai ajung odată să-mi spăl părul! Azi nu-l mai spăl. Și, pe deasupra, am mai stingherit-o pe fata asta la cimitir. Numai fiindcă dumneata trebuie totdeauna să vorbești despre lucruri care nu te privesc.

¹ Rădăcinoasă comestibilă (*Colocasia antiquorum*).

— Ești furioasă fiindcă ai întâlnit-o la mormânt. Asta e numai încăpățânare la tine.

— Nu înțelegi nimic din ce se petrece cu mine. Am să trec mai târziu pe la han să mă spăl pe cap, dacă o să mai am timp. Chiar dacă se face târziu, tot vin.

Era într-adevăr târziu, ora trei din noapte.

Shimamura deschise ochii, trezit de zgomotul ușilor glisante pe care cineva le trăgea cu furie. O clipă mai târziu, Komako se prăbuși peste pieptul lui.

— Am spus că vin, și-am venit. Am promis, și-am venit.

Avea răsuflarea grea, fiecare respirație o zguduia toată, ca un suspin.

— Te-ai îmbătat.

— Eeei, am spus că vin, și-am venit.

— Da, văd și eu că ai venit.

— Pe drum înapoi nu vedeam nimic. Nimic. Uf, mi-e rău.

— Cum ai putut să urci dealul?

— Habar n-am. Nu mai știu nimic.

Încerca să se întoarcă, străduindu-se din răsuferință. Se rostogolea înapoi și-ncoace. Apăsător de greutatea ei, bărbatul căută să se ridice, dar, fiindcă se trezise brusc, nu reușea și cădea mereu înapoi. Cu uimire descoperi că-și sprijină capul pe ceva fierbinte.

— Dar știi că arzi, nu glumă.

— Ha, ha! O pernă de foc, nu? Să nu te frigi!

— Mai știi?

De cum închise ochii, căldura i se răspândi până în creier. Îl pătrunse o mare poftă de viață. Respirația ei năvalnică îi transmitea o senzație intensă de realitate. Îl străbătu un fel de remușcare, pe care și-o dorise multă vreme și pe care o accepta acum cu voluptate. Îl cuprinse cheful să se răzbune pe cineva și așteptă în liniște să izbucnească.

— Am spus că vin, și... sunt aici! repeta Komako întruna, crispată. Acum, că m-am ținut de cuvânt, am să plec. Mă duc să-mi spăl părul.

Se ridică cu greu să soarbă puțină apă din carafă.

— Doar n-ai să pleci în halul ăsta!

— Ba bine că nu. Găsesc eu pe cineva să mă ajute. Unde-or fi... unde-oi fi lăsat lucrurile pentru baie?

Când Shimamura se sculă și aprinse lumina, ea își acoperi fața cu mâinile și se prăbuși cu capul pe *tatami*, încercând să-și ferească ochii.

Sub chimonoul ușor, imprimat în culori vii, purta o cămașă de noapte legată cu un *obi* îngust. Gulerul cămășii nu se vedea sub chiono. Era toată împurpurată de beție, până la tălpile picioarelor goale. Se ghemui, încercând să-și ascundă călcâiele sub chiono. Tabloul i se păru lui Shimamura înduioșător și totuși nițeluș comic.

Obiectele de toaletă le pierduse probabil pe drum, săpunul și pieptenele zăceau aruncate în odaia lui.

— Taie-le, te rog. Am adus cu mine foarfeca.

— Ce vrei să tai?

— Pe astea.

Komako își vârî mâna în păr, la ceafă.

— Am încercat acasă să le tai singură, panglicile astea, dar mâinile nu mă ascultau. Și atunci, am venit încoace să mă ajuți.

Bărbatul îi despărți părul în șuvițe și începu să taie panglicile de hârtie care-l legau. La fiecare panglică desprinsă, Komako răsufla ușurată, scuturându-și părul greu, eliberat.

— Cât o fi ceasul?

— Trecut de trei.

— Vai, e atât de târziu? Ai grijă să nu-mi tai din păr.

— Dar ai grozav de multe panglici.

Meșa de păr pe care o ținea Shimamura în mână era foarte caldă la bază.

— S-a făcut trei? Oi fi dormit pesemne după ce m-am întors de la banchet. Le-am promis clienților că merg cu ei pe urmă la baie. S-or fi întrebând acum pe unde umblu.

— Crezi c-au stat după tine?

— Mă așteaptă la baia comună. Sunt trei domni. Azi aș fi avut cu totul șase petreceri, dar nu m-am dus decât la patru. O să am mult de

lucru săptămâna viitoare, că vin oaspeți să admire frunzele de toamnă. Îți mulțumesc!

Ridică fața și-și pieptănă părul desfăcut. Avea un zâmbet mic în colțul buzelor.

— Habar n-au, ha-ha! Ce nostim e!

Se întinse, cu o mișcare neajutorată, să ridice de pe jos meșa care-i amplifică de obicei coafura complicată de gheșă.

— Se supără prietenii mei, așa că va trebui să te las. La întoarcere nu mai trec pe-aici.

— Ai să poți găsi drumul pe întuneric?

— Îl găsesc eu, nici o grijă.

Dar de la primul pas călcă pe trena chimonoului și se clătină.

De două ori venise la el în ziua aceea, dimineața la șapte și noaptea la trei, la niște ore cam nepotrivite adică. Shimamura simți că se petrece cu ea ceva neobișnuit.

Fiindcă era timpul frunzelor roșii, servitorii hanului împodobiseră intrarea cu ramuri, în cinstea oaspeților veniți să se bucure de priveliștea arțarilor în flăcări. Decorația amintea de aranjamentele de Anul Nou, care însă se făceau cu ramuri de pin și bambus.

Un slujitor angajat temporar, special pentru sezonul de toamnă, care spunea despre sine pe un ton glumeț că e o „pasăre călătoare“, împărțea comenzi în dreapta și-n stânga cu o voce autori-

tară. Spunea că lucrează în timpul sezonului la diferite stațiuni montane, și asta din primăvară până-n toamnă. Iarna era angajat în peninsula Izu, la stațiuni ca Izu și Nagaoka. Nu-i plăcea să revină în fiecare an la același hotel. Și, fiindcă avea experiența hotelurilor de lux din Izu, strâmba din nas la felul cum erau tratați oaspeții aici. Înfigăreț și onctuos, își arăta mereu mutra la gară, unde ieșea să culeagă oaspeți pentru han, frecându-și tot timpul mâinile. Arbora atunci o expresie umilă de cerșetor.

— Domnule! Ați văzut vreodată fructe de *akebi*? Le cunoașteți? Dacă dorește domnul, fac eu rost de câteva, i se adresă el odată lui Shimamura, când îl prinse întorcându-se de la plimbare.

Servitorul tocmai lega un fruct de *akebi* pe o ramură de arțar cu frunze roșii.

Ramurile proaspăt aduse de pe munte erau atât de lungi, încât, puse în picioare, atingeau streășina. Luminau toată intrarea cu flăcările frunzișului lor. Frunzele înseși erau neobișnuit de mari.

Shimamura strânse în pumn câteva fructe răcoroase de *akebi*. Pe când se bucura de frumusețea lor, zări îndărătul ghișeului, lângă *kotatsu*, silueta lui Yoko.

Nevasta patronului tocmai încălzea sake într-un vas de aramă. Yoko se așezase în fața ei pe rogojină și dădea mereu din cap, cuviincioasă, la

vorbele celeilalte. Nu purta nici pantaloni de munte, nici *haori*, ci doar un chimono de mătase ieftină, proaspăt spălat.

Shimamura se adresă într-o doară servitorului de lângă el:

— Fata asta ajută și ea pe-aici?

— Da. Avem atât de mulți oaspeți, că nu mai prididim cu lucrul.

— Așa ai ajuns și dumneata aici?

— Da. Dar eu zic că pentru o fată de la țară e cam ciudată mititica asta.

Yoko ajuta pesemne la bucătărie, nu ajunsese încă să-i servească pe oaspeți în sala de banchete. Pe măsură ce hanul se umplea de oaspeți, vocile femeilor de la bucătărie deveneau tot mai gălăgioase. Dar glasul lui Yoko, glasul ei atât de frumos, Shimamura nu-l auzise niciodată acolo. După spusele slujnicei care făcea curat în odaia lui, Yoko avea obiceiul să cânte seara, în baie, înainte de culcare. Dar vocea ei nu se făcuse auzită nici de acolo.

De când știa că Yoko se află sub același acoperiș, lui Shimamura îi venea parcă greu s-o cheme la el pe Komako. Toată iubirea pe care Komako o revărsa asupra lui i se părea o strădanie plină de frumusețe, dar risipită în zadar, care punea doar în lumină propria lui goliciune interioară. Cu toate astea, îl mișca această fată, care nu voia decât să trăiască și nimic mai mult.

Gândul îl tulbura, aproape tot atât cât îl tulbura atingerea trupului ei gol. Îi era milă de ea și se compătimea în același timp pe sine însuși. Poate de aceea Yoko, cu toată inconștiența ei copilăroasă, începu să-i apară lui Shimamura ca o minune luminoasă care reușea să împrăstie întunericul din jurul lui. Se simțea din ce în ce mai atras de ea.

Komako venea tot mai des la el nechemată, deși lui i se întâmpla să treacă fără să se oprească prin fața casei ei când pleca cu mașina la vale, în căutarea priveliștilor cu frunziș de toamnă. De fiecare dată, Komako ieșea în fugă din casă de cum auzea zgomotul mașinii, convinsă că e el, și nu altul. Dar Shimamura nici măcar nu întorcea capul spre locul unde știa că stă ea. Și deși ea îi tot spunea că e lipsit de inimă, venea în camera lui de câte ori o chema. La fiecare drum spre baie, intra pentru câteva clipe la el. De la banchete fugea și se strecura în odaia lui, unde rămânea chiar câte o oră întreagă, până venea după ea câte o slujnică să o cheme. Ieșea adesea în toiul câte unei petreceri ca să-și aranjeze fardul de pe față, lângă măsuța de toaletă din camera lui.

— Acum mă întorc la lucru. Azi am chef. Și am treabă multă, o groază de treabă.

Se ridica și pleca. Își făcuse obiceiul să-și lase mereu în odaia lui câte ceva, fie cutiuța pentru pana *shamisen*-ului, fie un *haori*, ca să mai treacă o dată pe-acolo să le ia.

— Când am ajuns astă-noapte acasă, n-am mai găsit apă fierbinte pentru ceai. M-am strecurat în bucătărie și-am sorbit puțină supă rece rămasă de la prânz. Am mâncat-o cu prune sărate. Brr, ce rece era! Azi nici nu m-au trezit cei din casă. Când am deschis ochii, era zece și jumătate. Și eu, care aveam de gând să mă scol înainte de șapte ca să mai trec pe-aici! Sigur că așa n-am mai ajuns să vin.

Îi povestea mereu tot felul de nimicuri, îi spunea când pleacă de la un han la altul și ce se petrece la banchete.

— Mai trec eu pe-aici, sfârșea ea sorbind dintr-un pahar cu apă și se ridica să plece. De fapt, nu știu dacă mai pot veni. N-am să scap de-acolo, e un banchet mare, unde suntem trei gheșe la treizeci de oaspeți. Avem de lucru până peste cap.

Totuși apărea din nou peste câtva timp.

— E teribil. Nu se mai poate. Numai trei gheșe, și sunt treizeci de oaspeți! Iar celelalte două gheșe – una e prea bătrână, iar alta prea tânără! Pe capul meu cade tot greul. Și oaspeții ăștia – niște zgârciți! O călătorie de grup. Ar trebui să fim șase gheșe la atâția clienți. Dar acum m-apuc să beau! O să-i sperii pe toți!

Așa mergeau lucrurile, zi de zi. Dacă s-ar fi gândit unde o va duce traiul ăsta, Komako ar fi trebuit să-și dorească din toată inima un locșor

unde să se ascundă. Și totuși, aerul de însingurare care plutea în jurul ei o făcea în ochii lui și mai atrăgătoare, mai plină de farmec.

— Coridorul ăsta vechi scârțâie la fiecare pas și mă pune în încurcătură de câte ori vin încoace. Oricât de încet m-aș strecura, tot se aude. Când trec prin fața bucătăriei, aud tot felul de chicoteli în urma mea! „Ei, Komako, iar te duci în odaia cameliilor?” Nu mi-am închipuit că am să ajung vreodată în situația asta.

— E neplăcut, într-un sat atât de mic.

— Au aflat toți despre noi doi.

— Îmi pare rău pentru tine.

— Odată ce ajungi în gura lumii într-un sat ca ăsta, s-a zis cu tine, adăugă ea, apoi își ridică fața spre el și un zâmbet ușor îi apăru în colțul buzelor. Ei, nu-i chiar atât de rău. Aș găsi eu de lucru oriunde m-aș duce.

Sinceritatea ei naivă îl surprindea mereu pe Shimamura, indolentul fecior de bani gata, care nu era obișnuit cu o asemenea simplitate.

— Chiar așa e. Mi-e indiferent unde lucrez. Nu-mi prea fac eu griji din pricina asta.

Arunca vorbele cu o nepăsare senină, dar el găsea îndărătul lor o notă de feminitate tulburătoare.

— E bine așa cum e. Știu că numai noi, femeile, ne îndrăgostim cu adevărat, adăuga ea roșind ușor, cu privirile ațintite în pământ.

Deasupra gulerului răsfrânt al chimonoului, ceafa ei albă dezgolită părea un evantai deschis. O ceafă rotundă, adânc decoltată în spate. Pielea pudrată răspândea o undă de însingurare. Ceafa îi era ca de lână moale, aproape ca o blăniță fină de animal tânăr.

— Ehei, lumea asta... se apuca să ofteze Shimamura, dar vorbele lui sunau atât de goale, încât se înfiora singur auzindu-se.

Komako adăugă cu simplitate:

— Întotdeauna a fost așa.

Și, ridicând fața, continuă absentă:

— N-ai știut?

Când ținea capul sus, nu i se mai vedea la ceafă gulerul roșu lipit de piele al cămășii de dedesubt.

Shimamura traducea din Valéry și Alain, tălmăcise și eseuri franțuzești despre perioada de înflorire a baletului rusesc. Avea de gând să scoată pe cheltuiala lui mici ediții de lux. Îl liniștea gândul că pentru dansatorii japonezi eseurile lui nu vor fi de nici un folos. Arbora un zâmbet ironic când vorbea despre propriile sale lucrări și această atitudine îi făcea plăcere. Din tot acest amestec de sentimente, se născuse lumea lui de fantasme și plăsmuiri melancolice.

Acum, că se afla în călătorie, nu vedea nici o nevoie să-și grăbească întoarcerea acasă.

Se uita lung la găzele care mureau unele după altele în camera lui.

Pe măsură ce toamna devenea mai rece, tot mai multe zăceau pe *tatami*. O musculiță cu aripile înțepenite cădea de pildă pe spate și nu se mai ridica. O viespe se târa puțin și se prăbușea, iar se mai târa puțin și din nou cădea. Anotimpul înainta și ele piereau pe rând cu toatele. Un lucru cât se poate de firesc. O moarte tăcută. Și totuși, dacă le priveai de aproape, vedeai că se împotrivesc, că se luptă până în ultima clipă, zbatându-se cu antene și piciorușe tremurătoare.

Pentru o asemenea moarte mărunță, camera lui de opt rogojini era o scenă mult prea mare.

Ridicând în mână câte o găză moartă cu gândul s-o arunce pe fereastră, Shimamura își amintea de copiii lui, rămași acasă.

O molie moartă, care stătuse multă vreme lipită pe plasa de sârmă de la fereastră, se desprinse deodată și căzu ca o frunză veștedă pe podea. O alta căzu de pe perete. Shimamura se minună, ridicând-o în mână, cât de desăvârșit era alcătuită.

Într-un târziu, ridicară plasa de sârmă de la fereastră lui. Zumzetul găzelor se potoli.

Se întunecă și ruginiul frunzelor în pădurile de pe munți, căpătând în razele amurgului scipiri reci de mineral. Hanul gema de oaspeți veniți să admire frunzele de toamnă.

— Azi nu cred c-am să mai pot veni. Oamenii din sat dau o petrecere.

Totuși, seara târziu Komako apăru. După plecarea ei, Shimamura auzi din holul cel mare al hanului bătăi de tobă și voci ascuțite de femei. Apoi, în mijlocul vacarmului, ajunse la urechile lui o voce neașteptat de apropiată și de limpede:

— Iertați-mă, pot să intru?

Era Yoko.

— Komako m-a însărcinat să vă aduc asta, spuse ea, rămânând în picioare lângă ușă, cu mâna întinsă spre el.

Apoi, încurcată, îngenunche totuși pe *tatami*, după cum se cuvenea. Bărbatul despături biletul primit. Când ridică privirea, Yoko nu mai era în odaie. Nu apucase să schimbe nici măcar o vorbă cu ea.

„E mare veselie aici și beau!“ trăsese Komako câteva linii tremurate pe un șervețel de hârtie.

Dar nu trecură nici zece minute și ea intră cu pași nesiguri pe ușă.

— Ți-a adus ceva fata aceea?

— Da, mi-a dat biletul.

— Așa? și Komako îi făcu cu ochiul, înveselită. Mă simt minunat azi! Am ieșit de-acolo sub pretextul să mai aduc puțin sake. Numai așa am scăpat. Administratorul m-a văzut și m-a cerțat. E grozav sake-ul ăsta. Ce-mi pasă dacă se

supără ei pe mine! Din partea mea, n-au decât să audă că vin la dumneata. Vai, e groaznic! Cum ajung aici, mă simt deodată beată de tot. Acum mă întorc la petrecere.

— Ești roșie ca focul până-n vârful degetelor, de-atâta băut.

— Ce să fac, asta-i meseria... Ce ți-a spus fata? Moare de gelozie, ai băgat de seamă?

— Cine?

— Ar fi în stare să facă moarte de om.

— Lucrează și ea la han acum?

— Da, ne aduce carafele cu sake. Numai până la ușă le aduce și rămâne pe urmă pe coridor să se zgâiască la noi. Ce-i mai lucesc ochii! Îți plac ochii ei, nu-i așa?

— Se gândește pesemne că-i rușinos ce faci tu.

— De asta i-am dat biletul să ți-l aducă. Dă-mi puțină apă, mi-e sete!... Ce-i aia rușine? Ai încercat s-o seduci? Habar n-ai de nimic. Oare sunt tare beată?

Komako se sprijini cu amândouă mâinile de marginea măsuței de toaletă, silindu-se să nu se clatine. Se uită lung în oglindă, apoi dădu la o parte, nervoasă, poalele chimonoului și ieși.

Petrecerea părea să se fi terminat. Hanul se cufundă în tăcere. Nu se mai auzea decât un clinchet slab de vase dinspre bucătărie. Shimamura și-o închipui pe Komako plecată împreună cu ceilalți la alt banchet. Și deodată apăru Yoko, aducând din nou un biletel împăturit.

Îl citi. „N-am de gând să mă duc cu ei la Sampuku. Vin în camera florilor de prun. Noapte bună.“ Shimamura avu un zâmbet amar și jenat.

— Îți mulțumesc. Ești angajată aici, la han?

— Da, răspunse Yoko dând din cap, în timp ce se uita la el cu privirea ei frumoasă și pătrunzătoare.

Bărbatul se simți încurcat.

Fata îl tulbura la fel de fiecare dată. Acum, văzând-o îngenuncheată cuviincios în fața lui și atât de senină, îl pătrunse o neliniște nelămurită. Seriozitatea ei prea solemnă îl făcea să și-o închipuie mereu în centrul unor evenimente extraordinare.

— Ai mult de lucru?

— Destul de mult. Totuși, cred că nu sunt de mare folos aici.

— Te-am mai întâlnit de câteva ori. Întâia dată în tren, când îngrijeai de bolnavul acela. L-ai chemat atunci pe șeful de haltă și l-ai rugat să aibă grijă de fratele dumitale. Îți mai aduci aminte?

— Da, știu.

— Se spune că-ți place să cânti în baie, înainte de culcare.

— Vai, da, e un obicei prost de-al meu.

Vocea ei era amețitor de frumoasă.

— Am impresia câteodată că știu totul despre dumneata.

— Cum adică?... V-a povestit Komako?

— Komako nu vorbește niciodată despre dumneata. Aș zice chiar că nu-i place să te pomenească.

— Nu-i place? spuse Yoko într-o doară, întorcându-se așa încât n-o mai vedea decât din profil. Komako e bună. Mi-e tare milă de ea. Fiți bun cu ea, vă rog.

Vorbise repezit și, spre sfârșit, i se strecură în glas un tremur ușor.

— Eu nu pot face nimic pentru ea.

Yoko părea să tremure din tot corpul. El își întoarse ochii de la fața ei, care avea o strălucire îngrijorătoare și primejdioasă. Râse:

— Cred că cel mai bun lucru ar fi să plec cât mai curând la Tokyo.

— Și eu mă duc la Tokyo.

— Când?

— Mi-e egal, pot pleca oricând.

— Vrei să te iau cu mine când plec?

— Da, vă rog mult să mă luați și pe mine!

Vorbise fără șovăire și totuși cu o voce foarte gravă, ceea ce-l miră pe Shimamura.

— Dar ce-are să spună familia dumitale?

— N-am pe nimeni, în afară de fratele meu mai mic, care lucrează la căile ferate. Pot să iau singură orice hotărâre.

— Și ce-ai să faci la Tokyo? Ai un scop precis?

— Nu.

— Ai stat de vorbă cu Komako despre asta?

— Cu Komako? Nu mi-e prietenă și nu mă sfătuiesc cu ea.

Yoko se destinsese deodată și ridică spre el ochii umezi. Shimamura se lăsă fermecat de puterea stranie a privirilor ei, dar îndată se trezi în el un dor sălbatic de cealaltă, de Komako. Oare nu ar fi fost asta o scuză plină de cruzime față de Komako, o plecare care putea să semene cu o răpire, cu fata necunoscută și străină? I se părea în același timp și o pedeapsă pentru sine însuși.

— Nu ți-e teamă să pleci așa, cu un bărbat pe care nu-l cunoști deloc?

— De ce să-mi fie teamă?

— Nu ți se pare cam primejdios să pleci, când nu știi nici măcar unde ai să stai și de ce ai să te apuci la Tokyo?

— O femeie se descurcă întotdeauna, replică ea ridicând ochii cu grație și privindu-l țintă în ochi. N-aveți nevoie de o fată în casă?

— Dumneata, slujnică?

— Nu, nici mie nu mi-ar plăcea așa ceva.

— Cu ce te-ai ocupat înainte, când ai fost ultima dată la Tokyo?

— Am fost soră medicală.

— În vreo clinică sau numai la școala sanitară?

— Nicăieri. Dar aveam de gând să învăț meseria asta.

Shimamura își aminti de gesturile ei în tren, când îl îngrijea pe fiul profesoarei de *shamisen*.

Îi veni să zâmbească la gândul că toată purtarea ei de-atunci exprima numai dorința de a se face soră medicală.

— Și acum vrei să faci cu adevărat meseria asta?

— Acum nu mai vreau în nici un caz.

— Ei, cu atâta nehotărâre nu cred să reușești ceva.

— Nehotărâre? Vai, dar nu e asta, replică ea silindu-se să râdă.

Avea un răs limpede și înalt, cu un timbru mișcător de frumos. Nu suna deloc prostește, cum ar fi trebuit să-i pară răspunsul ei. Dar pe el nu-l mai pătrunse de data asta și nu-l mai tulbură. Se lovi în gol de carapacea inimii lui și pieri.

— Ce găsești aici de răs?

— Păi, oricum nu puteam îngriji decât un singur bolnav.

— Cum așa?

— Și acum nu-l mai pot ajuta.

— A, da, cred că înțeleg.

Luat prin surprindere, Shimamura adăugă cu voce joasă:

— Se spune că te duci zilnic la mormântul lui de la marginea câmpului de hrișcă.

— Da, așa e.

— Și ți se pare că toată viața n-ai să mai poți îngriji pe altcineva și n-ai să mai poți merge la mormântul altcuiva, nu-i așa?

— N-am să mai pot.

— Atunci, cum de vrei să te desparți de mormântul lui și să pleci la Tokyo?

— Vai, iertați-mă. Luați-mă cu dumneavoastră la Tokyo.

— Komako spune că ești teribil de geloasă. Spune-mi, bărbatul acela a fost logodit cu ea?

— Domnul Yukio? Asta e o minciună. Minte!

— De ce o urăști?

— Pe Komako?

Îi spuse numele de parcă ar fi chemat pe cineva care se afla în odaie, în timp ce îl privea încă fix cu ochii ei scăpărători.

— Vă rog să fiți bun cu ea.

— Eu unul nu pot face nimic pentru ea.

În colțul ochilor ei apărură lacrimi. Întinse mâna cu o mișcare repezită, să strivească o molie căzută pe *tatami*. Oftă:

— Komako spune mereu că am să-mi pierd odată mințile.

Și într-o clipă Yoko dispăru din odaie. Shimamura se înfioră ca de frig.

Când deschise fereastra să azvârle molia afară, o văzu pe Komako în cealaltă aripă a hanului, retrasă într-un colț cu un client.

Pe cer se adunau nori. Shimamura se duse la baie.

În despărțitura femeilor o văzu pe Yoko, ducând-o de mână pe fetița cea mică de la han, pe

care o dezbracă de chimono și se apucă s-o spele, jucându-se în toată această vreme cu ea. Îi vorbea cu dulceață și cu seninătatea unei mame. Apoi, cu același glas blând, începu să cânte:

*Afară, în grădină,
În spatele casei,
Sunt trei peri
Și trei copaci de sugi¹,
Cu totul sunt șase.
Jos, între ramuri, un corb își are cuibul,
Iar sus își are cuibul o vrabie.
Ce-or fi zicând
În pădure greierii?
Mergem la groapa prietenului Sugi
Mergem o dată, încă o dată, și încă o dată.*

Era un cântec de copii, un cântec de bătut mingea, iar glasul fetei suna vesel și săltăreț. Yoko cea de adineauri, care plânsese în odaia lui, i se părea acum o nălucire.

Ea mai sporovăi o vreme cu fetița, vorbind întruna cu însuflețire. Apoi plecă, și lui Shimamura i se păru că ecoul vocii ei subțire ca un sunet de fluier întârzie în încăperea de alături.

Pe coridor, rezemată de un perete, zăcea uitată o cutie de *shamisen* din lemn de *kiri*. Pe luciul

1 Cedru japonez.

întunecat al podelelor vechi, lustruite, lemnul de *kiri* păstra în el o chemare nedeslușită, de noapte, tăcere și toamnă târzie. Shimamura se aplecă să citească numele gheișei de pe cutia de *shamisen*, și-atunci dinspre bucătărie, de unde răzbătea clinchet de vase, apăru silueta lui Komako.

— La ce te uiți?

— Oare gheișele rămân și peste noapte aici?

— Cine? A, gheișa cu *shamisen*-ul! Ce naivitate! Doar nu-ți închipui că o să care în fiecare zi cogeamite cutia după ea! Își lasă instrumentul uneori zile întregi aici, îi explică ea râzând.

Apoi închise ochii și se sili să respire adânc. Târî pe podea trena chimonoului în timp ce se apropia cu pași nesiguri de el.

— Vaaai! Du-mă acasă, te rog!

— Vrei neapărat să pleci?

— Mi-e rău. N-are nici un rost. Vreau să plec acasă! Toți ceilalți au plecat să petreacă mai departe altundeva. Numai eu am rămas. Le-am spus că mai am câte ceva de făcut. În drum spre baie au să treacă pe la mine pe-acasă să mă ia, și-atunci o să fie rău dacă nu mă găsesc.

Cu toate că era foarte amețită, Komako se apucă să coboare aproape în fugă drumul abrupt care ducea în sat.

— Ai făcut-o pe Yoko să plângă.

— Cred că nu e întregă la cap.

— Așa îți place să vorbești despre alții?

— Păi n-ai spus tu că are să se țicnească într-o zi? De altfel, i-au dat lacrimile când și-a adus aminte de asta.

— Dacă-i așa, nu mai am nimic de spus.

— Dar n-au trecut nici zece minute după aceea, și am auzit-o cântând în baie.

— Așa face ea totdeauna. Cântă în baie.

— M-a rugat foarte stăruitor să mă port frumos cu tine.

— E o caraghioasă. Dar n-are rost să faci caz de asta.

— Nici nu fac. Ia spune-mi, de ce te superi de câte ori vine vorba despre ea?

— Ai vrea s-o ai pe fata asta?

— Ce întrebare! Ce-ți veni așa, deodată?

— Nu glumesc deloc. Când mă uit la ea, simt că are să-mi fie într-o zi o povară foarte grea. Nu pot scăpa de gândul ăsta. Uită-te mai bine la ea dacă-ți place. O să vezi și dumneata de ce vorbesc așa.

Și Komako puse o mână pe umărul lui, să se sprijine. Apoi clătină din cap cu hotărâre:

— Nu, nu. Dacă ajunge în mâinile unui bărbat ca dumneata, poate că n-o să se țicnească de tot... Nu vrei totuși să-mi iei povara asta de pe umeri?

— Ai face bine să te liniștești.

— Crezi că vorbesc prostii fiindcă m-am îmbătat? Dacă aș ști că e în grija dumitale, aș putea

să-mi aștept în liniște sfârșitul, retrasă undeva în munți. Ce perspectivă plăcută!

— Ajunge acum!

— O, în ce mă privește pe mine, poți fi liniștit.

Komako se îndepărtă cu pași repezi, încercând parcă să scape de el. Se lovi de oblonul tras în fața ușii de la locuința ei.

— Nu se mai așteptau să te întorci în noaptea asta.

— Nu-i nimic, deschid eu și-așa.

Reuși să ridice puțin oblonul, care scârțâi destul de tare. Îi șopti lui Shimamura:

— Hai, vino cu mine.

— Acum, la ora asta?

— Toată lumea doarme!

Bărbatul mai șovăia încă.

— Dacă nu, îngăduie-mi să te conduc până la han.

— Nu-i nevoie.

— Dar nu se poate să pleci. Nici măcar nu mi-ai văzut locuința.

Intrară prin ușa de la bucătărie. Înăuntru, toți ai casei dormeau. Li se ghiceau siluetele culcate pe rogojini, una lângă alta, sub păaturi grosolane din același bumbac îngălbenit din care se făceau în sat pantalonii de munte. Cei doi soți, o fată de vreo șaptesprezece ani și câteva capete de copii mai mici se înșirau în penumbra camerei, în în-

tunericul gălbui de culoarea ceaiului slab. În somn își suciseră capetele care încotro. Era un tablou dezolant, și totuși plin de forță, un crâmpel de viață autentică.

Respins de suflul cald al celor adormiți, Shimamura făcu un pas înapoi, dând să iasă. Dar Komako închise cu zgomot ușa din spate și, fără să-i pese de scârțâitul podelei sub pașii ei, trecu prin încăpere. Shimamura se strecură și el tiptil pe lângă capetele copiilor, simțindu-se deodată pătruns de o liniște plăcută.

— Așteaptă-mă aici. Am să urc înainte să fac lumină.

— Nu-i nevoie, replică el, bâjbâind prin întuneric să găsească scara de lemn.

Întoarse încă o dată capul și atunci desluși îndărătul siluetelor pașnic adormite tejgheaua cu dulciuri a dughenei.

La etaj se aflau patru odăițe țărănești, așternute cu rogojini vechi.

— Pentru mine singură e prea mult spațiu aici, spuse Komako.

Pereții despărțitori dintre încăperi fuseseră scoși. În dosul unei uși glisante destul de afumate, se găsea așternutul fetei, împăturit cu grijă pe rogojină. Pe perete atârna chimonoul ei de seară. Toată odaia, goală și sărăcăcioasă, semăna cu o vizuină de vulpe ori de bursuc.

Fata se așeză comod pe *tokonoma*¹ și împinse spre el singura pernă din încăperea, să și-o pună sub genunchi.

— Vai ce roșie sunt! exclamă ea privind-se în oglindă. Oare să fiu chiar atât de amețită?

Trase sertarul de sus al dulăpiorului.

— Astea sunt jurnalele mele.

— Dar ai o mulțime!

Dintr-un colț al sertarului, Komako scoase o cutiuță căptușită cu hârtie colorată, în care erau înghesuite la întâmplare tot felul de țigări.

— Când le primesc de la câte un client, le strecor în mânecă sau le ascund în *obi*. Sunt curate, deși cam strivite. Uite câte sortimente diferite am strâns aici.

Își vârî degetele în cutie și începu să scotocească prin ea.

— N-am chibrituri aici! De când m-am lăsat de fumat, nu mai am nevoie de ele.

— Nu-i nimic. Țasta e lucrul tău de mână?

— Da. În ultima vreme n-am mai ajuns să cos, de atâția oaspeți. Au venit tare mulți să admire frunzișul de toamnă, îl informă ea, întorcându-se spre dulăpior să pună bine lucrul de mână.

Dulăpiorul cochet din lemn fin și cutia frumoasă de cusut, lăcuită în roșu, erau amândouă

1 Nișă de onoare în camerele japoneze, cu picturi (*kakemono*) și aranjament floral.

amintiri din timpul petrecut la Tokyo. Shimamura le cunoștea încă de la vizita pe care i-o făcuse în locuința cealaltă, cu odăița aceea de la mansardă care aducea cu o cutie mare de carton. Aici, în încăperea sărăcăcioasă și despuiată, făceau o impresie penibilă.

Un fir subțire atârna de lampă până deasupra căpătâiului ei.

— Așa pot stinge lumina când citesc culcată, îl lămuri ea, jucându-se distrată cu firul de la lampă.

Cum ședea în fața lui, arăta ca o soție cuminte, puțințel intimidată.

— Locuiești singură aici ca o vulpiță.

— Chiar așa.

— Și mai ai patru ani de petrecut în odaia asta?

— A și trecut o jumătate de an. Au să treacă și ceilalți curând.

De jos se auzeau până la ei răsuflările adormite ale celor din casă. Shimamura nu mai găsi nimic de spus, așa că se ridică în grabă și-și luă rămas-bun.

Ajunși jos, Komako închise ușa casei în urma lui, dar o crăpă din nou și scoase capul să se uite în sus, la cer.

— Are să ningă curând. Și-atunci, s-a zis cu frunzișul de toamnă.

Pe urmă ieși de-a binelea afară, și începu să recite:

*Ninge peste coliba mea de munte,
Dar frunzele roșii încă mai strălucesc.*

— Ei, noapte bună.

— Vreau să te conduc. Numai până în fața hanului.

Totuși, ajunși acolo, Komako intră cu el la han, îi mai spuse o dată noapte bună în odaia lui, apoi dispăru. După un timp se arătă din nou, ținând în mâini două cești umplute cu sake rece, și-i spuse aproape răstit:

— Poftim! Ți-am adus de băut. Acum, o să tragem un chef!

— Dar toată lumea doarme. De unde-ai făcut rost de sake?

— Ei, știu eu un locșor.

Pesemne că la butoi dăduse pe gât câteva înghițituri bune, care căzuseră greu peste amețeala dinainte. Cu ochii pe jumătate închiși, se uita fix la picăturile de sake care i se prelingeau pe mână.

— Totuși, parcă nu mai e la fel de bun ca atunci când îl bei pe întuneric.

Shimamura sorbi puțin din ceașca pe care i-o întindea ea.

Din atât de puțină băutură, nu putea să i se facă rău. Și totuși, de data asta i se urcă la cap, poate și unde-l pătrunsese frigul de-afară. Simțea cum i se strânge stomacul și cum i se scurge tot sângele din obraz. Se lungi pe o parte și rămase

așa, cu ochii închiși. Speriată, Komako îl înlănțui cu brațele și încet, încet, îl pătrunse căldura trupului ei, liniștindu-l ca pe un copil. Cu gesturi timide, pline de gingășie, Komako era ca o fată care n-a fost niciodată mamă și ia în brațe cu stângăcie un copil străin.

Cum stătea culcată lângă el, ridică încet capul și-l privi lung, ca pe un băiețuș care doarme. După un timp Shimamura spuse din senin:

— Ești o fată tare bună.

— Ce-ai spus? Cum adică bună?

— Ești bună, și-atât.

— Îți bați joc de mine! Ce vorbe sunt astea? Hai, vino-ți în fire! zise și-și întoarse fața de la el.

Apoi îl zgâlțâi ușurel și-i mai aruncă câteva frânturi de vorbe repezite și tăioase, după care rămase tăcută.

Nu trecu mult și Komako zâmbi iar, ca pentru sine.

— Nu sunt bună. Oh, totul e un chin. Ai face mai bine să pleci... Nu mai am ce îmbrăca. De câte ori vin la dumneata, mă străduiesc să apar în alt kimono. Acum mi le cunoști pe toate. Cel de pe mine e împrumutat de la o prietenă. Sunt o fată rea, nu-i așa?

Shimamura nu găsea nimic de spus.

— Atunci de ce spui că sunt bună? Ce găsești bun la mine? stăruie Komako și înghiți în sec să-și umezească gâtulejul uscat. De când te-am

cunoscut, am simțit că nu te pot suferi. Nimeni altul nu mi-ar fi spus asemenea lucruri neplăcute în față. Te urăsc.

Shimamura dădu numai din cap.

— N-am vorbit niciodată de lucrurile astea până acum. Înțelegi? Dar, odată ce le-am spus, oare nu înseamnă că totul s-a sfârșit?

— Lasă acum.

— Așa deci?

Komako se închise într-o tăcere lungă, concentrată, întoarsă în sine. Femeinitatea ei vie și învăluitoare atinse în el o coardă sensibilă.

— Zău că ești bună.

— Ce-nseamnă asta?

— Pur și simplu că ești bună.

— Ce tip ciudat!

Komako își întoarse capul mult spre umăr, vrând parcă să și-l frece cu bărbia, apoi, gândindu-se la ceva, se sprijini în cot și își ridică privirile spre el.

— Ce sens au cuvintele astea? Ce înseamnă că sunt bună?

Bărbatul se uită la ea mirat.

— Explică-mi, te rog. Pentru asta ai venit la mine? Râzi de mine, nu? Ți-ai bătut joc toată vremea.

În timp ce-l privea fix, cu obrajii învăpăiați, umerii începură să-i tremure de mânie. Îi pieri apoi toată culoarea din obraji și-i dădură lacrimile.

— Te urăsc, vai cum te urăsc! izbucni ea, chir-cindu-se neputincioasă pe rogojină.

Când se liniști, se așeză pe călcâie, dar rămase cu spatele la el.

Shimamura pricepu în fine la ce se gândise ea și fu o clipă străfulgerat de remușcări. Cu toate astea, nu reuși să-i spună nici un cuvânt.

— Sunt atât de nenorocită, șopti ea ca pentru sine și se strânse toată, ghemuindu-se până atinse podeaua cu fruntea.

După un timp conteni din plâns, epuizată, și se apucă absentă să zgândărească rogojina cu un ac de păr. Apoi, pe neașteptate, dispăru din odaie.

Bărbatul avu intenția s-o urmeze, dar nu se mișcă. Gândindu-se la vorbele ei, își dădu seama cât e de îndurerată. Curând îi auzi din nou pașii pe coridor. Komako trase ușa glisantă și, fără să intre, îl chemă cu o voce subțire:

— Nu vii la baie?

— Ba am să vin.

— Te rog să mă ierți. Acum m-am liniștit.

Rămăsese în picioare în umbra coridorului, nevrând să intre. Bărbatul ieși din cameră cu un prosop în mână. Evitând să-i întâlnească privirea, Komako o luă înainte, pășind adusă de spate. Mergea ca un răufăcător prins asupra faptului, care e târât la judecată. Dar, îndată ce intră în apa fierbinte, deveni brusc atât de veselă, încât lui Shimamura i se făcu milă privind-o.

Nici vorbă să mai adoarmă pe urmă.

A doua zi dimineța, pe Shimamura îl trezără niște voci bărbățești care recitau melodic versuri dintr-o piesă *nō*¹. Le ascultă tăcut, până când Komako, care ședea pe călcâie în fața măsuței de toaletă, se întoarse spre el cu un zâmbet blând:

— Sunt oaspeții din camera florilor de prun. Cei care m-au chemat aseară după petrecere.

— Fac parte din vreo societate *nō*?

— Da.

— Oare ninge afară?

— Ninge.

Komako se ridică să tragă în lături fereastra glisantă.

— S-a terminat acum cu frunzișul de toamnă.

Din cerul de culoarea cenușii, împărțit în dreptunghiuri mici de gratiile ferestrei, pluteau liniștiți spre pământ fulgi mari, ca niște flori. Totul era ca o iluzie mare, tăcută. Shimamura privea afară și se simțea golit pe dinăuntru, ca după o noapte lungă de nesomn.

Bărbații din camera florilor de prun începuseră să bată tobele.

Își aminti iar de oglinda cu zăpezi trandafirii sub soarele de dimineată. Întoarse ochii spre măsuța de toaletă. Acum se oglindeau în ea fulgi reci și mari ca niște flori, alunecând în vârtejuri albe în jurul chipului fetei. În mijlocul fulgilor

1 Teatru liric clasic.

mișcători era Komako, cu gulerul chimonoului desfăcut, frecându-și gâtul cu un prosop umed. Tenul îi era curat de parcă tocmai ieșise din baie.

Shimamura nu-și închipuise că femeia asta putea să-i răstălmăcească astfel cuvântul aruncat la întâmplare. Îl cuprinse o adâncă melancolie căreia nu i se putea împotrivi.

Munții pe care ruginiul frunzelor se întuneca din zi în zi străluciră după prima ninsoare ca treziți la viață.

În crângul de *sugi* căzuse un strat subțire de ninsoare. Drepti și însingurați, cedrii își înălțau vârfurile subțiri și înalte spre cer.

În anotimpul zăpezilor se toarce firul de cânepă, la vreme de ninsoare se țese, zăpada îl spală și tot pe omăt se aștern pânzele la albit. Toată munca, de la torsul firului până la țesut, se înfăptuiește pe vremea zăpezii. Fiindcă în partea locului sunt nămeți mari în fiecare iarnă, aici se țese și pânza minunată de *chijimi*¹. De aceea spun cărțile din bătrâni că țesătura aceasta albă e zămislită din omăt.

Acest *chijimi* de cânepă din țara zăpezilor, lucrat în lunile lungi de iarnă de mâini neobosite de fete, este ceea ce căuta Shimamura prin prăvăliile de pânzeturi, ca să-și facă din el chimonouri

1 Țesătură creponată din cânepă.

de vară. Și, cum avea legături cu lumea actorilor, dibuise datorită lor o dugheană care vindea costume vechi de teatru și-l rugase pe negustor să-i arate fiecare bucată mai deosebită de *chijimi* care-i trecea prin mână. Îi plăcea atât de mult țesătura, încât ajunsese să poarte vara, chiar și pe dedesubtul chimonoului, cămăși de *chijimi*.

La vremea când se îndepărtau din fața ușilor obloanele de iarnă, când vremea de primăvară începea să se moaie, în timpurile de demult se ținea întâiul târg de *chijimi* al anului. Se strângeau, veniți din depărtări, negustori angroșiști din orașele mai mari, care aveau chiar fiecare reședința lui anumită în timpul târgului. Și fiindcă se aduceau acolo pentru întâia oară pânzeturile țesute cu atâta râvnă de tinerele fete vreme de-o jumătate de an, se aduna în târg o mulțime de lume venită din satele din jur sau de mai departe. Se deschideau cu acest prilej tot felul de expoziții și dughene, și era o forfotă și-o vânzoleală ca de sărbătorile mari. Fiecare bucată de *chijimi* purta o plăcuță cu numele și satul țesătoarei, iar cele mai frumoase bucăți se alegeau și se înșirau după calitate. Nu rareori se întâmpla să-și aleagă cineva mireasa dintre harnicele țesătoare. Fetele învățau de mici să țasă, dar cele mai frumoase pânzeturi ieșeau din mâinile celor între paisprezece și douăzeci și patru de ani. Peste această vârstă nu mai reușeau să dea aceeași strălucire și prospețime țesăturii. Fetele visau să ajungă în

rândul țesătoarelor vestite, pe care le puteai număra pe degete, și-și puneau tot sufletul în munca migăloasă care le umplea zilele de iarnă, începând torsul din luna a zecea a calendarului vechi și până în luna a doua, când se termina albitul pânzeturilor. În lunile lungi și troienite, fetele nu mai făceau nimic în afară de munca aceasta, în care-și puneau toate puterile și toată dăruirea.

Printre chimonourile pe care le purta, Shimamura avea chiar unele din perioada Meiji timpurie, și pânzeturi ce vor fi fost țesute de fete către sfârșitul perioadei Edo. Chiar și acum le mai dădea la „albit în zăpadă“. Îi era destul de peste mână să trimită la albit în fiecare an hainele vechi, purtate de cine știe cine înainte, în ținutul lor de baștină. Dar, gândindu-se la truda și la strădaniile fetelor care țesuseră pânza ierni întregi, ajungea la concluzia că aceste veșminte meritau să fie albite după obiceiul vechi. Își închipuia cânepa albă întinsă pe zăpadă, împurpurată de primele raze de dimineață, până când nămeții și cânepa deveneau de un trandafiriu-aprins și nu se mai deosebeau una de alta. Când își imagina astfel albitul, simțea că dispăre din țesătură orice urmă de murdărie, mai mult chiar, se simțea el însuși purificat. Cu toate că, dându-și chimonourile pe mâna negustorului de haine vechi, nu era tocmai convins că vor fi albite după obiceiul bătrânesc.

În acest ținut al zăpezilor, rămăseseră din vremuri vechi case care se ocupau numai cu albitul. Erau puține țesătoare care albeau fiecare bucată de *chijimi* acasă. Cele mai multe le dădeau la albit. Țesăturile care urmau să rămână albe erau așternute direct pe zăpadă, îndată ce ieșeau din război, la *chijimi*-ul colorat se puneau la albit firele încă neșesute, care se atârnavă pe stinghii anume ridicate deasupra omătului. Albitul începea din luna întâi, după calendarul cel vechi, și ținea până în a doua lună. În tot acest timp nu mai vedeai câmpurile și ogoarele ninse de mulțimea pânzeturilor așternute prin tot locul.

Țesăturile și firele toarse erau lăsate în leșie, la înmuiat, peste noapte. Dimineața le spălau fetele în mai multe ape, apoi le storceau bine și le întindeau să se albească. Operația aceasta se repeta întocmai zile de-a rândul. Iar când, spre sfârșitul albitului, pânzele de *chijimi* străluceau în flăcări purpurii sub primele raze de soare, priveliștea era de o prospețime fără seamăn pe lume. Așa scriau cărțile vechi, adăugând că lucrul acela neasemuit ar fi trebuit să fie arătat neștitorilor din țările calde, care nu văzuseră omăt. Când se termina albitul, era semn pentru oamenii din țara zăpezilor că primăvara e pe-aproape.

Satele în care se făcea din vremuri vechi *chijimi* nu se aflau departe de băile termale la care venise Shimamura. Se înșirau în josul râului,

unde valea se lărgea scăpată din strânsoarea munților și dădea în câmpie. De la fereastra odăii de la han, Shimamura aproape că le putea desluși. Toate vechile târgușoare de *chijimi* aveau acum stație de cale ferată și deveniseră centre manufacturiere cunoscute.

Shimamura nu venise niciodată în miezul verii când se poartă *chijimi*, ori în toiul iernii la timpul țesutului. Așa că nu avusese prilejul să stea de vorbă cu Komako despre această țesătură vestită. Pe de altă parte, nu era în firea lui să pună întrebări, așa din senin, despre meșteșuguri tradiționale ori obiceiuri ale poporului.

Totuși, când o auzi pe Yoko cum cântă în baie melodia aceea copilăroasă, și-o închipui trăind în alt veac și fredonând același cântec în timpul torsului ori la războiul de țesut. Era ceva în vocea ei care-l făcuse să și-o închipuie astfel.

Își spunea că firul de cânepă, subțire, dar aspru, putea fi tors și țesut numai în umezeala zăpezii și numai în anotimpul friguros și întunecat, pentru a fi apoi purtat în miez de vară fierbinte, să împrășteze și să răcorească pielea. Bătrânii spuneau că așa ajung la o împerechere armonioasă forțele elementare ale întunericului cu cele ale luminii. Komako era la fel: îl înconjura pe Shimamura cu dragostea ei fierbinte, și totuși în miezul ființei ei se ghicea ceva rece. Iar el, care știa asta, se simțea cu atât mai mișcat

de înflăcărarea și de căldura pe care i le arăta numai lui. Cu toate acestea, nici măcar un atașament ca al ei n-avea formă statornică, palpabilă, ca o bucată de *chijimi*. Între alte lucruri ieșite din mână omenească, țesăturile acestea aveau o viață destul de scurtă, și totuși, purtată cu grijă, o bucată de *chijimi* veche de peste cincizeci de ani își mai păstra culoarea inițială. Shimamura se gândi, pierdut în visări vagi, că iubirea omenească nu durează nici atât. Atunci îi apărură înaintea ochilor imaginea unei Komako schimbate, care îi născuse între timp copii altui bărbat. Se sperie de gândul lui și-și spuse că numai oboseala putea să-l facă să viseze asemenea lucruri.

Rămăsese uitat în munți, departe de nevastă și de copii. Și continua să stea, nu fiindcă nu s-ar fi putut despărți de Komako sau fiindcă n-ar fi vrut să plece de lângă ea, dar devenise un obicei plăcut s-o aștepte mereu să apară în odaia lui. Cu cât vizitele ei deveneau mai insistente, cu atât se adâncea în el senzația că se depărtează tot mai mult de viața adevărată, înstrăinându-se. Se cufunda în inerție și se mulțumea să-și contemple însingurarea. I se părea fără noimă uitarea de sine cu care îl iubea ea. Komako revărsa asupra lui toată căldura ființei ei și nu primea în schimb nimic. Îi suna în minte, ca un ecou, zgomotul cu care Komako se izbea de niște pe-

reți goi. Știa că starea aceasta n-are să mai dureze mult.

Își propuse ca, după întoarcerea la Tokyo, să nu mai revină aici, cel puțin o bună bucată de vreme.

Timpul se răcise destul de mult. Shimamura se așeza tot mai aproape de *hibachi*, în care mocneau cărbunii aprinși. Ceainicul vechi de metal, adus din Kyoto, pe care proprietarul hanului i-l pusese la dispoziție în semn de prețuire, scotea un șuierat subțire ca o boare de vânt printre ramuri de pini. Șuieratul vântului nu avea un singur ton în acest ceainic. Se auzea un sunet apropiat și altul mai subțirel, ca venit de departe. Îndărătul lor parcă suna încetișor un clopoțel mic de tot. Shimamura își plecase urechea și asculta încordat clopoțelul ceainicului, până când sunetul fin și îndepărtat se împleti cu un zgomot de pași mărunți, și lângă el apăru Komako. Bărbatul se sperie. Îi deveni deodată limpede că nu mai avea mult de stat aici.

Shimamura se gândi să meargă prin satele în care se făcea *chijimi*. Hotărî să plece, poate și în speranța că asta îi va ușura despărțirea de hanul lui cu izvoare calde. Dar nu știa în care dintre târgușoarele înșirate de-a lungul văii să se oprească. N-avea chef în nici un caz să viziteze orășelele

mai mari, noile centre textile din regiune, așa că se dădu jos într-o haltă mică și părăsită.

După ce merse un timp la întâmplare, nimeri pe strada principală a târgului, care fusese pe vremuri stație de poștă.

Acoperișurile caselor se lăsau foarte jos, sprijinite de șiruri de stâlpi aliniați pe ambele laturi ale străzii. Privite din afară, casele semănau cu niște dughene vechi din Edo. Acoperișurile se împreunau deasupra străzii, așa că pe vreme de nămeți mari puteai trece de la o casă la alta pe dedesubt, ca printr-un coridor. Streșinile se legau și ele una de alta cât ținea strada, de-a lungul șirurilor de case. Astfel, nefiind loc liber între locuințele vecine, zăpada era aruncată iarna de pe case drept în mijlocul străzii, unde se înălța în grămezi. Ca să poată trece de pe o parte a străzii pe alta, oamenii săpau din loc în loc tuneluri în zidul de omăt.

În stațiunea termală nu erau case legate ca aici, așa că Shimamura vedea acum pentru prima dată acoperișuri îmbucate. Se plimba minunându-se de tot ce vedea în jur, rătăcea pe sub streșini, în umbra deasă dindărătul stâlpilor de lemn, dintre care unii erau înfiți strâmb în pământ și aveau piciorul mâncat de putregai. Shimamura își închipui rânduri-rânduri de strămoși vegetând închiși în casele întunecoase cufundate sub troiene de zăpadă.

După impresiile culese în acest târgușor, viața țesătoarelor de *chijimi*, care petrecuseră ierni lungi aplecate deasupra lucrului, nu părea să fi fost nici pe departe atât de luminoasă ca țesăturile ieșite din mâinile lor. Shimamura se gândea la ele purtându-și pașii alene prin vechiul târgușor de *chijimi*.

O scriere veche care trata despre această țesătură cita un vers al poetului Shintōgyoku, din epoca Tang, adăugând că multă era truda și puțin câștigul din țesutul unei bucăți de *chijimi*. Și că acest lucru se vădea ușor dacă socoteai că numai fetele casei, iar nu lucrătoare angajate, stăteau la războaiele de țesut.

Țesătoarele acelea fără nume, care trudiseră îndelung la câte o pânză, nu mai trăiau, dar minunatele lor țesături se mai aflau prin câte un loc, cusute în chimonouri luxoase ce încă mai răco-reau în timpul verii cu prospețimea lor trupuri alintate și leneșe de oameni bogați. Nu era nimic deosebit în supraviețuirea pânzeturilor, și totuși lui Shimamura i se păru un lucru uimitor. Se întreba când și unde le era dat acestor haine, care absorbiseră în ele toată căldura unui suflet de fată, să treacă asupra altor oameni câte o fărâmə din acea căldură. Tot gândindu-se așa, ieși de sub streșini în mijlocul străzii.

Aceasta străbătea târgul în linie dreaptă, ca pe vremea când aici nu era decât o haltă de poștă.

Era pesemne drumul care ducea până la stațiunea termală. Pe acoperișuri erau bârne, ținute în loc cu pietroaie.

Stâlpii de sub streșini lăsau umbre tot mai lungi. Lumina se împuțina pe nesimțite. Seara era pe-aproape.

Shimamura nu mai avea nimic de văzut în târgușorul acesta, așa că luă trenul de întoarcere. Totuși, coborî la una dintre primele halte, în alt târg, care i se păru aidoma cu cel dinainte. Își purtă pașii fără țință pe ulicioare și, fiindcă-i era frig, mâncă într-o prăvălioară o porție de tăiței. Prăvălia care vindea tăiței se afla chiar pe malul râului, probabil același râu care trecea și prin satul cu izvoare calde. Pe pod mergeau niște călugărițe budiste, câte două, câte trei. Purtau în picioare sandale din pai împletit și unele aveau pălării mari, rotunde, de pai, ce le atârnav pe spate, legate cu o panglică în jurul gâtului. Păreau să vină de la cerșit. Semănau cu un cârd de ciori, întorcându-se grăbite la cuiburile lor.

— Câte călugărițe sunt pe-aici! observă Shimamura, mai mult ca să lege o conversație cu stăpâna dughenei.

— Da, e o mănăstire pe-aproape. Dar acuși vin zăpezile, și-atunci nu mai coboară ele așa de ușor de la munte.

Dincolo de râu se înălța un pisc albit de prima ninsoare. Mai era încă luminat, în timp ce jos se lățiseră umbrele serii.

În ținutul acesta, de cum cad frunzele și suflă vântul mai rece, zilele friguroase și mohorâte se țin lanț. Cerul plumburiu prevestește mereu ninsoare. Vârfurile munților se îmbracă în alb până departe. Prin partea locului li se spune „piscuri încercuite“. Și mai au locurile acestea un semn deosebit: așa cum în alte părți urlă marea, pe-aici muntele are un vuiet al lui, ca un mormăit îndepărtat de tunet, care vine din adâncuri. „Mormăie măruntaiele muntelui“ – spun atunci oamenii. Când se zăresc piscurile „încercuite“ și încep să „mormăie măruntaiele“, înseamnă că zăpezile mari sunt pe-aproape. Shimamura citise toate astea într-o scriere de demult.

În dimineața când ascultase, stând încă în așternut, recitățile oaspeților veniți să admire frunzele de toamnă, în dimineața aceea căzuse prima ninsoare. Se întreba dacă în anul acesta s-au auzit marea și muntele vuind. De când stătea atât de mult singur, vorbind numai cu Komako, simțurile îi deveniseră parcă mai ascuțite. În timp ce se gândea la vuietul mării și-al muntelui, i se păru că-i sună în urechi un muget îndepărtat.

— Călugărițele se retrag toată iarna la mănăstire, nu-i așa? Oare câte or fi?

— Vai, sunt grozav de multe călugărițe pe-aici.

— Și ce fac în timpul lunilor lungi de iarnă? Prin locurile astea se țesea pe vremuri mult *chijimi*. Oare călugărițele mai țes și acum?

Femeia se mulțumi să zâmbească la întrebările lui curioase.

Două ore încheiate așteptă Shimamura în gară să vină un tren. Se stinseră între timp luminile palide ale amurgului și se lăsă un ger tăios, care făcea parcă stelele să sclipească mai tare. Își simțea picioarele înghețate.

Se întoarse în satul cu izvoare calde, întrebându-se ce rost a avut, la urma urmei, să pornească la drum. Taxiul traversă calea ferată și trecu pe lângă păduricea de cedri care înconjura templul. Apoi, în față apărură luminile unei case singuratice la marginea drumului. Recunoscuseră îndată micul restaurant Kikumura.

În fața intrării sporovăiau câteva gheișe. Îi trecu prin minte că poate e și Komako printre ele, dar n-avu vreme să-și isprăvească gândul, că o și zări.

Taxiul încetini. Probabil auzise și șoferul de povestea lor, fiindcă mergea acum foarte încet. Shimamura întoarse capul în cealaltă parte și privi preocupat pe fereastra din spate. Urmele roților în zăpadă se deslușeau până departe, luminate de stele.

Mașina ajunsese în dreptul fetei. Cu o mișcare neașteptată, Komako sări brusc, cu ochii închiși, pe treapta portierei. Fără să oprească, taxiul continuă să urce dealul încet. Komako se ghemuise, agățată de clanța ușii. Sărise cu o asemenea forță,

de parcă ar fi absorbit-o mașina. Lui Shimamura gestul nu i se păruse ciudat sau primejdios, și o căldură blândă îl învălui. Fata ridică mâna, de parcă ar fi vrut să îmbrățișeze fereastra. Mâneca largă a chimonoului i se răsfrânse, și mătasea roșie a cămășii de dedesubt se revărsă peste geamul din fața ochilor lui Shimamura, care tremura pătruns de frig.

Komako își lipi fruntea de geam și-i strigă cu voce subțire:

— Unde-ai fost?... Ei, te-am întrebat unde-ai fost?

— Bagă de seamă să nu cazii! Tare mai ești nesocotită! îi răspunse el, tot strigând, dar cu un soi de alintare în voce.

Ea deschise portiera și-i căzu pe genunchi. Dar în același moment mașina opri. Ajunseseră la poalele muntelui.

— Acum îmi spui pe unde-ai umblat?

— Ei, asta-i bună!

— Pe unde?

— N-are nici o importanță.

Shimamura observă cu oarecare uimire că fata purta un chiono cu tivul lat, ca gheișele.

Șoferul tăcea. Shimamura se simți încurcat, șezând așa, cu ea alături, în mașina care nu mai putea înainta.

— Hai să coborâm.

Komako își puse amândouă mâinile pe genunchii lui.

— Vai ce înghețat ești! Teribil de rece! De ce nu m-ai luat cu dumneata?

— Să te fi luat cu mine?

— Cum adică? O, ce ciudat ești!

Râse înveselită. Apoi se dădu jos și urcă în fugă treptele de piatră.

— Te-am văzut când ai plecat. Era trecut de două, oricum înainte de trei după-masă, nu-i așa?

— Da?

— Am auzit zgomotul motorului și-am ieșit din casă. Am fugit să te văd. Dar cred că nici nu te-ai uitat îndărăt. Am dreptate?

— Cum?

— Nici nu te-ai uitat îndărăt. De ce nu te-ai întors deloc?

Shimamura era nedumerit.

— Nu știai că mă uit după dumneata?

— Sigur că nu știam.

— Ei, poftim! Mi-am închipuit eu, zâmbi ea veselă și se rezemă cu umărul de el. De ce nu m-ai luat și pe mine? Ai înghețat de tot. Asta nu-mi place.

Ca din senin izbucni de undeva urletul unei sirene de incendiu. Se întoarseră amândoi într-acolo.

— Arde! Arde!

— Un incendiu!

Undeva, de la mijlocul satului, se ridicau flăcări. Komako scoase câteva strigăte scurte și se

agăță de mâna bărbatului. Deasupra fumului gros și negricios se înălțau din când în când limbi de foc, care se retrăgeau însă repede. Flăcările păreau să se prelingă de-a lungul streșinilor, lingând acoperișul de jur-împrejur.

— Unde arde? Parcă e aproape de casa profesoarei de *shamisen*. Acolo unde ai stat tu.

— Nu-i acolo.

— Atunci unde?

— Ceva mai la deal. Lângă gară.

Deodată limbile de foc se înălțară sus, deasupra acoperișurilor.

— Vai, e magazia viermilor de mătase! Magazia! Vai de mine, a luat foc tocmai magazia! repeta întruna Komako.

Își îngropă fața în umărul lui.

— Magazia! Arde!

Flăcările se înteteau, dar privit de sus, de sub munte, incendiul părea un joc de copii, pierdut sub bolta uriașă spuzită de stele. Impresia aceasta nu ținu însă mult, căci îi ajunseră și pe ei agitația și panica ce se răspândeau de la locul incendiului. Atunci li se păru că aud flăcările trosnind aproape. Bărbatul luă în brațe trupul plăpând al gheișei.

— Nu te speria! Hai, nu te speria.

Ea se văita întruna, clătinând din cap. Apoi începu să plângă. Căpșorul ei, pe care-l ținuse de-atâtea ori în palme, i se păru mai delicat ca oricând. Îi simți zvâcnirea vinelor de la tâmple.

O îmbrățișa strâns, fără s-o întrebe de ce a apucat-o plânsul când a văzut că arde magazia cu viermi de mătase.

Tot atât de neașteptat cum izbucnise în plâns, Komako se opri deodată și-și ridică fața de pe umărul lui:

— Asta e: trebuia să ruleze un film acolo, chiar în seara asta. O fi plin de lume în magazie. Ce-o fi acolo acum!

— Groaznic.

— Câți or fi răniți?... Poate sunt și morți.

O luară la fugă amândoi, urcând treptele de piatră spre han. De sus se auzeau voci. La han se vedeau deschise ferestrele în multe camere de la etaj. Pe coridorul luminat ieșiseră oameni să privească incendiul. În grădinița din față era un strat de crizanteme veștejite, ale căror contururi se deslușeau slab în lumina de la han, sau poate în lumina stelelor. O clipă păru să ajungă până la ele chiar un reflex al flăcărilor incendiului. Îndărătul stratului de crizanteme stăteau alți oameni în picioare. Vreo trei-patru oameni de la han coborâră în grabă treptele. Komako îi strigă:

— Spuneți-mi, arde magazia?

— Da, magazia.

— Sunt răniți? E cineva rănit?

— Îi scoate acum pe toți afară. Pe rând. A luat foc filmul și de la el flăcările s-au întins repede. Așa mi-au spus la telefon.

Omul ridică un braț, ca și cum ar fi făcut vânt unui obiect nevăzut.

— Așa îi aruncă pe copii de la etaj, unul câte unul.

— Vai de mine, ce-i de făcut?

Komako începu să alerge în urma oamenilor, coborând treptele spre sat. Un alt grup o ajunse din urmă. Ea fugea acum mai repede, prinsă între rândurile lor. Shimamura porni și el într-acolo.

Jos, la capătul treptelor de piatră, nu mai văzură flăcările, ascunse de acoperișuri. Numai vârfurile limbilor de foc mai țâșneau din când în când deasupra caselor. Urletul tot mai apropiat al sirenei întetea neliniștea, și oamenii se îmbulzeau din ce în ce mai grăbiți spre locul incendiului.

— Ai grijă să nu cazi. E înghețată zăpada.

Komako se întoarse spre el și stătu o clipă locului.

— Oricum, n-am ce face. Te rog, nu veni mai departe. Ne vede lumea împreună.

De fapt, avea dreptate. El n-avea ce să caute acolo. Văzu la picioarele lui calea ferată. Ajunsese la pasajul peste șine.

— Calea Laptelui! Ce minunăție! murmură Komako și începu din nou să fugă, cu privirile îndreptate spre cer.

Își ridică și el ochii în sus, și nu-și putu opri un strigăt de uimire. Îl izbi senzația că e purtat

pe sus și trupul lui plutește în mijlocul puzderiei de stele. Calea Laptelui îl absorbea în imensitatea ei luminoasă. Era oare același fluviu scânteietor care i se arătase rătăcitorului Bashō deasupra oceanului înspumat? Calea cerului se revărsa nudă spre pământ, într-o îmbrățișare uriașă. Era, în căderea ei, amețitoare ca o dorință înfricoșată. Lui Shimamura i se păru că propria lui umbră, mărunță și neînsemnată, e proiectată în nesfârșirea copleșitoare a Căii Laptelui, în care luceau nu numai stelele, una câte una, ci pe alocuri se desfăcea în scântei argintii chiar vălul alb, nebulos dintre ele; atât era de limpede noaptea. Adâncimea ei fără fund îi fascina privirile.

O strigă pe Komako.

— Sunt aici! Vino după mine! se auzi răspunsul ei.

Fata fugea spre munte, peste al cărui trup greoi și întunecos se prăvălea torentul de stele. Își ridicase poalele chimonoului, și la fiecare mișcare se zăreau câte o clipă faldurile roșii de dedesubt. Roșul acela aprins atingeza zăpada scânteietoare. Într-un moment, bărbatul ajunsese lângă ea. Komako încetini pasul și lăsă din mână poalele chimonoului. Se agăță de el.

— Totuși vii?

— Vin și eu.

— Mereu în fugă după senzații noi, spuse ea în timp ce-și ridica iar poalele chimonoului. O să râdă toți de mine. Întoarce-te, te rog!

— Îndată. Mai vin numai câțiva pași.

— Ești tare rău. O să bârfească tot satul dacă apar acolo cu dumneata.

El înțelese și se opri. Atunci fata îl trase ușurel de mânecă, trecând cu pași mărunți pe lângă el.

— Așteaptă-mă undeva pe-aici. Mă întorc numaidecât. Unde ne întâlnim?

— Mi-e indiferent unde te aștept.

— Atunci să mai mergem câțiva pași împreună.

Dar îndată se răzgândi, îl fulgeră cu privirea și scutură din cap cu putere:

— Nu! Nu mai vreau!

Și se aruncă la pieptul lui. Shimamura se dădu un pas înapoi. Ochii îi căzură asupra unui răzor de ceapă, care ieșea de sub zăpada subțire, la marginea drumului.

— Nenorocita de mine! izbucni Komako, și începu să reverse asupra lui un torent de cuvinte: Daa, ai spus că sunt bună! Cum poate să spună așa ceva un om care pleacă? Cum poate?

Shimamura o vedea parcă în fața ochilor, așa cum stătuse ghemuită pe rogojină zgândărint-o cu acul de păr.

— M-ai făcut să plâng atunci. Am ajuns acasă și m-a apucat plânsul. Mă îngrozesc când mă gândesc că va trebui să mă despart de dumneata. Dar mai bine pleacă odată! Pleacă mai repede. N-am să uit niciodată cât m-ai făcut să plâng.

Îl apucă o milă nesfârșită la gândul că vorbele lui greșit înțelese au putut s-o rănească atât de adânc. Dar tocmai atunci izbucniră strigăte dinspre locul incendiului. Din nou se ridică o vâlvătaie uriașă, împrăștiind scânteii spre cerul întunecat.

— Iar s-a întetit! Arde cu furie!

Uitându-și gândurile, începură amândoi să fugă alături. Ea alerga repede și ușor. Abia atingea zăpada înghețată cu sandalele de lemn. Își ținea brațele lipite de corp, aproape nemișcate, în timp ce fugea. Își strânsese parcă toată energia în coșul pieptului. Shimamura privea cu plăcere silueta micuță. Cum se uita tot timpul după ea, el, care și așa își mișca greu trupul scurt și îndesat, începu curând să gâfâie. Deodată Komako se opri, cu respirația tăiată de fugă, și se aruncă în brațele lui.

— Îmi lăcrimează ochii de frig.

Avea obrajii înroșiți de ger, numai în jurul ochilor era palidă și înghețată. Și el își simțea ochii umezi. Când îi ridică spre cer, Calea Laptelui îi umplu din nou privirea. Se strădui să-și rețină lacrimile.

— În fiecare noapte se vede Calea Laptelui ca acum?

— Calea Laptelui? Da, dar azi e o minunăție. Atât de limpede!

I se păru că noianul de stele se revarsă în direcția în care fugeau ei. Chipul fetei lucea suav

în lumina puțină. Linia nasului ei subțire se topea în umbră. Nu-i venea să creadă că fluviul orbitor de stele de deasupra aruncă o lumină atât de palidă. Jos, pe pământ, penumbra era mai deasă decât în nopțile cu lună, pe când pe cer era o strălucire limpede și tăioasă. În lumina firavă, care n-avea putere să arunce umbre pe pământ, chipul gheișei apărea împietrit ca o mască veche. I se părea chiar că această mască emană totuși un parfum de femeie.

Din nou avu impresia că imensitatea Căii Laptelui se revarsă, îmbrățișând parcă în nesfârșirea ei pământul. Noianul de stele se scurgea prin ființa lui ca o lumină polară, îmbăindu-l, iar el se închipuia purtat departe, undeva la capătul pământului. O spaimă nesățioasă umplea singurătatea imensă și rece.

— După ce voi pleca de aici, am să duc o viață foarte liniștită și serioasă, se întoarse spre el Komako, în timp ce-și îndrepta cu mâna părul la tâmple.

După câțiva pași se opri.

— Ce-ai făcut? Nu vreau să vii cu mine.

Bărbatul rămase pe loc.

— Așa e bine. Așteaptă-mă. Pe urmă am să vin cu dumneata la han.

Îi făcu semn cu mâna, apoi se îndepărtă și dispăru în direcția muntelui. Făptura ei mărunță fu înghițită de noapte.

Sub bolta spuzită, somptuos decorată de Calea Laptelui, conturul muntelui se cufunda greoi în întuneric. Când o luă și el din loc, nu mai putu zări silueta fetei care pierise îndărătul caselor.

Se auzea de undeva un îndemn ritmic, strigat la unison de voci aspre, bărbătești. Curând apăru în stradă o pompă de apă trasă de câțiva oameni. În urma ei se îmbulzeau o mulțime de gură-cască. Ajunse și el pe strada principală.

Apăru apoi încă o pompă, pe care o lăsă să treacă pe lângă el și porni să alerge în urma ei. Era o pompă veche de mână, din lemn. O mână de oameni se înhămasse la ea și mai erau mulți alții în jur, gata să le sară în ajutor. Pompa era caraghios de mică.

Și Komako se dădu la o parte și rămase la marginea drumului până trecu convoiul. Apoi îl zări pe Shimamura și se apropie de el. Mulțimea de oameni care se dăduse la o parte pentru câteva clipe năvăli din nou în stradă. Cei doi fură prinși în șuvoiul de oameni care se îndrepta spre locul incendiului.

— Tot ai venit până aici? Nu-ți poți stăpâni curiozitatea?

— Mă rog, dacă vrei tu să-i zici așa. E destul de pricăjită pompa asta. Cred că-i veche, rămasă din epoca Meiji.

— Așa o fi. Vezi să nu cazi!

— E cam lunecos pe-aici.

— Ei, ar trebui să vezi cum e după ce viscoleşte câte o noapte întreagă. Dar ştiu că n-o să vii atunci. E vremea când se ascund fazanii şi iepurii de câmp prin casele oamenilor.

Vocea ei senină şi însufleţită se modula în ritmul strigătelor bărbaţilor şi al paşilor mulţimii. Shimamura se simţi şi el cuprins de avântul lor.

Deodată ajunseră până la urechile lor trosniturile şi pârâiturile grinzilor în flăcări. În faţa lor se ridicau limbi înalte de foc. Komako se agăţă de braţul bărbatului. Streşinile scunde, luminate intermitent de flăcări, recădeau mereu în umbră. În jocul de lumină şi întuneric, acoperişurile păreau să respire. La picioarele celor doi curgea apa de la pompe în pârâiaşe. Se opriră odată cu ceilalţi, ca şi cum făcuseră parte totdeauna din mulţimea lor. Îi ajunse un miros ca de gogoşi de mătase arse. Ici şi colo vorbea câte cineva despre foc, povestind cum se aprinsese pelicula, cum fuseseră aruncaţi copiii, unul câte unul, de la etaj. Din fericire, nu erau răniţi, iar în magazie nu fuseseră nici măcar coconi de mătase, ori orez.

Totuşi, deasupra glasurilor acestora izolate, domnea peste marea de capete o tăcere apăsătoare, care unea mulţimea într-un bloc compact. Stăteau cu toţii cu sufletul la gură şi parcă le pierise glasul. Se uitau ţintă la flăcările care trosneau şi la apa care ţâşnea din furtun.

Din când în când, mai sosea în fugă câte un întârziat și se pornea să strige după câte o rudă. Din mulțime răspundea cineva, și atunci se auzeau strigăte de bucurie de ambele părți. Numai vocile acestea răzlețe mai însuflețeau sumbrul spectacol. Sirena se oprise din sunat.

Ca să nu fie văzut alături de Komako, Shimamura se îndepărtă discret și rămase îndărătul unui cârd de copii, privindu-i cum se trag înapoi, speriați de căldură. Zăpada de sub picioare se muia. În fața zidului de oameni, toată zăpada se topise de căldura focului și de șuvoaiele de apă; oamenii călcau acum în noroi.

În partea dinspre câmp, unde se oprise Shimamura, se îngrămădiseră cei mai mulți, veniți în fugă din strada principală.

Focul se răspândise dinspre intrarea magaziei, unde se găsea aparatul de proiecție. Jumătate din magazie fusese până acum mistuită de flăcări, dar scheletul de stâlpi și grinzi mai stătea încă în picioare, fumegând. Fiindcă acoperișul fusese de șindrilă și pereții de scânduri, fumul nu se grămădisise. Acoperișul inundat de apa din pompe nu mai ardea, dar flăcările se răspândiseră mai departe. Toate cele trei pompe erau îndreptate spre foc. În toate părțile săreau scânteii și de pretutindeni se ridica un fum înecăcios.

Scânteile păreau să se răspândească prin puzderia de stele. Shimamura avu din nou senzația

că e purtat pe sus, într-un fel absorbit de Calea Laptelui. Fumul se ridică și el spre fluviul de stele, înaintând parcă împotriva torentului lor. Câte un fir de apă răzleț se răsfirea din când în când pe deasupra acoperișului și atunci se prefăcea în aburi. În picăturile minuscule se răsfrângea o clipă întreaga Cale-Lactee.

Komako se apropiase pe nesimțite de el și deodată îi strânse mâna în pumnul ei mic. Shimamura își întoarse fața spre ea, dar continuă să tacă. Fata privea flăcările cu ochi nemișcați, și pe chipul ei îmbujorat, cu o expresie gravă, licăreau reflexele mișcătoare ale flăcărilor. Bărbatul simți că îl îneacă o emoție puternică. Fetei i se despletise părul și linia gâtului ei trăda încordarea. Când o atinse cu mâna, descoperi că degetele îi tremurau. El avea mâinile calde, ale ei erau însă fierbinți. Fără să știe de ce, Shimamura era sigur că despărțirea nu era departe.

Stâlpii de la intrarea magaziei se pierdură iar într-o vâlvătaie puternică. Un jet de apă fu îndreptat într-acolo și grinzile se înclinaseră în mijlocul aburilor, gata să se prăbușească.

Apoi, mulțimea întreagă își opri respirația: trupul unei femei se prăbuși în fața lor.

Magazia avea la etaj un fel de balcon, ca la teatru. Nu era prea înalt și căderea durase numai o frântură de secundă, totuși avuseseră timp s-o recunoască. Trupul căzuse într-un fel ciudat,

ca o păpușă. Într-o clipă, își dăduseră seama că femeia era inconștientă. Căzuse fără zgomot și, fiindcă pământul era muiat de apă, nu se ridică nici măcar praful. În răgazul dintre momentele de acalmie și flăcările proaspăt izbucnite, se petrecuse prăbușirea aceasta ciudată. Tocmai când una din pompe îndrepta un șuvoi de apă spre focul care mai pâlâia sus, în vârf, apăru trupul acela de femeie. Așa se petrecuseră lucrurile. Plutise parcă prin aer. Shimamura avu o tresărire, dar nu simți nici primejdie, nici panică. Era ca o nălucă din altă lume, cu totul ireală. Trupul rigid se îndoii apoi în aer, căpătând un fel de moliciune de păpușă, o lipsă de împotrivire ca a unui obiect aruncat. Arăta ca o plăsmuire în care viața și moartea se opriseră deodată. Shimamura se gândi, surprins, că ar putea cădea cu capul în jos sau că și-ar putea prinde șoldul ori picioarele sub ea. I se păruse că e așa, dar totuși trupul căzu perfect orizontal.

Komako scoase un țipăt scurt și-și acoperi ochii cu mâinile. El, în schimb, continua să se uite într-acolo fără să clipească măcar.

Când avusese timp să-și dea seama că e Yoko? Țipătul fetei de lângă el și oftatul mulțimii se petrecuseră în aceeași clipă. Trupul lui Yoko se chirci într-un spasm, lovindu-se de pământ.

La țipătul acela de spaimă, Shimamura se cutremură. Când văzu convulsia trupului, îl tre-

cură fiori reci până în vârful picioarelor. Îl copleși deodată o durere nelămurită și inima începu să-i bată cu putere.

Trupul fetei avusese o convulsie scurtă, după care rămase inert la pământ. Cu o clipă înainte, el îi recunoscuse fața și chimonoul cu motive de săgeți pe fond roșu. Yoko căzuse pe spate, și poalele chimonoului rămaseră ridicate până deasupra genunchilor. Cu toată izbitura pe pământul tare, trupul n-avu nici o mișcare în afară de spasmul acela scurt. Shimamura nu se putu gândi la moarte, simți doar că în ea viața se schimbă în altceva.

Câteva grinzi de la etaj se înclinară și prinseră să ardă deasupra chipului fetei. Yoko avea ochii închiși – ochii ei care știuseră să privească atât de pătrunzător. Bărbia îi era îndreptată în sus și gâtul rămăsese întins. Pe obraz pâlpâiau reflexele flăcărilor.

Cu ani în urmă, în trenul care-l aducea spre Komako, spre satul cu izvoare calde, Shimamura privise o luminiță din câmpie care plutea peste chipul lui Yoko în fereastra transformată în oglindă. Amintirea îl cutremură acum. Într-o clipă, îi trecură prin fața ochilor toți anii de când o cunoștea pe Komako. Cât de dureroși și de triști i se păreau!

Komako sărise de lângă el îndată după ce-și acoperise fața țipând. Mulțimea își ținea încă răsufierea.

Printre grinzile înnegrite în care mai mocnea focul și care zăceau în băltoace de apă, Komako se repezi, târând după ea trena chimonoului de gheișă. O ridică pe Yoko la piept și porni înapoi cu ea; capul celeilalte atârna sub fața ei vizibil încordată. Yoko părea absentă, de parcă-și trimisese sufletul undeva departe. Komako o purta în brațe și nu puteai ști dacă-și poartă victima sau poate, dimpotrivă, pedeapsa.

Mulțimea năvăli din toate părțile, înconjurându-le cu strigăte.

— Plecați de-aici! Dați-mi pace! se auzi țipătul lui Komako. Fata asta și-a pierdut mințile! Și-a pierdut mințile! mai strigă ea cu sălbăticie.

Shimamura încercă să se apropie, dar fu împins la o parte de câțiva bărbați, care o smulseră pe Yoko din brațele celeilalte. Se dădu un pas înapoi, să-și regăsească echilibrul. Când își ridică privirea spre cer, Calea Laptelui păru să se năruie cu un zgomot asurzitor în adâncurile finței lui.

În colecția **Raftul Denisei** au apărut

- Ismail Kadare, *Cronică în piatră. Vremea nebuniei*
Jon Krakauer, *În sălbăticie*
Tash Aw, *Harta lumii nevăzute*
Nicole Krauss, *Marea casă*
Virginia Woolf, *Doamna Dalloway*
Horace McCoy, *Și cailor se împușcă, nu-i așa?*
Virginia Woolf, *Valurile*
J.M. Coetzee, *Tinerete*
Hong Ying, *Concubina din Shanghai*
Dave Eggers, *Opera sfâșietoare a unui geniu năucitor*
Giovanni Arpino, *Parfum de femeie*
Nagai Kafū, *Komayo. Povestea unei gheșe*
Ismail Kadare, *Spiritus*
Jeanne Kalogridis, *Eu, Mona Lisa*
Taichi Yamada, *N-am mai visat de mult că zbor*
Nikos Kazantzakis, *Raport către El Greco*
Stefan Zweig, *Douăzeci și patru de ore din viața unei
femei*
Alessandro Baricco, *Emaus*
Paula McLain, *Soția din Paris*
Kaui Hart Hemmings, *Descendenții*
Yasunari Kawabata, *Valsul florilor*
Martin Suter, *Un prieten perfect*
Vanessa Diffenbaugh, *Limbajul florilor*
J.M. Coetzee, *Miezul verii*

Mo Yan, *Obosit de viață, obosit de moarte*
Aleksandr Soljenițin, *O zi din viața lui Ivan Denisovici*
Michela Murgia, *Accabadora*
Jon Krakauer, *În aerul rarefiat*
Anuradha Roy, *Valurile pământului*
Virginia Woolf, *Orlando*
Yasushi Inoue, *Pușca de vânătoare*
Kate Morton, *Orele îndepărtate*
Yukio Mishima, *Templul de aur*
John Fante, *Vise de pe Bunker Hill*
Jan Koneffke, *Cele șapte vieți ale lui Felix K.*
Yasunari Kawabata, *Frumusețe și întristare*
Ludmila Ulițkaia, *Fetițele. Rude sărmâne*
Kathryn Wagner, *Dansatoarea lui Degas*
Rui Zink, *Cititorul din peșteră*
Care Santos, *Încăperi ferecate*
Ismail Kadare, *Cina blestemată*
Yukio Mishima, *Sete de iubire*
Giovanni Papini, *Povestiri stranii*
Ann Patchett, *Fascinație*
Tom Rachman, *Imperfecționistii*
Jay Parini, *Rătăcirile lui Herman Melville*
Sawako Ariyoshi, *Parfum de curtezană*
F. Scott Fitzgerald, *Marele Gatsby*
F. Scott Fitzgerald, *Blândețea nopții*
Sarah Dunant, *Sânge și splendoare*
Mo Yan, *Baladele usturoiului din Paradis*
Yōko Ogawa, *Hotel Iris*
Zelda Fitzgerald, *Acordă-mi acest vals*
Simone de Beauvoir, *Femeia sfâșiată*
Ellis Avery, *Ultimul nud*
Katherine Govier, *Fiica lui Hokusai*
J.M. Coetzee, *Copilăria lui Isus*
Thomas Mann, *Alesul*

Nick Hornby, *Adio, dar mai stau puțin*
Alessandro Baricco, *Mr Gwyn*
Yasushi Inoue, *Maestrul de ceai*
Kurt Vonnegut, *Tabachera din Bagombo*
Anthony Burgess, *Portocala mecanică*
Richard Bach, *Pescărușul Jonathan Livingston*
Mo Yan, *Broaște*
Sorj Chalandon, *Al patrulea zid*
Hélène Grémillon, *Confidentul*
Yasunari Kawabata, *Maestrul de go*
Knut Hamsun, *Pan. Victoria*
Kate Morton, *Păzitoarea tainei*
J.M. Coetzee, *Așteptându-i pe barbari*
Richard C. Morais, *Madame Mallory și micul bucătar indian*
Yasunari Kawabata, *Frumoasele adormite*
James Meek, *Invaziile inimii*
António Lobo Antunes, *Inima inimii*
Nikos Kazantzakis, *Căpitanul Mihalis*
Giuseppe Berto, *Răul ascuns*
Paolo Giordano, *Corpul uman*
Mo Yan, *Țara Vinului*
Liza Dalby, *Povestea doamnei Murasaki*
Oscar Wilde, *Portretul lui Dorian Gray*
Patrick Modiano, *Micuța Bijou*
Patrick Modiano, *Strada Dughenelor Întunecoase*
Bob Dylan, *Tarantula*
Ludmila Ulițkaia, *Medeea și copiii ei*
William Golding, *Beznă clară*
Karen Blixen, *Povestiri de iarnă*
Evgheni Vodolazkin, *Laur*
Kidō Okamoto, *Fiica negustorului de sake*
Ismail Kadare, *Podul cu trei arce*

Therese Anne Fowler, *Z. Un roman despre Zelda Fitzgerald*

Alessandro Baricco, *Mătase*

Anthony Burgess, *Ochii doamnei mele*

Hilary Mantel, *O regină pe eșafod*

Lena Andersson, *Pasiune pură*

Yasunari Kawabata, *Păpădiile*

Marguerite Yourcenar, *Memoriile lui Hadrian*

Knut Hamsun, *Foamea*

Yasunari Kawabata, *O mie de cocori*

Rui Zink, *Instalarea fricii*

Su Tong, *Lumea de orez*

Javier Cercas, *Legile frontierei*

J.M. Coetzee, *Elizabeth Costello*

Karen Blixen, *Din inima Africii*

Patrick Modiano, *Orizontul*

Michel Houellebecq, *Supunere*

Thomas Mann, *Mărturisirile escrocului Felix Krull*

Anthony Marra, *Constelația fenomenelor vitale*

Jennifer Cody Epstein, *Zei pedepselor cerești*

Hélène Grémillon, *Tangou pentru Lisandra*

Martin Page, *M-am hotărât să devin prost*

Salvador Dalí, *Chipuri ascunse*

Ann Leary, *Ora de aur*

Lydie Salvayre, *Să nu plângi*

Yōko Ogawa, *Profesorul și menajera*

Evgheni Vodolazkin, *Soloviov și Larionov*

Lesley Downer, *Puntea viselor*

Kyung-sook Shin, *Voi fi acolo*

Alessandro Baricco, *De trei ori în zori*

Thomas Mann, *Lotte la Weimar*

Cees Nooteboom, *Pierdutul paradis*

Yasunari Kawabata, *Țara zăpezilor*

În seria de autor **Eric-Emmanuel Schmitt**
au apărut

Milarepa
Domnul Ibrahim și florile din Coran
Oscar și Tanti Roz
Viața mea cu Mozart
Copilul lui Noe
Secta Egoiștilor
Evanghelia după Pilat
Cea mai frumoasă carte din lume
Pe când eram o operă de artă
Concert în memoria unui înger
Visătoarea din Ostende
Cei doi domni din Bruxelles
Elixirul iubirii
Femeia în fața oglinzii

În seria de autor **Herta Müller** au apărut

Leagănul respirației
Încă de pe atunci vulpea era vânătorul
Călătorie într-un picior
Omul este un mare fazan pe lume
Mereu aceeași nea și mereu același neică
Ținuturile joase
Astăzi mai bine nu m-aș fi întâlnit cu mine însămi

În seria de autor **Isabel Allende** au apărut

Casa spiritelor
Zorro
Fiica norocului
Eva Luna
Povestirile Evei Luna
Paula
Despre dragoste și umbră
Portret în sepia
Țara mea inventată
Inés a sufletului meu
Planul infinit
Suma zilelor
Insula de sub mare
Caietul Mayei
Dragoste
Jocul Ripper

În seria de autor **Fernando Pessoa** au apărut

Cartea neliniștirii
Opera poetică
ULTIMATUM și alte manifeste
Cronica vieții care trece

În seria de autor **James Joyce** au apărut

Oameni din Dublin
Portret al artistului la tinerețe

În seria de autor **T.S. Eliot** au apărut

Opere poetice: 1909-1962
Eseuri alese. Critică literară

În seria de autor **Amos Oz** au apărut

Scene de viață campestră.
Rime despre viață și moarte
Poveste despre dragoste și întuneric
Cum să lecuiești un fanatic
Odihnă desăvârșită
Cutia neagră
Să nu pronunți: noapte
Muntele Sfatului Rău
Soțul meu, Michael
Pantera din subterană
Sumki
Între prieteni
Evreii și cuvintele
Să cunoști o femeie

Yasunari Kawabata s-a născut la Osaka, în 1899. În 1924 a absolvit Universitatea Imperială din Tokyo. A debutat în 1925 și doi ani mai târziu a devenit cunoscut prin nuvela *Dansatoarea din Izu* (*Izu no odoriko*; Humanitas Fiction, 2008, 2012), iar în 1948 și-a câștigat definitiv notorietatea cu romanul *Tara zăpezilor* (*Yukiguni*; Humanitas, 2007; Humanitas Fiction, 2015). Este primul scriitor japonez care primește Premiul Nobel, în 1968, motivația juriului fiind „măiestria lui literară, care exprimă cu mare sensibilitate esența spiritului japonez“. S-a sinucis în aprilie 1972, la mai puțin de doi ani după moartea prietenului său scriitorul Yukio Mishima. Printre cele mai cunoscute cărți ale sale se numără *Maestrul de go* (*Meijin*, 1951; Humanitas Fiction, 2007, 2014), *O mie de cocori* (*Sembazuru*, 1952; Humanitas, 2000; Humanitas Fiction, 2015), *Lacul* (*Mizuumi*, 1954; Humanitas Fiction, 2012), *Sunetul muntelui* (*Yama no oto*, 1954; Humanitas, 2010), *Frumoasele adormite* (*Nemureru bijo*, 1960; Humanitas, 2006; Humanitas Fiction, 2014), *Vechiul oraș imperial* (*Koto*, 1962; Humanitas Fiction, 2009, 2015), *Frumusețe și întristare* (*Utsukushisa to kanashimi to*, 1964; Humanitas, 2000; Humanitas Fiction, 2013) și romanul apărut postum, *Păpădiile* (*Tanpopo*, 1972; Humanitas Fiction, 2015). În 2013, Humanitas Fiction a publicat o selecție din povestirile scrise de Kawabata în anii 1936-1958 sub titlul *Valsul florilor*.

Țara zăpezilor este un roman clasic al literaturii japoneze moderne și a figurat printre cele trei opere citate de juriu în 1968, când lui Yasunari Kawabata i s-a decernat Premiul Nobel pentru literatură. Inițial o povestire publicată într-o revistă literară în 1935, romanul și-a căpătat forma definitivă abia în 1948.

Departate de Tokyo, în liniștea vătuită a munților acoperiți de zăpadă, Shimamura și Komako trăiesc o ciudată poveste de dragoste. Bărbatul nu pare atașat de gheișă, dar, de fiecare dată când ajunge în mica stațiune termală, o caută. Iar ea găsește tot felul de pretexte pentru a veni nechemată și pentru a i se confesa. Ceea ce este însă mai important rămâne mereu nerostit.

„Un roman concis, scris cu măiestrie. Haikuul creează emoție prin implicare; folosind aceeași tehnică delicată, oblică, în acest roman Kawabata reușește să capteze o complicată relație umană.“

Times Literary Supplement

„Shimamura și Komako încearcă să iubească, dar dragostea nu îi va apropia niciodată.“

Edward G. Seidensticker

„*Țara zăpezilor* este, probabil, cea mai reușită operă a lui Kawabata.“

The New Statesman

„Peisajul montan surprins în toată frumusețea schimbării anotimpurilor ne dă măsura viziunii unui poet asupra a ceea ce înseamnă dragostea în viață.“

The Times

Ilustrația copertei:
Ohara Shōson (Koson), *Zăpadă pe podul cu sălcii*

ISBN 978-973-689-983-6

9 789736 899836